

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN YÜKSEKÖĞRENİME
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rabia TOSKA

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN YÜKSEKÖĞRENİME
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rabia TOSKA

Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ VE PLANLAMASI BİLİM DALI

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN YÜKSEKÖĞRENİME
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Rabia TOSKA

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 26.06.2019/18.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ebru OĞUZ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Banu İNAN KARAGÜL

KOCAELİ 2019

Akademik Beyan

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Uluslararası Öğrencilerin Yükseköğrenime İlişkin Görüşleri” adlı bu çalışmada, akademik kural ve etik değerlere uygun bir şekilde tarafımda yazıldığını ve yararlandığım bütün eserlere atıfta bulunarak kaynakçada gösterdiğimi beyan eder, bunu şerefimle doğrularım.

Rabia TOSKA

Kocaeli, 2019

ÖNSÖZ

Yüksek lisansa başladığım ilk gün, ilk onun dersine girdiğim, danışmanım olmadan önce de danışmanım olduktan sonra da bilgisiyle ve içtenliğiyle bana her zaman her koşulda desteğini ve güzel enerjisini esirgemeyen, ondan bir bilim insanının nasıl mücadele etmesi gerektiğini öğrendiğim, kısa bir süre olmasına rağmen beni yönlendirmeleriyle sonuca çok çabuk ulaştıran sevgili danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE'ye en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ben vazgeçsem de benden vazgeçmeyen, ben bıraksam da beni bırakmayan, her koşulda ne ile ilgili olursa olsun her zaman desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Nuray SUNGUR OAKLEY'e teşekkürü borç bilirim.

Tez yazıyorum, benim tezim var deyip ihmal ettiğim, gerildiğimde ve enerjim düştüğünde yine onlara koştuğum, beni hiç geri çevirmeyen bana hep moral veren sevgili arkadaşlarım; Semra VASİJA TERHOLLİ'ye, Saliha AKGÜN'e, Shafa HACİYEVA ÇAKIR'a, Parmis SHAHMALEKİ'ye ve Büşra DURU'ya bana katlandıkları için çok teşekkür ederim.

Son olarak beni her koşulda çeken, bana her zaman destek olan, ne olursa olsun benden güler yüzlerini, sevgilerini ve dualarını esirgemeyen, çok değerli annem Fatima TOSKA ve çok değerli babam Zeki TOSKA'ya, sevgili abim Fatih ve yengem Egzone TOSKA'ya, canım kardeşim Kübra TOSKA'ya ve sevgili eşim Uğur BEYAZOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi ve sevgimi sunarım...

Rabia TOSKA

Mayıs, 2019

Kocaeli

İÇİNDEKİLER

AKADEMİK BEYAN	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ŞEKİL LİSTESİ.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT.....	ix
GİRİŞ	10

BİRİNCİ BÖLÜM

1. PROBLEM DURUMU	13
1.1. PROBLEM.....	13
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	14
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	14
1.4. PROBLEM CÜMLESİ.....	15
1.5. ALT PROBLEMLER	15
1.6. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI.....	15
1.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK LARI.....	15
1.8. KISALTMALAR.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ ALANYAZIN	17
2.1. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ	17
2.2. TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAPILAN YASAL DÜZENLEMELER.....	19
2.3. TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	20
2.4. DÜNYADA ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	22
2.5. SOSYALLEŞME.....	25
2.6. SOSYALLEŞME TAKTİKLERİ.....	27
2.7. ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞME.....	29
2.8. ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞMENİN AMACI VE ÖNEMİ.....	32
2.9. ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞME MODELLERİ.....	34
2.9.2. Porter, Lawler ve Hackman’ın Sosyalleşme Giriş Modeli.....	35
2.9.3. Schein’ın Sosyalleşme Modeli.....	36

2.9.4. Wanous'un Bütünsel Yaklaşım Sosyalleşme Modeli	37
2.10. YURTDIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	38
2.11. TÜRKİYE'DE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	47
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	47
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	47
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI	49
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	50
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	50
3.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK.....	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	52
4.1. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN YURTDIŞINDA VE TÜRKİYE'DE OKUMAYI SEÇME NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR	52
4.2. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEDEKİ EĞİTİM NİTELİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR.....	55
4.2.1. Uluslararası Öğrencilerin Beklentiyi Karşıllayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	56
4.2.2. Uluslararası Öğrencilerin Beklentinin Ortasında Kalan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	58
4.2.3. Uluslararası Öğrencilerin Beklentilerini Karşılamayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	59
4.3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEDEKİ ÖĞRETİM ÜYELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR.....	62
4.3.1. Uluslararası Öğrencilerin Ders İçinde Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	62
4.3.2. Uluslararası Öğrencilerin Ders Dışında Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	67
4.4. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEDEKİ İDARİ PERSONELE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR	71
4.5. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN BARINMA OLANAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR.....	72
4.6. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SAĞLIK OLANAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR.....	75
4.7. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SOSYALLEŞME OLANAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR	77

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA.....	92
EKLER.....	99
Ek 1: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu	99
Ek 2: Uluslararası Öğrencilerin Yurtdışında ve Türkiye’de Okumayı Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri.....	101
Ek 3: Uluslararası Öğrencilerin Beklentiyi Karşıllayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşleri.....	109
Ek 4: Uluslararası Öğrencilerin Beklentinin Ortasında Kalan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşleri	112
Ek 5: Uluslararası Öğrencilerin Beklentiyi Karşılamayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşleri.....	114
Ek 6: Uluslararası Öğrencilerin Ders İçinde Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşleri	119
Ek 7: Uluslararası Öğrencilerin Ders Dışında Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşleri	128
Ek 8: Uluslararası Öğrencilerin Üniversitedeki İdari Personele İlişkin Görüşleri	133
Ek 9: Uluslararası Öğrencilerin Barınma Olanaklarına İlişkin Görüşleri.....	137
Ek 10: Uluslararası Öğrencilerin Sağlık Olanaklarına İlişkin Görüşleri	141
Ek 11: Uluslararası Öğrencilerin Sosyalleşme Olanaklarına İlişkin Görüşleri....	146

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1	Wanous'un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeli aşamaları.....	37
Şekil 2	Uluslararası öğrencilerin üniversitenin eğitim niteliğine ilişkin görüşleri	55
Şekil 3	Uluslararası öğrencilerin üniversitedeki öğretim üyelerine ilişkin görüşleri	62
Şekil 4	Uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşleri.....	63
Şekil 5	Uluslararası öğrencilerin ders dışında öğretim üyelerine ilişkin görüşleri....	67
Şekil 6	Uluslararası öğrencilerin sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüşleri	78

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Ülkeler bakımından uluslararası öğrenci tanımları	18
Tablo 2 1992-2018 yılları arasında Türkiye genelinde uluslararası öğrenci sayıları	21
Tablo 3 1975-2020 yılları arasında Dünya genelinde uluslararası öğrenci sayıları ..	22
Tablo 4 Uluslararası öğrencilerin demografik özellikler	48

ÖZET

Bu araştırma Türkiye’de bulunan, Marmara Bölgesinde bulunan bir üniversitesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki yükseköğrenime ilişkin görüşlerini ortaya koymak amaçlı yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Marmara Bölgesindeki üniversitede okuyan ve kartopu örnekleme yöntemi ile seçilen 33 uluslararası öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin 16’sı kadın, 17’si erkektir. Veriler uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Görüşmeler araştırmaya katılan 33 öğrenci ile yüz yüze ve telefon ile görüşülerek yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz edilen veriler doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir: uluslararası öğrencilerin 13’ünün yükseköğretimin niteliğine yönelik “beklentileri karşılanmıştır”, sekizinin “beklentileri karşılanmamıştır” ve 12’sinin “beklentisi ortalarda” kalmıştır. Ayrıca Öğretim üyelerinin ders içindeki davranışlarına yönelik “olumsuz”, öğretim üyelerinin ders dışındaki davranışlarına, idari personele, barınma olanaklarına ve sağlık olanaklarına yönelik “olumlu” görüşlere sahip oldukları, üniversitede yeteri kadar materyal olduğu ancak gerektiği kadar kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireysel olarak aktif olan uluslararası öğrencilerin sosyalleşmede “sıkıntı yaşamadıkları”, aktif olmayanların ise sosyalleşmede “sıkıntı yaşadıkları” belirlenmiştir. Son olarak, sosyalleşme olanaklarının çoğunlukla “belediye ve uluslararası öğrenci dernekleri” tarafından düzenlenen etkinlikler ile sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırma sonuçlarının Türkiye’de uluslararası öğrencilere yüksek öğretim hizmetini çalışmalarına destek olacağı ve alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Öğrenciler, Sosyalleşme, Örgütsel Sosyalleşme, Yükseköğretim

ABSTRACT

This research was conducted about the international students studying at a University in the Marmara region and located in Turkey to reveal the idea related to higher education in Turkey. The study group of the research consists of 33 international students studying at a University in the Marmara region in spring semester in 2018-2019 academic year and were selected by snowball sampling method. International students participating in the research were 16 female and 17 male. Data were collected with semi-structured interview forms prepared by taking expert opinion. Interviews were conducted face-to-face and by telephone with 33 students participating in the research. Obtained data analysed by content analysis and descriptive analysis method. According to the analysed data the following results were obtained: According to 13 of the international students the quality of higher education taken here “satisfy the expectations”, according to 12 “stay in the midst of expectations”, have “negative” views on the behaviour of faculty members in the course but have “positive” views on the behaviour of faculty members and administrative staff outside the course, at the same time to the housing opportunities and health facilities and it is concluded that there is enough material in the university but it is not used as needed. Lastly, active international students don't have any problem in socializing but those who are not active have problem in socialisation and it is concluded that socialisation opportunities are mostly provided through activities organized by “municipality and international student associations”. It is considered that this research will be beneficial for the development of the institution and will contribute to the field.

Keywords: International Students, Socialisation, Organizational Socialisation, Higher Education

GİRİŞ

Son zamanlarda dünyada yaşanan ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmelerin yanı sıra eğitim alanında da gerçekleşen gelişmeler kendini göstermektedir. Eskiden eğitim ulusal alanda incelenirken, 1975 yıllarından bu yana uluslararası alanda önem kazandığı görülmektedir (Hasırcıoğlu, 2013:17). Dünya genelinde ülkeler arasında eğitim üzerine yapılan akademik çalışmaların ve ortak projelerin yanı sıra eğitimin uluslararasılaşmasında “Uluslararası Öğrenci Hareketliliği”nin payının büyük olduğu görülmektedir (Çetinsaya, 2014:142-143). Uluslararası öğrenci hareketliliği bir öğrencinin yükseköğretim görmek, dil öğrenmek ve mesleki eğitim görmek amacıyla vatandaşı olmadığı başka bir ülkeye gitmesi şeklinde tanımlanabilmektedir (Hasırcıoğlu, 2013:9-10).

Özellikle son yıllarda, uluslararası öğrenci hareketliliğinin popülerlik kazanmasıyla birlikte, dünya çapında yükseköğretim programlarına katılan öğrenci sayısında artış yaşanmaktadır. Bu doğrultuda 1999 yılında dünya genelinde uluslararası öğrenci sayısı 2 milyon iken, 2016 yılında yaklaşık 5 milyona ulaştığı görülmektedir (OECD, 2018:219).

Uluslararası öğrencilerin eğitim görmek amacıyla seçtikleri ülkelere bakıldığında; bu ülkelerin gelişmiş ülkeler olduğu, geldikleri ülkelere bakıldığında ise gelişmekte olan ülkeler olduğu görülmektedir (Çankaya ve Öztürk, 2014:98). Bu öğrenci hareketliliği hem öğrenci gönderen hem de öğrenci ağırlayan ülkelere; sosyal, kültürel, ekonomik, akademik gibi daha pek çok alanda önemli katkılar sağlamaktadır (Kireççi, Bacanalı, Erişen, Karadağ, Çeliköz, Dombaycı, Toprak ve Şahin, 2016:5-7). Uluslararası öğrenci hareketliliğinin özellikle öğrenci ağırlayan ülkelere sağladığı katkıların yadsınamaz düzeyde önemli olması, bu ülkeler arasında bir rekabet konusu haline gelmekte ve daha fazla öğrenci çekmek adına, öğrenci ağırlayan ülkeler tarafından birçok strateji geliştirilmektedir (Çankaya, Öztürk, ve Sakar , 2016:35).

Dünya genelinde uluslararası öğrenci hareketliliğinin yaygınlaşmasıyla birlikte, bu öğrencileri ağırlayan ülkelere sağladıkları pek çok olumlu etkilerin yanı sıra, olumsuz etkilerin varlığından da bahsetmek mümkündür. Uluslararası öğrencilerin farklı dil öğreniminde yaşadıkları zorluklar, uyum sağlama sorunları, sosyo-kültürel farklılıklardan ortaya çıkabilecek sıkıntılar, sosyalleşirken

yaşayabilecekleri zorluklar gibi olumsuz etkiler ortaya çıkabilmektedir (Bilici, 2016:1). Dolayısıyla bu olumsuz etkileri en aza indirmek adına, uluslararası öğrencileri ağırlayan ülkelerin, çözüm üretecek çalışmalara daha çok yer vermesi gerektiği söylenebilir.

Dünya çapında uluslararası öğrenci hareketliliğinde yaşanan gelişmeler, Türkiye'yi de etkilemekte ve burada da uluslararası öğrencilerin sayısının hızla artmasına sebep olmaktadır (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2017:15). Türkiye hem daha fazla öğrenci ağırlayan hem de daha fazla öğrenci gönderen ülke olmak için, çeşitli teşvik programları geliştirmektedir (Kethüda, 2016:148). Bu teşvik programlarının bazılarının: Türkiye Bursları, Mevlana Değişim Programı, TURQUAS Projesi, Ortak Diploma Programları, Okul Tanıma ve Denklik Yönetmeliği, Yükseköğretim Kurulunun Uluslararası Öğrencilere Burs Programları gibi programların olduğu görülmektedir (YÖK, 2017:15). Türkiye'nin bu teşvik programları sayesinde, uluslararası öğrenci hareketliliği alanında her geçen gün yeni gelişmelere imza attığı söylenebilir. Dolayısıyla Türkiye'nin geliştirmekte olduğu strateji ve programların hem uluslararası öğrenci ağırlamak adına hem yurt dışına öğrenci göndermek adına Türkiye'ye katkılar sağlayacağı söylenebilir. Türkiye'deki uluslararası öğrencilere yönelik, yükseköğretim kurumlarının amacı bu öğrencilere kaliteli eğitim olanakları sağlamanın, gelecek hayatlarına hazırlamanın, prestij kazandırmanın yanı sıra; burada oldukları sürece yaşam kalitelerini artırmak, sosyalleşmeleri için faaliyetlerde bulunmak, sosyal hayatlarında kolaylıklar yaşamalarını sağlamak gibi amaçları olabilmektedir. Dolayısıyla, yükseköğretim kurumlarının uluslararası öğrencilerin sosyalleşmeleri açısından da önemli role sahip oldukları söylenebilir.

Sosyalleşme kavramını ilk olarak Emile Durkheim'ın kullandığı söylenmektedir. Sosyalleşme sürecinde bir farklılaşmadan bahseden Durkheim; bu farklılaşmanın bireyi psikolojik bir varlıktan sosyal bir varlığa dönüştürdüğünü ifade etmektedir (Mutlu, 2008:32). Sosyalleşme bireyin bir kültürde yeni bir rol öğrenme süreci anlamına gelir. Bu rol öğrenme süreci; bilgi, beceri, inanç ve bireyin edindiği kişisel süreçleri gösterir (Greenfield, 1986, akt. Toker Gökçe, 2019:213). Bu süreç yaşam boyu devam eden bir süreçtir; ebeveynler, kardeşler, akranlar ve öğretmenler gibi kişilerden yanı sıra okullar, medya, internet, ortak kültürel kurumlar ve işyerleri

gibi kurumlar tarafından da gerçekleştirilebilir. Sosyalleşme, biyolojik ve sosyo-kültürel faktörlerin karmaşık ve doygun bir şekilde nasıl etkileşime girdiğini anlamadan yeterince anlaşılamaz bir konudur. Sosyalleşme, sosyal, duygusal, bilişsel ve kişisel alanlardaki rollerin, kuralların, değerlerin ve standartların edinilmesi gibi çeşitli çıktılar içerir (Grusec ve Husting, 2015, akt. Toker Gökçe, 2019:213). Bu çıktılar doğrultusunda Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin bulundukları yükseköğretim kurumlarında sosyalleşmeleri önemli bir unsur olarak görülebilir. Özellikle yüksek öğretim kurumları içinde, uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sosyalleşme sürecini ele alarak bu süreci daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi sağlanabilir. Kurum içindeki sosyalleşmeyi örgütsel sosyalleşme konusu üzerinden irdelemek, daha verimli sonuçlar alınması sağlanabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. PROBLEM DURUMU

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, problem cümlesi, araştırmanın alt problemleri, sayıtları ve sınırlılıkları başlıkları altında araştırmanın problem durumu açıklanmıştır.

1.1. PROBLEM

Dünya üzerinde uluslararası öğrenci hareketliliğinin her geçen gün popülerliği artmaktadır. Bu artış hem öğrenci ağırlayan hem de öğrenci gönderen ülkelerde, bu alanda daha fazla çalışma yapılmasını teşvik etmektedir. Uluslararası öğrenci hareketliliği üzerine yapılan her çalışmanın, bu sistemin gelişmesi için katkı sağladığı söylenebilir. Bu alanın gelişmesiyle öğrenci ağırlayan ve öğrenci gönderen ülkelerin; ekonomik, sosyo-kültürel, akademik ve bilimsel, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, öğrencilerin sosyalleşmeleri gibi pek çok faydalar sağlayabilir. Dolayısıyla uluslararası öğrenci hareketliliğinin önemli olduğu görülmektedir. Dünya çapında rekabet pazarı haline gelen bu sektörün hızla Türkiye'yi de etkisi altına almaktadır. Türkiye'de de uluslararası öğrenci hareketliliğinin dünyada olduğu gibi burada da önemli olduğunu söylemek mümkündür (Bolat, 2016:9-10).

Uluslararası öğrenci sayılarının her geçen yıl artmasıyla birlikte, bu alanda geliştirilen stratejilerin ve programların durmaksızın geliştirmeye devam edilmesi gerektiği söylenebilir. Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında genellikle uluslararası öğrencilerin ekonomik sorunları, uyum süreci, sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlar, gibi alanlarda çalışmalar yapıldığını görmek mümkündür. Örneğin; Çelik (2013) Türkiye'de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilerin sorunlarını ortaya koymaya amaçladığı çalışmasında, uluslararası öğrencilerin uyum, barınma, ulaşım ve ekonomik sorunlarla karşılaştıklarını belirtmiştir.

Uluslararası öğrenci hareketliliği ülkeler arasında karşılıklı iş birliği, dayanışmayı ve anlayışı arttırarak, küresel iletişime katkı sağladığından, önemli bir dış politika aracı

olarak değerlendirilebilir (Bolat, 2016:11). Bu nedenle uluslararası öğrencilerin küresel iletişime katkı sağlamak adına sosyalleşmelerinin önemli olduğu söylenebilir.

Diğer yandan insanın sosyal varlık olduğunu unutmamak gerekmektedir. Uluslararası öğrencilerin, Türkiye’de oldukları sürece kaliteli eğitim almaları, prestij sahibi olmaları, kariyerlerinde nitelikli bireyler olmalarının yanı sıra burada oldukları sürece sosyalleşme süreçlerinin de incelenmesinin bu alana katkı sağlayacağı söylenebilir. Özellikle yüksek öğretim kurumları içinde, uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sosyalleşme sürecini ele alarak bu süreci daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi sağlanabilir. Kurum içindeki sosyalleşmeyi, örgütsel sosyalleşme konusu üzerinden irdelemek, daha verimli sonuçlar alınmasını sağlayabilir.

Örgütsel sosyalleşme örgüte yeni katılan veya örgütte bulunan bireylerin örgütte bulunduğu sürece, örgüt kültürünü öğrenmesi, örgüt kültürüne uyum sağlaması ve düzenli bir şekilde öğrenme süreci içinde olmasıdır. Bu öğrenme süreci örgütteki bireyin hem örgütteki yerini bilmesi için önemli hem de kendi performansı için önemlidir (Van Maanen ve Schein, 1979:3). Dolayısıyla uluslararası öğrencilerin bulundukları örgütte kültürü öğrenmeleri, o kültüre uyum sağlama sürecinde bulunmaları hem kendi başarıları hem bulundukları örgüte sağlayacakları katkı açısından önemli olduğu söylenebilir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de bulunan, Marmara Bölgesindeki bir Üniversitede eğitim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki yükseköğrenime ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Marmara Bölgesindeki bir Üniversitede her geçen yıl uluslararası öğrenci sayısının artmasıyla birlikte, kurumun ve uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar hakkında bilgi sahibi olması, uluslararası öğrencileri ağırlama konusunda stratejilerini geliştirmeleri ve iyileştirmeleri açısından önemlidir. Bu nedenle bu alanda yapılan

Çalışmaların hem kurumun kendisini geliştirmesi açısından hem de alan yazına katkı sağlaması açısından önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Bu araştırma; Marmara Bölgesindeki bir üniversitede okuyan uluslararası öğrencilerin, kurumun eğitim niteliğine ve sosyalleşme olanaklarına yönelik görüşlerini ortaya koyarak, hem kurumun bu alanda varsa eksiklerini kapatmaları açısından bir rehber niteliğinde olması hem de alan yazına katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülerek yapılmıştır.

1.4. PROBLEM CÜMLESİ

Yükseköğrenim gören uluslararası ğrencilerin Türkiye’deki yükseköğretime ilişkin görüşleri nelerdir?

1.5. ALT PROBLEMLER

- 1) Uluslararası ğrencilerin yurt dışında ve Türkiye’de okumayı seçme nedenlerine, üniversitedeki eğitimin niteliğine, ğretim üyelerine, idari personele, barınma olanaklarına ve sağlık olanaklarına yönelik görüşleri nelerdir?
- 2) Uluslararası ğrencilerin üniversitede sosyalleşme olanaklarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.6. ARAşTIRMANIN SAYILTILARI

- Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin kendileriyle yapılan görüşmelerde sorulan sorulara içtenlikle yanıt vermişlerdir.
- Araştırmada izlenen yöntem araştırmanın amacına uygundur.

1.7. ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Bu araştırma 2018-2019 eğitim ğretim yılında, Marmara Bölgesindeki bir üniversitede okuyan uluslararası öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.

- Araştırmada ulaşılan 33 uluslararası öğrenciye yapılan görüşmeler doğrultusunda elde edilen bilgiler ile sınırlıdır.

1.8. KISALTMALAR

BÖP: Büyük Öğrenci Projesi

KYK: Kredi Yurtlar Kurumu

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

TÖMER: Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

UDEF: Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Örgütü)

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ ALANYAZIN

Bu bölümde; uluslararası öğrenci tanımı, Türkiye’de uluslararası öğrencilere yönelik yapılan yasal düzenlemeler ve mevzuattaki tanımlar, Türkiye’de uluslararası öğrenci hareketliliği ve tarihsel gelişimi, Dünya’da uluslararası öğrenci hareketliliği ve tarihsel gelişimi, sosyalleşme, sosyalleşme taktikleri, örgütsel sosyalleşme, örgütsel sosyalleşmenin amacı ve önemi ve örgütsel sosyalleşme modelleri başlıkları altında, çalışmanın kavramsal çerçevesi açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma ile ilgili alanyazın kısmında yurt dışında yapılan çalışmalara ve Türkiye’de yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ

Eğitim süresinin tamamında ya da değişim öğrencisi olarak başka ülkeye giden öğrenciler “uluslararası öğrenciler” şeklinde tanımlanmaktadır. Uluslararası öğrenciler çeşitli ülkelere ve kuruluşlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Araştırma Projesi Raporu, 2015:18). Uluslararası Öğrenci hakkında alanyazında pek çok isimlendirmeye rastlamak mümkündür. Bu tanımları: uluslararası öğrenciler, değişim programı öğrencileri, misafir öğrenciler gibi başlıklar altında toplamak mümkündür (Zerengök, 2016:16). 2011 yılına kadar uluslararası öğrenciler “Yabancı Öğrenciler” şeklinde adlandırılırken (Araştırma Projesi Raporu, 2015:18), bu ifade yerini 2011 yılında çıkan bir kanunla “Uluslararası Öğrenci” tanımına bırakmıştır. Başta Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP) olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının “Misafir Öğrenci” vurgusu yapması da “Yabancı Öğrenci” tanımını az da olsa geri planda bırakmıştır (Bolat, 2016:8,13).

“Yabancı öğrenciler” ifadesinin zamanla “uluslararası öğrenciler” biçiminde değişmesinin sebebi: “yabancı” kelimesinin “öteki, diğer” gibi anlamlar taşıması, zamanla bu öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına “uluslararası” alanda katkılar sağlaması, devlet kurumlarında gereken önemi görmemesi ve milletin hafızasında kötü yer etmesi olmuştur. (Özkan ve Acar Güvendir, 2015:176-177; Bolat, 2016:8).

En genel tanımı ile Uluslararası Öğrenci; kendi ülkesi dışında, başka bir ülkede eğitim alan öğrencidir (Bolat, 2016:9). Ülkeler bakımından uluslararası öğrenci tanımlarına bakıldığında karşımıza Tablo 1’de yer alan tanımlar çıkmaktadır (Hasırcıoğlu, 2013:8-9):

Tablo 1 Ülkeler bakımından uluslararası öğrenci tanımları

Ülke	Tanım
Almanya	Hareketli yabancı öğrenci; Almanya’ya sadece eğitim için gelen öğrencidir.
	Hareketli olmayan yabancı öğrenci; Almanya’da oturma izni olan ve Alman orta dereceli okul yeterliliği olan öğrencidir.
Amerika Birleşik Devletleri	Amerika Birleşik Devletleri’nde bir yükseköğretim kurumuna kayıt yaptırmış, geçici veya kalıcı oturma izni olan, Amerikan vatandaşı olmayan öğrencilerdir.
Kanada	Kanada’da öğrenim görmek için göçmenlik bürosuna başvurarak geçici vatandaşlığı kazanan öğrencilerdir.
Birleşik Krallık	Birleşik Krallıkta ikamet etmeyen öğrencidir.
Japonya	Göç Kontrolü ve Mülteci Kabulü Kanunu’nda belirtildiği üzere “kolej öğrencisi” vizesi alıp herhangi bir eğitim seviyesinde eğitim gören öğrencidir.

Not: Hasırcıoğlu, 2013:8-9.

Tablo 1’de de gösterildiği gibi, uluslararası öğrenciler; Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Birleşik Krallık ve Japonya gibi ülkelerde farklı tanımlar kullanılarak tanımlanmıştır.

OECD’ye (2013:294) göre Yabancı Öğrenci: kendi ülkesi dışında uzun süreli ikamet iznine sahip olup, orada eğitim gören kişi şeklinde tanımlanırken, uluslararası öğrenciler: eğitim amacıyla başka bir ülkeye giden öğrenciler olarak tanımlanmaktadır.

Gülner ve Balcı’ya (2010:450) göre uluslararası öğrenci ülkesi dışında herhangi bir öğrenim kurumuna devam eden öğrenci şeklinde tanımlanmaktadır.

Genel olarak tanımlara bakıldığında uluslararası öğrencileri: “eğitim görmek amacıyla vatandaşı olmadığı bir ülkeye giden öğrenci” ya da “geçici vatandaşlık alan öğrenci” şeklinde tanımlanabilir.

2.2. TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAPILAN YASAL DÜZENLEMELER

Türkiye’de uluslararası öğrencilere yönelik yasal düzenlemeler şöyledir (Hasırcıoğlu, 2013:51; Araştırma Projesi Raporu, 2015:18):

- 15 Temmuz 1950 tarihli, 5682 sayılı “Pasaport Kanunu” ve 5683 sayılı “Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun” ile birlikte diğer kanun ve yasal düzenlemeler.
- 14 Ekim 1983 tarihinde çıkarılan 2922 sayılı “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun” Bu kanun uluslararası tanımını doğrudan yapmasa da Kanun’un kapsamı uluslararası öğrenciyi tanımlar niteliktedir. Kanun’un kapsamına ilişkin 2’nci maddesi şu şekildedir: “Bu Kanun; ilgili kurum ve kuruluşlar ile çeşitli anlaşmalar çerçevesinde Hükümetimizce yabancı hükümetler emrine verilen burslardan yararlanmak suretiyle veya kendi imkanlarıyla Türkiye’ye gelen yabancı uyruklu öğrencileri kapsar. Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı okullara kabul edilen yabancı uyruklu öğrenciler, bu Kanun’un kapsamı dışındadır”.
- 15 Nisan 1985 tarih ve 85/938 sayılı Bakanlar Kurulu ile “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelik”. Bu yönetmeliğe göre yabancı uyruklu öğrenci “her derece ve daldaki eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan T.C. uyruğunda bulunmayan kişi olarak tanımlanmıştır.
- 17 Mart 2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul Toplantısı Kararları.
- 24 Mart 2010 Tarihli 5978 sayılı “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun”. Bu Kanun’da yabancı öğrenci, “kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde eğitim görmesi uygun görülenler ile uluslararası anlaşmalar çerçevesinde eğitim amacıyla Türkiye’ye gelen yabancı uyruklu öğrenci” şeklinde tanımlanmıştır.

2.3. TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye’de öğrencileri yurt dışına gönderme de uluslararası öğrenci hareketliliğinin ilk olarak 1830 yılında 5 öğrencinin askeri eğitim almak için Paris’e gönderilmeleriyle başladığını söylemek mümkündür. 19. yüzyılın ilk yarısında, yurt dışına öğrenci gönderme Osmanlı Devleti’nin modernleşme politikaları kapsamında uygulanan bir devlet politikası olarak karşımıza çıkmaktadır (Erdoğan, 2010:122,125). Uluslararası öğrenci ağırlamada ise Osmanlı döneminde Enderun ve Aşiret Mekteplerinden bahsetmek mümkündür. Aşiret mekteplerinde başta olmak üzere, Darülfünun’da askeri okullarda, polis okullarında ve diğer medreselerde “ecnebi talebeler” vardı. Yabancı anlamına gelen ecnebi, bize o dönemde de Türkiye’nin uluslararası öğrencileri ağırladığını göstermektedir (Bolat, 2016:13).

Osmanlı Devleti’nin sonunun gelmesiyle birlikte, ülkeye uluslararası öğrencilerin gelmesi 1960 yıllarına kadar duraksama yaşamıştır. Arap ülkelerinde yaşanan darbeler sonucu Türkiye’ye çok sayıda insan göç etmiştir. Bu dönemde Ortadoğu’dan Türkiye’ye öğrenci gelişleri başlamıştır. Göçün ardından hükümetler arası yapılan öğrenci değişim anlaşmaları sayesinde ülkeye ilk olarak 1983 yılında ilk “Hükümet Burslusu” öğrencileri gelmişlerdir (Bolat, 2016:13).

Türkiye’nin uluslararası öğrenci hareketliliğine ivme kazandıran olay 1990 yıllarının başlarında Sovyetler Birliğinin dağılması olmuştur. Bu durum Türkiye ile Orta Asya Türk Cumhuriyetleri arasında ekonomik, siyasi ve kültürel açıdan her alanda yeni gelişmelere imzaların atılmasına sebep olmuştur. Yapılan anlaşmalardan biri 1992-1993 eğitim yılında kurulan: Büyük Öğrenci Projesi’dir (BÖP). Bu projenin amacı Türk Cumhuriyetleri ve Türkiye arasında bir dostluk köprüsü kurmak, insan ihtiyaçlarını karşılamak, aralarındaki ilişkileri geliştirmek olduğu görülmüştür. Daha sonraları bu projeye Asya ve Balkan ülkeleri de katılmış, bu proje kapsamında gelen öğrenciler Türkiye’de eğitim görmeye başlamışlardır. Projenin uygulamaya başlandığı yıllarda, proje kapsamında diğer ülkelere gelen öğrencilere burs imkanları sağlanmıştır. Devlet burslusu olarak Türkiye’de eğitim gören öğrencilere aynı zamanda dil eğitimi, yurtlarda barınma imkanları, sağlık sigortaları, ikamet tezkeresi

bedeli, üniversite harcı gibi imkanlar da verildiği görülmüştür (Özoğlu, Gür, ve Coşkun, 2012:58). 1996 yılına kadar Büyük Öğrenci Projesini kapsamında Türkiye’ye öğrencilerin gelişi artarak devam etmiştir. Ancak daha sonra düşüşe geçen proje, 2002 yılında tamamen çökmüştür (Bolat, 2016:14).

2002 yılından 2008 yılına kadar Türkiye’de uluslararası öğrenci hareketliliğinde bir düşüş olduğu gözlemlenmiştir. 2008 yılından itibaren Yükseköğretim Kurulu’nun yaptığı çalışmalar, 2010 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı’nın (YTB) kurulması ve bu kurumla ortaklaşa 2012 yılında “Türkiye Bursları” programının hayata geçirilmesiyle birlikte, Türkiye’de uluslararası öğrenci hareketliliğinde yeniden artışa geçtiği görülmüştür (Hasırcıoğlu, 2013:51). Tablo 2’de 1992-2018 yılları arasında Türkiye’ye eğitim amaçlı gelen uluslararası öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 2 1992-2018 yılları arasında Türkiye genelinde uluslararası öğrenci sayıları

Yıl	Sayı
1992	7850
1995	16324
2000	16656
2005	16059
2010	26228
2011	31933
2012	43251
2013-2014	41633
2014-2015	61176
2015-2016	74431
2016-2017	98630
2017-2018	114794

Not:YÖK istatistikleri Akt. Savaşan vd. 2015; YÖK-İstatistik, 2019 Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sisteminden yararlanılarak 2013-2018 yılları arasındaki Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayıları tablosu tarafımızca oluşturulmuştur (YÖK-İstatistik, 2019).

Tablo 2’de görüldüğü üzere 1992 yılında Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayısı 7850 iken, 1995-2005 yılları arasında uluslararası öğrenci sayıları yaklaşık iki katına çıkarak 16059 olduğu görülmektedir. Daha sonra her yıl yabancı öğrenci sayılarında

artış gözlemlenmiş 2013-2014 yılları arasında 41633 öğrenci iken, yaklaşık 4 yıl içerisinde bu sayı neredeyse 3 katına ulaşarak yabancı öğrencilerin sayısı 2017-2018 yılları arasında 114794'e ulaşmıştır.

2.4. DÜNYADA ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Dünya genelinde yükseköğretim kurumlarının popülerliğinin artmasıyla birlikte Almanya'da, Eski Yunan'da ve Doğu'da uluslararası öğrenci göçü gerçekleştiği görülmektedir. 13. yüzyılın başında öğrenme arzusu, ekonomik kazanımlar, sosyal prestij gibi sebeplerle öğrencilerin yeni eğitim merkezlerine akın ettikleri, 14. ve 16. yüzyıllarda "hümanist çalışmalar yapmak" gibi sebeplerle uluslararası öğrenci hareketliliğinin hızlandığı görülmektedir. 17. yüzyılda evrensel hoşgörü, uluslararası idealler, dünya barışı gibi kavramların ortaya çıkmasıyla ve 19. yüzyılda Alman üniversitelerinin yeni öğretim merkezi haline gelmesiyle birlikte, uluslararası öğrenci hareketliliğinde artışın hızlandığını görmek mümkündür (Beltekin ve Radmard, 2013:251). Tablo 3'te 1975-2020 yılları arasında dünya genelinde uluslararası öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 3 1975-2020 yılları arasında Dünya genelinde uluslararası öğrenci sayıları

Yıl	Sayı (milyon)
1975	0,8
1980	1,0
1985	1,1
1990	1,3
1995	1,7
2000	2,1
2005	3,0
2009	3,7
2010	4,1
2020	7,0

Not: Hasircioğlu, 2013:17

Tablo 3’te görüldüğü üzere dünya genelinde uluslararası öğrenci sayıları her geçen yıl artmaktadır. 1975 yılında bu sayı 0,8 milyon iken, 20 yıl içinde bu sayının neredeyse iki katına ulaştığı görülmektedir. Asıl patlamanın 2000 yılından itibaren olduğu söylenebilir. 2000 yılında dünya genelinde uluslararası öğrenci sayısı 2,1 milyon, 2010 yılında bu sayı neredeyse iki katına ulaşarak 4,1 milyon olduğu görülmekte ve UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü) tahminlerine göre 2020 yılında bu sayının 7,0 milyonu aşma ihtimalinin olduğu söylenmektedir (Hasırcıoğlu, 2013:17).

Uluslararası öğrenci hareketliliğinin akışına ilişkin verilere bakıldığında, ülkeler arası ikili ilişkiler, dil, tarih gibi yakınlık faktörleri, coğrafi uzaklık ve politik çerçeve koşulları gibi etkenler, öğrencilerin okumak için seçeceği ülkeleri belirlemek adına önemli rol oynadığı görülmektedir (OECD, 2018:221). Bunların yanı sıra uluslararası öğrencilerin ülke seçimini etkileyebilecek faktörler şu şekilde sıralanmıştır (YÖK, 2016:13):

- *Gidecekleri ülkenin refah ve güvenlik seviyesi, saygınlığı,*
- *Eğitim süresinde yapacakları harcamanın miktarı,*
- *Burs ve barınma olanakları gibi desteklerin varlığı,*
- *Vize işlemlerinde kolaylık,*
- *Diploma denkliği,*
- *Mezun olunca iş bulmada kolaylık,*
- *Gideceği ülkenin dilini bilmesi,*
- *Tarihi, kültürel ve siyasi bağlar,*
- *Öğrencinin vatandaşı olduğu ülkede yükseköğretim ve araştırma imkanlarının kısıtlılığı ve bu imkanlara erişim sorunu,*
- *Eğitim ve araştırma kurumlarının bilinirliği ve kalitesi,*
- *Kültür, ekonomi, eğitim, dil, tarih ve din konularında başka bir bölgeye, ülke şehir veya kuruluşa bağlılık,*
- *Sosyo-ekonomik koşullar,*
- *Öğrenci çeken ülkelerin iklim koşulları,*
- *Eğitim ve yaşam pahalılığı,*
- *Öğrenci çeken ülkelerin cazip burs ve göç politikaları,*

- *Ülkeler ve eğitim olanakları hakkında detaylı bilgilerin varlığı ve kolay ulaşılabilirliği,*
- *Eğitim sunan ülkenin eğitim sisteminin kalitesi ve bilinirliği,*
- *Üniversitelerin uluslararasılaşma düzeyi (uluslararası öğrenci ve çalışan sayısı, yabancı dilde açılan program sayısı ve çeşitliliği, araştırma olanakları vs.*

Genel olarak uluslararası öğrencilerin eğitim görmek amacıyla seçtikleri ülkelere bakıldığında; bu ülkelerin gelişmiş ülkeler olduğu, geldikleri ülkelere bakıldığında ise gelişmekte olan ülkeler olduğunu söylemek mümkündür (Çankaya ve Öztürk, 2014:98).

Aynı zamanda uluslararası öğrenci hareketliliği dünya üzerinde ülkelerin eğitimlerinin tanınmasına, diplomaların tanınmasıyla birlikte yeni iş imkanlarının ortaya çıkmasına, öğrenci ağırlayan üniversitelerin nitelik ve nicelik bakımından gelişmelerine sebep olduğu söylenebilir (Yıldıran , Özkan ve Büyükyılmaz, 2016:21).

2016 yılında OECD kapsamındaki yükseköğretimin her seviyesinde kayıtlı olan öğrencilerin en büyük grubunu Asya'dan gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Uluslararası öğrencilerin %55'ini oluşturan; Asyalı öğrencilerin sayısı 2016 yılında 1,9 milyon olduğu görülmektedir. Bu öğrencilerden 860 binden fazlasını Çin'den gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Asyalı öğrencilerin tercih ettikleri ülkelere bakıldığında üçte ikisinin Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya ve Birleşik Krallık olduğu görülmektedir. Asya'dan sonra en çok öğrenci gönderen kıtanın Avrupa olduğu görülmektedir. 2016 yılında uluslararası arası öğrencilerin 845 binini oluşturan Avrupalı öğrencilerin %80'i, Avrupa'nın diğer ülkelerine gitmeyi tercih etmektedirler. Asya ve Avrupa'dan sonra başka ülkelere eğitim amaçlı öğrenci gönderen ülkeler arasında Afrika ve Amerika (Kuzey Amerika, Güney Amerika ve Karayipler) ülkeleri yer almaktadır. Uluslararası öğrencilerin 300 binini oluşturan bu öğrencilerin eğitim amaçlı seçtikleri ülkelere bakıldığında; Afrikalı öğrencilerin Fransa, Birleşik Krallık ve Almanya'yı, Kuzey ve Latin Amerikalı öğrencilerin Amerika Birleşik Devletleri'ni ve Latin Amerikalı öğrencilerin özellikle İspanya'yı seçtikleri görülmektedir (OECD, 2018:221).

Dünya genelinde yükseköğretim kurumlarının uluslararası öğrencilere yönelik amacı kaliteli eğitim olanakları sağlamak, gelecek hayatlarına hazırlamak, prestij kazandırmak, iş imkanlarını arttırmak olmasının yanı sıra sosyalleşmeleri içinde faaliyetlerde bulunmak, sosyal hayatlarını kolaylaştıracak adımlar atmak olduğu söylenebilir. Uluslararası öğrencilerin eğitim için seçtikleri ülkeler ve uluslararası öğrencileri ağırlayan ülkelerin aynı zamanda bu öğrencilerin sosyalleşme olanaklarını da geliştirmeleri gerektiği söylenebilir.

2.5. SOSYALLEŞME

Sosyalleşme alanında yapılan çalışmalar 1950'lere kadar dayanırken bu alanda yapılan çalışmalar ancak 1970 yıllarında yaygın bir şekilde kavram olarak kullanılmaya başlanmıştır (Demirer, 2014:9). Sosyalleşme kavramını ilk olarak Emile Durheim'in kullandığı söylenmektedir. Sosyalleşme sürecinde bir farklılaşmadan bahseden Durkheim, bu farklılaşmanın bireyi psikolojik bir varlıktan sosyal bir varlığa dönüştürdüğünü ifade etmektedir (Mutlu, 2008:32).

Etzioni (1975:246) sosyalleşmeyi bireyi var olan sisteme hazırlama süreci, sosyologlar öğrenme süreci (O'Sullivan, 1997:220), Porter, Lawler ve Hackman (1981:162) bireyin grubun standartlarına uyma süreci, Argon (2011:198) bireyin içinde bulunduğu grupla veya toplumla bütünleşme süreci, Chao vd, (1994:730) bireyin örgüt rolüne uyma ve öğrenme süreci şeklinde tanımlamıştır. Arslantürk ve Amman'a (2000:171-172) göre sosyalleşme, bireyin yaşamı boyunca toplum içindeki tutumları, düşünme biçimleri ve davranış modellerini öğrendiği ve öğrendikleri sayesinde içinde bulunduğu topluma kültürel olarak uyum sağladığı süreçtir.

Bireyin davranışlarını sadece değiştiren, denetleyen veya sınırlayan bir süreç olmayan sosyalleşme, aynı zamanda yapıcı, biçimleyici, aktif ve yaratıcı bir süreçtir. Bundan dolayı sosyalleşme bireyi motive eden, teşvik eden, geliştiren ve başarılarla sevk eden bir süreç olarak da tanımlanabilir (Tezcan, 1976:191).

Sosyalleşme bireyin bir kültürde yeni bir rol öğrenme süreci anlamına gelir. Bu rol öğrenme süreci; bilgi, beceri, inanç ve bireyin edindiği kişisel süreçleri gösterir (Greenfield, 1986 akt. Toker Gökçe, 2019:213). Bu süreç yaşam boyu devam eden bir süreçtir; ebeveynler, kardeşler, akranlar, ve öğretmenler gibi kişilerden yanı sıra

okullar, medya, internet, ortak kültürel kurumlar ve işyerleri gibi kurumlar tarafından da gerçekleştirilebilir. Sosyalleşme, biyolojik ve sosyo-kültürel faktörlerin karmaşık ve doygun bir şekilde nasıl etkileşime girdiğini anlamadan yeterince anlaşılamaz bir konudur (Grusec ve Husting, 2015 akt. Toker Gökçe, 2019:213). Sosyalleşme, sosyal, duygusal, bilişsel ve kişisel alanlardaki rollerin, kuralların, değerlerin ve standartların edinilmesi gibi çeşitli çıktılar içerir (Berger, 1991 akt. Toker Gökçe, 2019:213).

Sosyalleşme kavramı genellikle birbirlerinden tamamen farklı olmasa da üç farklı anlamda kullanılmıştır: 1) Büyüyen çocukların ve gençlerin ahlaki eğitimleri ile ilgili reformcuların ve vaizlerin istedikleri şekilde sosyal öğrenme şekillerine anlam vermek; ki sosyalleşmeyi sadece ahlak eğitimi olarak görmek demek, çatışma ve yarışma içeren öğrenme sürecini yok saymak anlamına gelir. 2) Bebeğin ve çocuğun sadece ilk yıllarındaki sosyal eğitimine işaret etmek; ki bu daha çok çocuk psikologlarının kullandığı bir anlamdır, 3) Bireyi Sosyal-Kültürel ortama sokma süreci olarak çok daha geniş bir anlamda kullanılmıştır (Yörük, 2013:46-47).

Sosyalleşme, bireyin herhangi bir grup çalışmasına katılmasında kendisinden beklenen uygun rol ve normlardan haberdar olarak davranması, yaşayacağı grup veya topluma hazırlanmasıdır. İnsanın sosyalleşme süreci doğumundan başlayarak yaşam boyu devam eder. Birey, aile ve çevreden sosyalleşmeyi öğrenir (Altıkardeş, 2003:63). Özpolat'a (2010:10-11) göre sosyalleşme bireyin farklı bilgi, beceri, davranış ve değerleri edinerek, bulunduğu ortamın mevcut kültürünü bilmesi ve buna katılma çabasıdır. Rocher'a (akt. Özpolat 2010) göre ise sosyalleşme: kişinin tecrübeleriyle olan doğal yapısı ile yaşadığı ortamda sosyo-kültürel olayları içselleştirmesi ve kişinin farkına vararak topluma uyum sağlaması süresidir.

Yaşam boyu devam eden bir süreç olan sosyalleşmenin, üç farklı aşamada gerçekleştiği söylenebilir. Bu aşamalar birinci sosyalleşme, ikinci sosyalleşme ve yetişkin sosyalleşmesi şeklinde açıklanabilir. Birincil sosyalleşme: küçük çocukların aile içindeki ve çocukluk döneminde yaşadıkları toplumdaki sosyalleşme sürecini, İkincil sosyalleşme: okul dönemindeki ve zaten sosyalleşmiş bireylerin toplumda farklı ortamlardaki yeni sektörlere adapte olmalarını sağlayan süreci ve Yetişkin sosyalleşmesi de bireyin geri kalan yaşamındaki sosyalleşmeyi yani girdikleri her yeni ortamda yeni görevleri üstlenmeyi öğrendikleri süreci ifade etmektedir (Berger, 1991; Samiksha, 2016; Todi, 2016 akt. Toker Gökçe, 2019:213). Morrison sosyalleşme

sürecinin gerçekleşmesi için; bireyin bulunduğu grubun içindeki rollerini öğrenmesi, yapacağı işin önemli olduğunu benimsemesi, yapacağı işi ve çevresini iyi algılaması ve bulunduğu ortamda kişiler arası ilişkiler geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir (Ergün ve Taşgit, 2011:101).

Sosyolojide sosyalleşme kavramı açık bir şekilde tanımlanmasına rağmen, yönetim açısından tanımlamak oldukça zor bir kavram olmuştur. En genel ifade ile sosyalleşme kişilerin içinde bulundukları ortamın sosyal ve kültürel yapıya uyum sağlama süreci bir diğer adıyla Toplumsallaşma süreci şeklinde tanımlanabilir. Bu süreç içinde birey bulunduğu ortamın veya toplumun içerisinde nasıl davranması gerektiğini öğrenir (Kahyaoğlu, 2012:3).

Akan'a (2003:98) göre sosyalleşme ömür boyu devam eden, bireylerin çeşitli evrelerden geçtiği bir süreçtir. Bu süreçteki evreler genellikle çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik evresi şeklinde ele alınır. Fisher'e (1986 akt. Vural 2015:11) göre sosyalleşme kısaca değişim ve dönüşümü kapsayan dinamik bir süreçtir.

Demirkart (2015:8) Kartal'dan (2007) aktardığına göre; örgüt içindeki bireylerin davranışlarının değiştirilmesinde ve yeni bir davranış sisteminin oluşturulmasında sosyalleşmenin çok büyük önemi vardır. Davranışları etkileyen kaynaklar sosyalleştiricilerdir. Sosyalleşme ile bireyler sosyal kuralları, örgüt içindeki değer ve rolleri öğrendiği, kişinin gelişmesinde ve kültürü analiz edebilme yeteneğine yardımcı olan önemli bir kavramdır.

2.6. SOSYALLEŞME TAKTİKLERİ

Kavramsal olarak geliştirilmiş olan sosyalleşme modellerinden biri Van Maanen ve Schein'in (1979) sosyalleşme taktikleridir. Van Maanen ve Schein, kurumlara yeni gelenlerin sosyalleşme deneyimlerini yapılandırmak ve yeni gelenlerin benimsedikleri rol yönelimlerini etkilemek için kullanabilecekleri altı taktik önermiştir. Bu taktiklerin iki kutuplu süreklilikten oluştuğunu savunmaktadırlar (Saks ve Ashforth, 1997:49).

- Kolektife karşı bireysel sosyalleşme,
- Formale karşı informal sosyalleşme,
- Sıralıya karşı rastgele sosyalleşme,

- Sabite karşı değişken sosyalleşme,
- Seriye karşı ayırık sosyalleşme,
- Atamaya karşı yoksun sosyalleşme.

Kolektife Karşı Bireysel Sosyalleşme: Bireysel sosyalleşme birbirinden ayrılmış bireylerin en az seviyede ortak şekillerde sosyalleşmeleri iken, kolektif sosyalleşme temel eğitimler ve kurslar gibi farklı farklı ortak deneyim kazanacakları grupların oluşmasıdır. Bireylerin sosyalleşmesinde kolektivite ve bireysellik en kritik taktiklerden biridir. Bu taktik oluşan bir problemde grup içinde ortak çözümler üretmeye yoğunlaşarak bireylerin farklı çözümler üretmesini sağlamaktadır (Demirer, 2014:46). Kuruma yeni gelen bireylerin gruplandırılması ve ortak deneyimler kazandırılarak çözümlenmesidir (Saks ve Ashforth, 1997:49).

Formale Karşı İnfomal Sosyalleşme: Formal sosyalleşme önceden belirlenmiş olan sosyalleşme taktiklerini, işe yeni gelen iş görenlerin tutum ve değerlerini etkileyen, resmi bir süreçtir. Bu süreçte işe yeni gelen iş görenler tavır ve duruşları benimseyerek, örgütün üyesi gibi hissetmeye ve düşünmeye başlaması infomal sosyalleşmeye karşı bireyin hazırlanma sürecidir. İnfomal sosyalleşme sürecinde işe yeni gelen iş görenlerin örgütteki rolünü ayırt etmesine yönelik deneyimli iş görenler tarafından hazırlanmış bir süreç yoktur. Bu taktik bireysel sosyalleşmeye benzere iş başında kullanılan eğitim ve çıraklık gibi sosyalleşme taktiğidir (Demirer, 2014:47). Kuruma yeni gelen üyelerin sosyalleşmesi sırasında, kurumdaki üyelere ayrı tutarak sosyalleşmesidir (Saks ve Ashforth, 1997:49).

Sıralıya Karşı Rastgele Sosyalleşme: Ardışık sosyalleşme hedef role ulaşmak için geçilen bir dizi aşama şeklinde tanımlanabilir. Örgütlerde işe başlama deneyimi kazanma, rollere hazırlık süreci bazen yıllar alabilir. Hedef role ulaştıran aşamalar bazen sırasız, belirsiz, sürekli değişen de olabilir. Böyle olduğunda rastgele sosyalleşmeden söz etmek mümkündür (Demirer, 2014:47). Bu taktik belirsiz veya değişen bir sıra ile karşılaştığında rolün üstlenilmesine yol açan sabit bir adım sırasını ifade eder (Saks ve Ashforth, 1997:49).

Sabite Karşı Değişken Sosyalleşme: Sabit sosyalleşmeden bahsedildiğinde, geçişin değişimin tamamlanması için kesin bir zamanın olduğunu söylemek mümkündür.

Değişken sosyalleşme ise değişim ve geçiş ile ilgili işe yeni katılan iş görene sezgisel tarama yapılmakta ve çok az bilgi verilmektedir. Böyle bir durumda değişken sosyalleşmenin sabit sosyalleşmeden daha riskli olduğunu söylemek mümkündür (Demirer, 2014:47). Bu taktikte rolün üstlenilmesi için bir zaman çizelgesi vardır, oysa değişken bir süreç yoktur (Saks ve Ashforth, 1997:49).

Seriye Karşı Ayrık Sosyalleşme: Seri sosyalleşme sürecinde tutum, beceri ve değerler sürekli halde faaliyetlerin hiyerarşik bir biçimde kontrolünü kapsamaktadır. Ayrık sosyalleşme sürecinde ise kendilerinden önceki iş görenleri takip etmediklerinden ve rol modellerinin olmadığından bahsedilir (Demirer, 2014:47). Bu taktikte kuruma yeni gelen üyelerin deneyimli bir üye tarafından sosyalleşmeleridir (Saks ve Ashforth, 1997:47).

Atamaya Karşı Yoksun Bırakma: Atama sosyalleşmede örgüt işe yeni giren iş görenin bütün becerilerinden faydalanmak ister ve yeni iş göreni olduğu gibi kabul eder. Yoksun bırakma sosyalleşmesinde ise örgüt bireyden bazı kişisel özelliklerini bırakmalarını, kendi özel hayatlarından neredeyse vazgeçmelerini, kıdemli iş görenlerin bazı yanlış davranışlarına göz yummalarını ve örgütteki zor işleri ile üstlenmelerini ister (Demirer, 2014:47; Saks ve Ashforth, 1997:49).

2.7. ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞME

Son yıllarda araştırmacıların sosyalleşme kavramını örgüt ile birlikte ele almaya başlamalarıyla birlikte örgütsel sosyalleşme kavramı ortaya koyulmuştur. Örgütsel sosyalleşme ile ilgili alan yazında araştırma yapıldığında, sosyalleşmenin örgütün ayrılmaz bir paçası olduğu ve bu nedenle örgütsel sosyalleşme kavramının ortaya çıktığı belirtilmektedir (Porter vd, 1981 akt. Kartal, 2003:3).

İlk olarak örgütsel sosyalleşmeden 1979 yılında Van Maanen ve Schein'in bahsettiğini söylemek mümkündür. Van Maanen ve Schein (1979:3) Örgütsel sosyalleşmeyi örgütte bulunan iş görenlerin örgütte bulunduğu sürece, örgüt kültürünün öğrenilmesi, örgüt kültürüne uyum sağlama ve düzenli bir şekilde öğrenme süreci içinde olması şeklinde tanımlamışlardır. Bu öğrenme sürecinin; bir iş görenin hem örgütteki genel yeri için önemli hem de kendi performansı için önemli olduğunu, bireyin örgüt içindeki yeni bilgileri bilmesini, karar verme stratejisini,

stratejik bir şekilde problem çözmesini, örgütün amacını, misyonunu, beklentilerini anlamasını içerdiğini belirtmişlerdir. Van Maanen ve Schein'a (1979:6-7) göre örgütsel sosyalleşme sadece örgüte yeni gelen iş görenin örgüte uyum süreci olarak değil aynı zamanda deneyimli iş görenin örgüt içinde bir işten başka bir işe aktarılmasında, takım çalışmalarında hatta terfilerde örgütsel sosyalleşme süreci ortaya çıkmaktadır. Yani bireylerin sıklıkla yeni işine ilişkin rollerine uyum sağladığı bir süreç olduğu da söylenebilir (Chao, O'Leary-Kelly, Wolf, Klein, ve Gardner, 1994:730). Bundan dolayı örgütsel sosyalleşme bireylerin meslek yaşamları boyunca sürekli karşılaşacakları bir durum olmasının yanı sıra her durumda ortaya çıktığı söylenebilir. Çünkü örgüttekilerin yeni iş görenlerden bekledikleri roller ve bu rollere alışmalarını istemeleri söz konusudur. Bireylerin adapte olmaları için örgütsel sosyalleşme sürecinden geçmeleri gerekmektedir (Kartal, 2003:2).

Van Maanen ve Schein gibi birçok araştırmacı örgütsel sosyalleşmenin bir süreç olduğundan bahsetmiştir. Bu araştırmacılardan Kelepçe ve Özbek (2008:113) örgütsel sosyalleşmenin örgüte yeni giren ya da örgüt içinde başka bir göreve atanan bireylerin, örgüt içinde yapması gereken davranışlara, örgütün amaçlarına, kurallarına, normlarına, değerler sistemine yöneltilme süreci olduğunu, Garip (2009:8) örgütsel sosyalleşmenin, bireyin gerekli davranış ve tutumları öğrenerek örgütteki rolünü üstlenme süreci olduğunu, Çerik ve Bozkurt (2010:78-79) örgütsel sosyalleşmenin iş görenin sadece örgütteki işi nasıl yapacağı öğrenme süreci olarak değil, aynı zamanda örgüt içinde uygun olan davranışlarda bulunması, örgüt içindeki rolleri kabul etmesi ve sergilemesi gerektiği bir süreç olduğunu, Başaran (1992:245) örgütsel sosyalleşmenin örgütteki bireylerin örgütün içindeki toplumsal ve işlevsel çevrede başkaları tarafından kendileri için hazırlanmış örgüt ortamına uyum sağlama süreci olduğunu, Ashforth, Sluss, ve Saks (2007:448) örgütsel sosyalleşmenin bireylerin yaptıkları veya yapacakları işlerle ilgili bilgiler öğrendikleri ve kendilerini içinde bulundukları yeni duruma uyumlu hale getirdikleri bir süreç olduğunu, Araza, Aslan ve Çağrı (2013:5558) örgütsel sosyalleşmenin bir iş gören adayının ya da yeni bir iş görenin kurumun tüm gücünü kullanan bir iş gören olması yolunda, iş görene öğretilen, gerekli bilgi, beceri, görgü, sorumluluk yetki ve bunları ait olan bütün becerileri edinme sürecinin toplamı ve yönetilmesi olduğunu ifade etmişlerdir.

Benzer şekilde Mitus (2006:13) örgütsel sosyalleşmenin, yeni işe başlayan bir bireyin ya da işe başlayacak olan bir bireyin, girdiği kurumda en iyi şekilde çalışabilmesi için, kurum içinde bireye öğretilen veya kurumdaki rollerine yönelik gerekli olan bilgi, sorumluluk, görgü ve yetki ve bunlara ait olan becerilerin öğrenilmesi ve yönetilmesi sürecinin toplamı olduğunu ifade etmiştir. Araza, Aslan ve Çağrı (2013:5559) öğrenilen bu becerilerin verimli bir şekilde yönetilmesi halinde, işe yeni başlayan bireyin, kurum ile özdeşleştiğini ve kurum içinde sosyalleştiğini, yeni iş gören ya da aday iş gören bu süreçte kurum içinde iş arkadaşlarına uyum, iş tatmini, kuruma bağlılığı, kariyer başarısı gibi olumlu etkiler ile karşılaşılacağını, bu becerilerin verimli bir şekilde yönetilmemesi durumunda ise işten ayrılma gibi olumsuz etkilerle karşılaşılacağını belirtmişlerdir.

Örgütsel sosyalleşme bir örgütün kimliğini oluşturan, vizyon, misyon, hedef, amaç, yetenek, kültür gibi değerlerin örgüt içindeki iş görenler tarafından benimsenmesi ve anlaşılması ile ilgili olduğundan (Kristoff-Brown, Zimmerman ve Johnson, 2005:281) birey hem örgütte hangi işleri nasıl yapması gerektiğini, hem de örgüt kültürüne yani yazılı olmayan ama örgüt bireyleri tarafından uygulanan ve benimsenmiş olan davranış kalıplarına uyum sağlamayı öğrenir (Uğurlu, Kırıl ve Aksoy, 2011:706).

Erdoğan'a (2012:38) göre örgütler karmaşık yapılar oldukları için hem örgütün hem örgüte yeni katılan iş görenlerin kendine özgü davranış, değer ve tutumları vardır. Örgütün amaçlarının yerine getirilmesinin ancak örgüt ve bireyin davranış, değer ve tutumlarının uzlaşmasıyla mümkün olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle örgütsel sosyalleşmeyi örgüt ve bireylerin uzlaşma süreci şeklinde tanımlamıştır. Örgütsel sosyalleşme mantıksal çerçevede yeni ilişkilerin, bilgilerin, becerilerin, değerlerin gelişimini ya da değişimini kapsamaktadır.

Çalık (2003:165) ise örgütsel sosyalleşmeyi birkaç açıdan ele almıştır. Örgüt açısından; iş görenlerin örgüte en yüksek düzeyde yarar sağlamaları açısından bireylerin eğitimleri şeklinde ele alan Çalık, sistem açısından; sistemin dışında bulunanın öğelerin sistemin içine aktarılması süreci, kültürel açıdan; örgüt kültürünün, normlarının ve değerlerinin aktarıldığı süreç, insan kaynakları açısından; kaliteyi arttırma ve iş görenlerin katkılarını güçlendirme yükseltme süreci, insan ilişkileri açısından; örgütte bulunan iş görenlerin iş doyum düzeylerinin en yükseğe ulaştırılma

süreci ve son olarak post-modernist açısından; bir uyum sağlama süreci şeklinde örgütsel sosyalleşmeyi açıklamıştır.

Genel olarak uyum ve öğrenme süreci kavramlarının üzerinde durularak açıklanmaya çalışılan örgütsel sosyalleşme; işe yeni giren iş görenlerin örgütün işleyişini, hedeflerini, politikalarını, tarihini, dilini, kültürünü, değerlerini ve işle ilgili olan bilgileri öğrenme süreci ve örgüt-birey arasında karşılıklı beklentilerin karşılanmaya çalışılan bir uyum süreci şeklinde tanımlamak mümkündür (Demirer, 2014:13).

2.8. ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞMENİN AMACI VE ÖNEMİ

Örgütsel sosyalleşmenin amacı, iş görenin örgüte uyumunun, sadakat ve bağlılığının sağlanması ve iş görenin örgütün etkili bir üyesi olması sağlanmasıdır. Yeni iş görenin örgüte sadakat ve bağlılığı üç şekilde gerçekleşir. Bunlardan birincisi; yeni üyenin daha çabuk öğrenmesi ve sıkı çalışması için o üyeye daha çok zaman ayırmak. İkincisi; yeni üyenin sosyalleşmesini sağlamak için değerlerin üyeler tarafından onaylanması ve davranışsal taahhütlere sokarak. Üçüncüsü de bireye örgüt içinde örgütün yararları ve iyiliği için çalışmalarını telkin etmektir (Schein, 1975 akt. Mutlu, 2008:48). İshakoğlu (1998 akt. Aliyev, 2014) örgütsel sosyalleşmenin amacını altı ana başlık altında toplamıştır:

İşin Gereklerini Öğrenmek: Örgütte bulunan iş görenlerin, örgütün etkin bir üyesi olabilmesi için, kendisinden beklenen rolleri en iyi şekilde yapabilmesi, hangi araç-gereçleri kullanması gerektiğini bilmesi, kullanması gereken yetenek ve becerileri, hangi değerlere göre çalışması gerektiğini öğrenir.

Bireyler Arası Sağlıklı İlişkiler Kurulmasını Sağlamak: Örgüte katılan yeni iş görenlerin ya da aday iş görenlerin, örgütteki eski iş görenler ile tanışarak, örgüt hakkında ve kendi görevi hakkında bilgi edinir. Bu bilgi edinme süreci hem formal hem de informal şekilde sağlanır.

Örgüt İçi Güç Odaklarını Tanıtmak: Örgüt içinde bulunan, farklı konulardaki uzmanların kim olduklarını, informal liderlerin kimler olduğunu ve neler yaptıklarını öğrenirler.

Ortak Örgüt Dilini Öğretmek: Örgütlerde örgütsel dil denilen bir kavram vardır. Bu dil örgüt üyelerinin örgüt içinde kullandıkları teknik terimler, örgüt jargonu ve kısaltmaları içerir. Örgüt içerisinde sosyalleşme sırasında öğrenilir.

Örgütsel Amaç ve Değerleri Öğretmek: Örgütün içinde bulunan örgütün amaçlarını, örgütün kuruluş nedenini ve örgütün kültürünün öğrenilmesidir.

Örgüt Tarihini Öğretmek: Örgütün kendine özgü tarihinin, adetlerinin, özel günlerinin, gelenek ve göreneklerinin hikayeleri vardır. Bu hikayelerin öğrenilmesidir.

Örgütsel sosyalleşmede birey örgüte giriş sırasında önceden edindiği bazı özellikleri de beraberinde getirir. Yeni iş görenlerin değerlerinin, normlarının ve inançlarının örgüte uymasıyla birey ile örgüt arasındaki uyumu sağlar. Bu uyum süreci örgütsel sosyalleşmede hem birey hem de örgüt açısından önemli olduğu görülmektedir (Demirer, 2014:22). Örgütsel sosyalleşmenin birey ve örgüt açısından önemini şu şekilde sıralamak mümkündür (Erdoğan , 2012:40):

- Örgüte katılan yeni iş görenin örgütteki işleyişi bilmesi açısından, örgütsel sosyalleşme aracılığıyla iş gören örgütün amaçlarını, değerlerini, güç yapılarını ve normlarını öğrenmeleri açısından önemlidir (Feldman, 1976; Louis, 1980 akt. Erdoğan, 2012:40).
- Örgütsel sosyalleşmenin uzun süreli sonuçları ve hızlı etkileri olması nedeniyle oldukça önemlidir. Bu nedenle yeni iş görenler örgüte ilk birkaç ay içinde uyum sağlamaları beklenir. Bu süreçte oluşan sosyalleşmenin etkileri ve çıktıları kalıcı öneme sahiptir (Ostoff ve Kozlowski, 1992; Cooper-Thomas ve Anderson, 2006 akt. Erdoğan, 2012:40).
- İşe yeni katılan iş görenlerin üstündeki başarısızlık korkusunu ve oluşabilecek gerginliklerin azalmasını sağlaması açısından örgütsel sosyalleşme önemlidir (Yüksel, 1997:129 akt. Erdoğan, 2012:40).
- İşe yeni gelen iş görenlerin sosyalleşmelerine dikkat edilmemesi sonucunda ortaya olumsuz durumlar çıkması söz konusudur. Yeni iş görenin beklentilerinin yüksek olması ya da örgütün bu beklentileri karşılamaması sonucu, yüksek ihtimalle iş görenin yetersiz ve zayıf tutumlar sergilemesine, olumsuz davranışlar sergilemesine hatta iş devrine sebep olabilir. İşe başlama ve iş gören seçme süreçleri örgüt için oldukça maliyetli ve zaman kaybına

sebepler olabilmektedir. Örgütsel sosyalleşme bu maliyetleri ve harcanan zamanı en aza indirmek için yardımcı olmakta, iş gören ve örgütün beklentileri arasında denge kurarak olumlu sosyalleşme çıktılarının kazanılması bakımından önemlidir. Örgüte katılan yeni iş görenin örgütteki işleyişi bilmesi açısından, örgütsel sosyalleşme aracılığıyla iş gören örgütün amaçlarını, değerlerini, güç yapılarını ve normlarını öğrenmeleri açısından önemlidir (Anderson ve Ostroff, 1997; Cooper-Tohomas ve Anderson, 2006 akt. Erdoğan, 2012:40).

2.9. ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞME MODELLERİ

Örgütsel sosyalleşme sürecini açıklamak adına alanyazında birçok model vardır. Bu modeller bireyin örgüt içindeki ilerlemesini aşama aşama göstermektedir. Örgütsel sosyalleşmeyi açıklamaya çalışan başlıca modeller şunlardır: Feldman'ın üç aşamalı sosyalleşme modeli, Porter, Lawler ve Hackman'ın sosyalleşme giriş modeli, Schein'in sosyalleşme modeli ve Wanous'un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeli (Öğretir, 2013:18).

2.9.1. Feldman'ın Üç Aşamalı Sosyalleşme Modeli

Feldman (1976) sosyalleşmenin üç aşaması olduğundan bahsetmiştir. Bu aşamalar: Ön sosyalleşme / hazırlık / beklenti aşaması (ya da umucu sosyalleşme), Uyum / kabul / uzlaşma aşaması (ya da alıştırma) ve Rol yönetimi / rol belirleme (ya da yerleşme) aşamasıdır. Bu aşamalarda bireylere rol davranışlarının kazandırılması, örgütün normlarına ve değerlerine uyum sağlanması ve bireylerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi ile üç çeşit değişim ele alınır. Bu aşamaların deneyimleri ve sonuçları vardır (Demirci, 2018:21).

Feldman'ın (1976) sosyalleşme modelindeki birinci aşama ön sosyalleşme ya da örgüte giriş ya da örgüte girmeden bir adım önceki aşamadır. Bu aşamada örgüte yeni giren iş gören, örgütte bir yere sahip olması ve tutunması için hazırlıklar yapar. İlk olarak örgüt içindeki rolü hakkında ön bilgileri edinir. Bu bilgilere örgüte girmeden

önce elde ettiği, örgüt içindeki bireylerle iletişim kurarak elde ettiği ya da işle ilgili katıldığı mülakatlardan öğrenir (Yıldırım, 2017:16).

Bu modelin ikinci aşaması olan uyum (alıştırma) aşamasında işe yeni giren iş görene örgütün aktif bir üyesi olması için girişimlerde bulunulur. Bu aşamada örgüte giren birey yapacağı iş ile ilgili bilgilere sahip olur. Örgütteki rolleriyle ilgili karşılıklı iletişime geçer. Öğrendiği tutum ve davranışları gerçekleştirirken onaylananlar için ödül, onaylanmayanlar için ceza alır. Bu aşamada kısaca bireyin örgüte uyum süreci sağlanır (Andur, 2014:16).

Üçüncü aşama olan rol yönetimi (yerleşme) aşamasında yeni iş görenler artık örgüt içindeki sorunlarla başa çıkmaya, gruplar arasında oluşabilecek çatışmalara çözüm bulma yollarına gitmeye başlamışlardır. Bu aşamada işe yeni gelen bireyler örgüt içinde ne kadar değişeceklerine karar verme sürecine girmişlerdir. Birey örgüt içinde bu aşamaya kadar “dışarıdan biri” gözüyle bakılırken, yavaş yavaş “içeriden biri” olmaktadır (Yıldırım, 2017:16).

Sonuç itibarıyla Feldman (1976 akt. Vural, 2015:20) sosyalleşme modelinde örgütsel sosyalleşme sürecinin örgüte yeni giren bireyin örgüte girme sürecini, bireyin örgüte alışma ve kabul edilme sürecinden olduğunu belirtmiştir.

2.9.2. Porter, Lawler ve Hackman’ın Sosyalleşme Giriş Modeli

Porter, Lawler ve Hackman (1975 akt. Andur, 2014:17) alanyazında örgütsel sosyalleşme ile ilgili olan aşama modelini dikkate alarak ve bu modellere farklı özellikleri vurgulayarak, ödül ve cezanın önemli olduğu ve bireylerin örgüte gelemeden önceki sosyalleşme süreçlerini de dahil ederek kendi modellerini geliştirmişlerdir.

Bu modelin aşamaları şöyledir: birinci aşama beklentilerle örgüte gelme (giriş ya da ulaşma öncesi) aşaması ikinci aşama karşılaşma (yüzleşme) aşaması ve üçüncü aşama değişim ve kazanım aşamasıdır (Yıldırım, 2017:18).

Birinci aşama olan beklentilerle örgüte gelme aşamasında bireyin iş hakkında beklentilerinin olduğu, davranışlarının ödül ya da ceza yönünü öğrendiği aşamadır (Yıldırım, 2017:18).

İkinci aşama olan karşılaşma aşamasında bireyin beklentilerinin istenilen şekilde ortaya çıkması ya da çıkmamasıyla birlikte bireyin davranışlarının ödül ya da ceza yönüyle karşılaştığı aşamadır (Andur, 2014:17-18).

Değişim ve kazanım olan üçüncü aşamada yeni iş gören örgüt içinde yeni ilişkiler kurduğu, normlara adapte olduğu, yeni davranışlar kazandığı ve kendi düşüncelerinde değişimler olduğu aşamadır (Andur, 2014:17; Yıldırım, 2017:18).

Sonuç olarak bu modelde de Buchanan ve Feldman'ın modellerinin olduğu gibi üç aşama vardır. Yeni iş gören işe beklentilerle gelmekte ve burada ceza ve ödül etkenleri de ele alınmıştır (Vural, 2015:23).

2.9.3. Schein'in Sosyalleşme Modeli

Schein (1978) sosyalleşme sürecinin karşılıklı kabulün olduğunu vurgulayarak bir model geliştirmiştir. Bu modelde giriş aşaması, sosyalleşme aşaması ve karşılıklı kabul aşaması vardır (Andur, 2014:16).

Giriş aşaması olan birinci aşamada işe yeni gelen iş gören: iş hakkında doğru bilgileri öğrenir, örgüt ile ilişkilerinde ortak iklim kurar, yanlış beklentiler çıkarılır, yanlış tercihler belirlenir. Bu aşamada örgüt ile birey arasında karşılıklı sınırların ve yanlış beklentilerin oluşturulduğu iddia edilir (Andur, 2014:16).

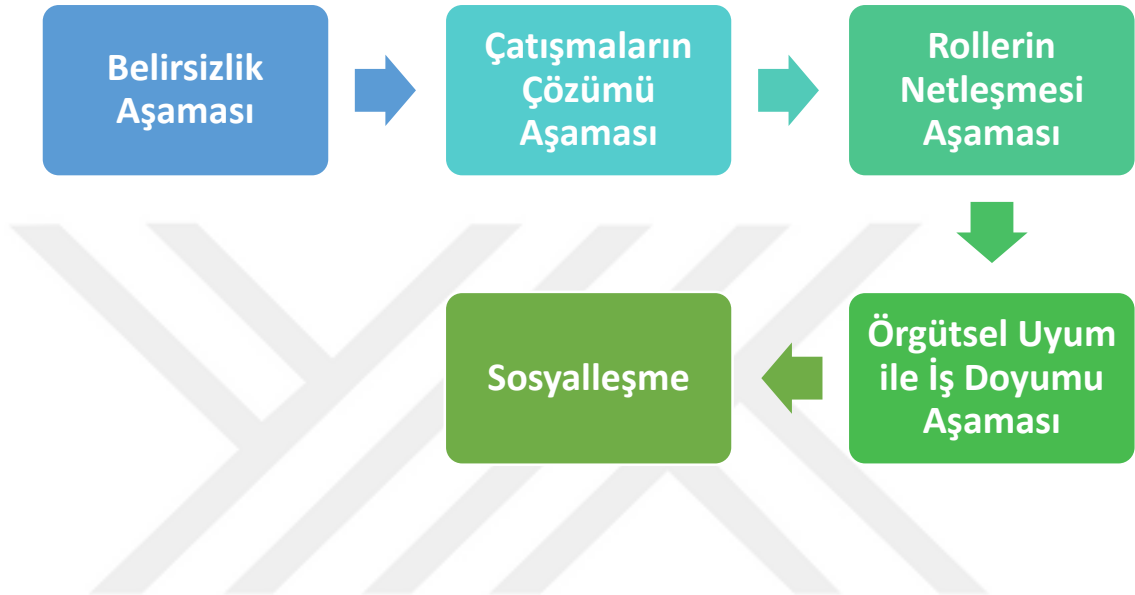
Sosyalleşme olan ikinci aşamada birey ile örgüt arasında örgütün iklimi ve yeni iş görenin ihtiyaçları doğrultusunda anlaşmaya varılır ve bireyin performansı değerlendirilir (Yıldırım, 2017:17).

Karşılıklı kabul aşaması olan üçüncü aşama: işe yeni giren iş gören ve örgüt arasında işe katılanın artık örgüte bağlılık gösterdiği, örgütün de yeni katılan iş göreni kabul ettiği aşamadır (Andur, 2014:16)

Sonuç olarak örgüte yeni giren iş gören ve örgütün isteklerinin karşılıklı ortaya çıkması, örgütün belirlediği becerilerin kazanılması ve birey ile örgüt arasında karşılıklı olarak birbirini kabul etmesiyle Schein'in geliştirdiği bu sosyalleşme modelindeki süreç başarıyla tamamlanabilir (Vural, 2015:24).

2.9.4. Wanous'un Bütünsel Yaklaşım Sosyalleşme Modeli

Wanous'un (1980) geliştirdiği bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeli dört aşamadan oluşmaktadır (Wanous vd, 1984:673 akt. Saruhan, 2017:17). Bu aşamalar Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1 Wanous'un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeli aşamaları

Görüldüğü gibi Şekil 1'de Wanous'un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeli aşamaları verilmiştir. Bu aşamalar; belirsizlik aşaması, çatışmaların çözümü aşaması, rollerin netleşmesi aşaması ve örgütsel uyum ile iş doyumu aşamasıdır.

Modelin ilk aşaması olan belirsizlik aşamasında işe yeni giren iş gören örgütün içindeki çevrenin nasıl olduğunu gördüğü, önceden oluşturduğu beklentilerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini ifade ettiği, giriş ya da gerçeklik şokunu yaşadığı örgütün gerçeğiyle yüzleştiği, örgütün normlarına, kültürüne, iklimine uygun tutum ve davranışları öğrendiği ve kabul ettiği, ödül ve ceza yönlerini keşfettiği aşamadır. İkinci aşama olan çatışmaların çözümü aşamasında kişiler arası roller belirlenir, işe giren yeni iş görenin performansının değerlendirilmesi yapılır ve değişime gösterilen direnç, yapı ve belirsizlikler çözüme ulaştırılır. Bu aşamada yeni iş görenin sorumluluk ve görevleri üzerine odaklanılarak örgüt tarafından iş görene yapması istenilen roller verilir ve gerekli ilişkiler kurulur. Rollerin netleşmesi olan üçüncü aşamada, işe yeni

giren iş görenin örgüt içindeki yeri belirlenir, örgütte sergilemesi istenilen davranışları yeni değerler öğrenerek, ilişkiler kurarak uyguladığı ve oluşan çatışmaların çözümüne ulaşıldığı aşamadır. Bu aşamada iş gören örgütte istenilen davranışları benimsemiş, örgüte bağlılığı oluşmuş ve örgüt içinde ilerleme kayıt etmiştir. Dördüncü aşama olan örgütsel uyum ve iş doyumu aşamasında işe yeni katılan iş gören ile örgüt arasında güçlü bir güven oluşur, iş görende örgüte bağlılık ve başarılı sosyalleşme gerçekleşir. Birey örgüt tarafından, örgütte birey tarafından kabul edilir. Kısacası bu aşamada örgütsel bağlılık, motivasyon, memnuniyet ve güven artar (Demirbilek, 2009:363-364).

Uluslararası öğrenciler Wanous'un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeline uyarlanarak açıklandığında, yeni katıldıkları bir yükseköğretim kurumunda bu aşamalardan geçtikleri söylenebilir. Her aşamada farklı deneyimler kazanabileceklerini, farklı sorunlar yaşayabileceklerini, uyum sürecinde de çeşitli durumlarla karşılaşabileceklerini söylemek mümkündür. Bu bağlamda alanyazında uluslararası öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi cevap verir ve yön gösterir niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür.

2.10. YURTDIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Gebhard (2012) çalışmasında ABD'de okuyan uluslararası öğrencilerin, okudukları süre boyunca yaşadıkları uyum sorunlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya ABD'de okuyan 85 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacı araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin akademisyenler, sosyal etkileşim ve yeni yaşamlarına duygusal tepkilerle karşı karşıya olduklarını ve uyum sorunları yaşadıklarını bulmuştur. Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları yeni kültüre uyumu sağlayabilmek için farklı davranışlar sergilediklerini, bu davranışların başa çıkma stratejileri, gözlem, taklit etme ve yansıtma gibi davranışlar olduğunu belirtmiştir.

Jackson ve Bybell (2013) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin depresif belirtileri ve sosyo-kültürel uyumunda öz saygı, umut, iyimserlik, başa çıkma, kültürel stres ve sosyal desteğin rolünü inceleyerek ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmaya çeşitli Massachusetts kamu ve özel üniversitelerinde okuyan, Boston'da bir özel üniversitede okuyan 70 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacılar,

araştırma sonucunda: uluslararası öğrencilerin başa çıkma tekniklerini kullanmalarının biriken stres ve sosyal desteği az almalarından kaynaklandığını, depresif belirtilerin sosyo-kültürel uyumda daha fazla zorluk yaşayanlarda, daha az umudu olanlarda, düşük benlik saygısı olanlarda ve daha az iyimser olanlarda ortaya çıktığını belirtmiştir.

Zhou ve Zhang (2014) çalışmalarında Kanada’da bir üniversitede okuyan uluslararası öğrencilerin sosyal öğrenme sürecinde, yeni öğrenme ve yaşama süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları ortaya koymayı amaçlamaktadırlar. Bu doğrultuda araştırmaya Kanada’nın bir üniversitesinde birinci sınıf okuyan uluslararası öğrenciler araştırmaya katılmışlardır. Araştırmacılar, araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin sosyalleşmeyle ilgili zorluklar yaşadıklarını ortaya koymuşlardır.

Akanwa (2015) yaptığı çalışmada Gelişmiş Batı Ülkelerinde okuyan uluslararası öğrencilerin yaşadıkları zorlukları ortaya koymayı amaçlamıştır. Uluslararası öğrencilerin kültürel değişim, akademik deneyim, dil öğrenme engelleri, üniversite kaynaklarının anlaşılabilmesi, bu kaynakların anlaşılabilmesinden doğan sıkıntılar ve sosyal uyum konusunda zorluklar yaşadıklarını belirtmiştir. Uluslararası öğrencilerin akademik ihtiyaçlarının karşılanması dışında sosyal ihtiyaçlarının da karşılanması gerektiğini vurgulamıştır.

O'Reilly, Hickery ve Ryan (2015) çalışmalarında İrlanda’da okuyan ABD’li öğrencilerin deneyimlerini ve uyum sorunlarını inceleyerek ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerden veriler e-posta yoluyla anket gönderilerek toplanmıştır. Araştırmacı araştırmanın sonucunda: bazı ABD’li öğrencilerin İrlanda’da uyum sorunu yaşadığını, genel olarak uluslararası öğrencilerin İrlanda’da eğitime kolay uyum sağladıklarını belirtmiştir. Uzun vadeli gelen öğrenciler ile kısa vadeli gelen öğrencilerin uyum düzeyleri arasında ince farklar olduğunu bulmuştur.

Atar, Erdem ve Koçyiğit (2017) çalışmalarında Birleşik Krallık Üniversitesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin sorun ve beklentilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Newcastle upon Tyne’da bir devlet üniversitesinde okuyan 21 uluslararası öğrenci katılmıştır.

Araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin İngiltere’de okumalarının sebebinin üniversitenin prestij ve itibarından kaynaklandığını, arkadaş ve tanıdıklarının bu üniversiteyi önermeleri, yaşadıkları sorunlarla başa çıkmanın en önemli etkenin barınma olduğunu, ücretlerle ilgili ve eğitim sisteminin farklı olmasıyla ilgili uluslararası öğrencilerin sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Jamaludin, Sam ve Sandal (2018) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin eğitim görmeye gittikleri yer arasında bağlılık olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2014 yılında Norveç’in Bergen Üniversitesinde okuyan 378 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda kısa dönemli öğrencilerin gidecekleri yerlere olan motivasyonlarını, gidilen yerlerin kültürel mirası ve psikolojik olarak uyum düzeylerinin etkilediğini, uzun dönemli öğrencilerin sosyo-kültürel uyumun yanı sıra psikolojik uyumunda etkili olduğunu belirtmiştir.

Mahmood ve Burke (2018) çalışmalarında Amerika Birleşik Devletleri’nde metropol olmayan bir üniversitedeki uluslararası öğrencilerin stres ve sosyo-kültürel uyum düzeylerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin stres ve sosyo-kültürel uyum düzeyleri arasında negatif bir korelasyon olduğunu bulmuştur. Kişilerarası iletişim, akademik/iş performansı, kişisel çıkarlar, topluma katılım, ekolojik uyum ve dil yeterliliği öğrenciler arasında stres düzeylerini azalttığını ortaya koymuştur.

Lan (2018) araştırmasında ana dili İngilizce olmayan uluslararası yüksek lisans öğrencilerinin Tayvan’daki akademik İngilizce ile sosyalleşme deneyimlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 24 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacı, araştırma sonucunda uluslararası öğrencilerin üniversitedeki İngilizce konuşan öğrenciler ile yeni gelen öğrencilerin sosyalleşme süreci boyunca zorluklarla karşılaştıklarını, diğer öğrenciler tarafından farklı muameleye uğramaları, kendi akran ve etnik grupları dışında çok fazla etkileşim kurmadıklarını, akıcı olmayan İngilizcelerin olumsuz algılandığını belirtmiştir. Uluslararası öğrencilerin ayrımcılığa uğradıklarını ifade etmiştir.

Tchouh ve Mertan (2018) çalışmasında Kuzey Kıbrıs’ta okuyan uluslararası öğrencilerin sosyo-kültürel uyumlarının benlik saygısıyla, sosyal destekle ve kişilerarası ilişkiler ile bir ilişki olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır.

Araştırmaya Sahra altı Afrika'dan Kuzey Kıbrıs'ta okumaya giden 112 öğrenci katılmıştır. Araştırmacı, araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin yanıtlarına dayanarak, benlik saygısı olan, kişilerarası iletişimi güçlü olan ve sosyal destek alan öğrencilerin soyo-kültürel uyumlarını daha çabuk sağladıklarını bulmuşlardır.

Wang, ve diğerlerinin (2018) yaptıkları çalışmada uluslararası öğrencilerin kültürlerarası uyumlarını inceleyerek ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmaya Amerika Birleşik Devletleri'nde okuyan 169 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacılar, araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin psikolojik ve soyo-kültürel uyum süreçlerinin iki aşamalı olduğunu belirtmişlerdir. Birinci aşamada uluslararası öğrencilerin gidilen ülkede ikamet süreleri dokuz ile 24 ay arasında ise uluslararası öğrencilerin kültür şoku yaşadıklarını, ikinci aşamada yani daha fazla ikamet edilirse kayda değer sorunlar olmadığını belirtmişlerdir.

Freeman ve Li (2019) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin algılarını ve akademik deneyimleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Güney Doğu Queensland'da bulunan bir Avustralya Üniversitesinde yapılan çalışmaya, üniversitenin birinci sınıfında okuyan altı uluslararası öğrenci katılmıştır. Verileri iki sömestir boyunca toplayan Freeman ve Li, araştırmanın sonucunda: araştırmaya katılan Japonyalı, Çinli, Brezilyalı, Taylandlı ve Vietnamlı öğrencilerin kendi ülkelerinde eğitimin daha pasif olduğunu, Avustralya'da kendi ülkelerinden çok daha farklı ve zor olduğunu ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda bu öğrencilerin “sınıfta hayalet gibiyiz, biz girip çıkıyoruz ama kimse bizi görmüyor” ifadesini de kullandıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacılar uluslararası öğrencilerin akademik deneyimlere ilişkin görüşlerinin olumlu olduğunu ancak Avustralya'da uluslararası öğrenci olmanın zor olduğunu ve diğer öğrenciler tarafından dışlandıklarını belirtmişlerdir.

2.11. TÜRKİYE'DE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Beltekin ve Radmard'ın (2013) çalışmalarında Ankara Üniversitesinde eğitim gören lisansüstü öğrencilerin üniversitenin iklimine, akademik süreçlere, fiziksel ortama ve üniversitenin akademik niteliğine ilişkin görüşlerini saptamayı amaçlamışlardır. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Ankara Üniversitesinde okuyan 119 uluslararası öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre:

uluslararası öğrenciler öğretim üyelerine yönelik ilgi, yardım ve iletişim ile yeterli materyal kullanma, etkili yöntemleri kullanma, adil ve tarafsız değerlendirme konularında olumsuz yargılara sahip olduğu görülmüştür. Üniversitenin; kütüphane, bilgisayar, fotokopi, internet, vb. destek hizmetleri sayı ve hizmetin sürekliliği açısından yetersiz olduğuna, mesleki gelişim ve eğitim niteliği konularında ise olumsuz algı içerisinde oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Çelik (2013) araştırmasında Türkiye’de yükseköğrenim gören yabancı uluslararası öğrencilerin sorunlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. 2011-2012 eğitim öğretim yılları arasında Trakya Üniversitesinde eğitim gören 142 uluslararası öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırma sonucunda Türkiye’de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilerin uyum, ekonomik, barınma ve ulaşım sorunları ile karşılaştıklarını bu sorunların cinsiyete göre farklılaştıklarını bulmuştur.

Özçetin (2013) yaptığı araştırmada Türkiye’de yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunları ve sosyal uyumlarını etkileyen etmenleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Bursa’da çeşitli üniversite ve bölümlerde okuyan 221 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda: uluslararası öğrencilerden kızların erkeklere göre, sosyal uyumlarının daha yüksek olduğu, geliri ülkemiz koşullarına göre yeterli ve yüksek olanların, geliri yetersiz bulunanlara göre daha fazla sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katıldıkları, arkadaşlık ilişkilerinin iyi olduğu, toplumu kolay benimsedikleri, yakın arkadaşı olanların, arkadaşı olmayanlara göre sosyala-kültürel ve sportif etkinliklere yeterli düzeyde katıldıkları ve sosyal uyumlarının yüksek olduğunu bulmuştur.

Özkan ve Acar Güvendir (2015) yaptıkları çalışmada Trakya ve Kırklareli Üniversitelerinde okuyan 38 uluslararası öğrencinin sosyal, akademik ve yaşam bağlamlarını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin genel anlamda üniversite yaşamlarından, arkadaş ve öğretim üyelerinden memnun oldukları, okudukları üniversitenin akademik beklentilerini karşıladıklarını ancak barınma ve ulaşım için herhangi bir yardım almadıklarını ve Türkçe öğretiminin iyileştirilmesi gerektiğini bulmuşlardır.

Snoubar (2015) yaptığı çalışmada Türkiye’de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilerin, eğitsel ve akademik başarı, dil bilme, kültürel farklılık, ekonomik,

psikososyal, serbest zaman değerlendirme, kişisel gelişim, barınma, baskı ve ayrımcılığa uğrama sorunlarını ve sosyal hizmet gereksinimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya Ankara devlet üniversitelerinde okuyan uluslararası öğrenciler katılmıştır. Araştırma sonucunda: uluslararası öğrencilerin başarısızlık, ekonomik ve akademik personel ile iletişim sorunlarının eğitimlerini etkilediğini, aileden uzak kalmak, kendini yalnız hissetmek ve sosyal çevrede baskı gibi sorunlarla karşılaştıklarını bulmuştur.

Yıldıran, Özkan ve Büyükyılmaz (2016) çalışmalarında Karabük Üniversitesinde eğitim gören farklı fakülte ve sınıflardaki uluslararası öğrencilerin demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerini ve Türkiye'yi ve Karabük Üniversitesini neden seçtiklerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Karabük Üniversitesinde okuyan 213 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda Karabük Üniversitesinde okuyan uluslararası öğrenciler çoğunlukla Türki Cumhuriyetlerdeki, Ortadoğu ve Afrika'da bulunan İslam ülkelerinden gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri Türkiye'nin iyi bir eğitim merkezi ve İslam ülkesi olmasından kaynaklandığı görülmüştür. Karabük Üniversitesini tercih etme nedenleri de Karabük Üniversitesine puanları yetmeleri ve bu üniversitede iyi bir eğitim alacaklarını düşündükleri tespit edilmiştir.

Musaoğlu (2016) araştırmasında Türkiye'ye üniversite öğrenimi için gelen uluslararası öğrencilerin adaptasyon sürecini, bu süreçte yaşadıkları problemleri, bu problemler ile nasıl başa çıktıklarını ve onlardan sonra gelecek öğrencilere neler tavsiye edeceklerini ortaya koymak amacıyla yapmıştır. Araştırmaya İstanbul'daki özel bir üniversitede okuyan beş uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda uluslararası öğrencilerin en büyük beklentilerinin güzel bir gelecek olduğu, bu hayallerinin onlara güç verdiği bulunmuştur. Uluslararası öğrencilerin en büyük problemlerinin Türkçe bilmemek olduğunu, öğrenciler sıkıntı yaşadıklarında en çok kendi ülkelerinden olan arkadaşlarıyla bu sıkıntıları çözmeye çalıştıkları ve yeni gelecek öğrencilere Türkçe öğrenerek buraya gelmelerini tavsiye ettiklerini bulmuştur.

Nkoko (2016) çalışmasında Türkiye'de Akdeniz Üniversitesinde okuyan uluslararası öğrencilerin deniz aşırı ülkelerde eğitim görmek zorluklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 30 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmanın

sonucunda: uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi sevdikleri için Türkiye'ye geldiklerini, farklı insanlarla tanışma fırsatı ve farklı bir kültür tanıma fırsatı elde ettiklerini, bir kısmı da bağımsızlaştıklarını ifade ettiklerini ortaya koymuştur. Dil konusunda ve buradaki insanların yabancılara karşı tavırlarda en çok zorlandıklarını bulmuştur. Uluslararası öğrencilerin bir kısmının çok çabuk uyum sağladığını, bir kısmının da anti-sosyal karaktere sahip oldukları için uyum sağlayamadıklarını bulmuştur.

Sungur, ve diğerlerinin (2016) yaptıkları araştırmada Düzce Üniversitesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin yaşam doyumlarını, sosyal ve akademik uyumlarını inceleyerek bu değişkenleri etkileyen faktörleri ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmaya 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Düzce Üniversitesinde okuyan 72 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacılar araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin yaşam doyumu açısından gelir düzeyinin önemli olduğunu, üniversiteye uyum açısından cinsiyet, Türkiye'de bulunma süreleri, önceden Türkçeyi biliyor olmaları, kalınan yerden memnun olmaları ve arkadaşlıktan çekinmelerinin önemli faktörler olduğunu belirtmişlerdir.

Zerengök (2016) araştırmasında Celal Bayar Üniversitesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine aktif katılımlarının, sosyal uyumlarına etkilerini inceleyip ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2014-2015 eğitim-öğretim yılları arasında Celal Bayar Üniversitesinde okuyan 23 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda: uluslararası öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine aktif katılımın, uluslararası öğrencilerin sosyal uyumlarına, psikolojik ve fizyolojik durumlarına olumlu katkılar sağladığını belirtmiştir.

Kumcağız, Dadashzadeh, ve Alakuş (2016) yaptıkları çalışmada Ondokuz Mayıs Üniversitesinde okuyan uluslararası öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunları ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmaya 112 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacılar araştırma sonucunda: birinci sınıf ve ikinci sınıf öğrencilerinin dili algılamakta sorun yaşadıkları ve zorlandıkları, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin dil becerilerinin zaman içinde daha yüksek olduğunu belirtmişleridir.

Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel (2017) çalışmalarında Sakarya’da öğrenim gören uluslararası lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 275 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme nedenleri eğitim kalitesi, dini yakınlık, kültürel yakınlık, aile tavsiyesi ve bilimsel başarılar olarak bulunmuştur. Uluslararası öğrencilerin arkadaşlık, sağlık, kültürel ve sosyal açıdan ciddi sorunlar yaşamadığı, ekonomik, psikolojik ve akademik sorunlarla daha çok karşılaştıkları bulunmuştur.

Radmard (2017) çalışmasında Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin yükseköğretim istemelerini etkileyen faktörleri inceleyerek, uluslararası öğrencilerin eğitim görme isteğine neden olan öğrenci hareketlerini çeşitli istatistiksel verileri ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2011-2012 yılında, Ankara’daki üniversitelerde okuyan 545 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacı araştırma sonucunda: Türkiye’de uluslararası öğrencileri çekmeye yönelik bir politikanın olmadığını, uluslararası öğrencilerin dili bilmedikleri için derslerinde başarısızlık yaşadıklarını, sosyal uyum sağlamada güçlük çektiklerini, ekonomik sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi seçme nedenlerinin kültürel yakınlık, nitelikli bir yükseköğretim görebilme ve ekonomik açıdan gelişmiş bir ülke olduğunu belirtmiştir.

Sasa (2017) araştırmasında Türkiye’de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları yönetsel sorunları ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya Trakya Üniversitesinde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında okuyan 133 uluslararası öğrenci katılmıştır. Araştırmacı araştırma sonucunda uluslararası öğrencilerin yurt ve harç ücretlerinin pahalı olduğunu söylediklerini, üniversitenin yemek bursu verme konusunda yetersiz kaldığını belirttiklerini, öğrenci işlerinin kendilerine yeterince yardımcı olmadıklarını söylediklerini ve okula uyum sağlama sürecinde sorunlar yaşadıklarını ifade ettiklerini belirtmiştir.

Akıl (2018) araştırmasında Sivas Üniversitesine gelen uluslararası öğrencilerin sosyolojik problemlerini, bu problemleri etkileyen etmenleri, Türkiye’ye, Sivas’a ve Cumhuriyet Üniversitesine yönelik bakış açılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda uluslararası öğrencilerin büyük çoğunluğunun uyum sürecinde, toplumsal çevreyi benimseme, ders başarılarında, kendilerini ifade etme sağlık sorunlarında yardım alma, eğitimlerinden ve okudukları bölümden memnun

kalma, Sivas halkı tarafından kabullenme ve kendilerini ifade edebilme gibi önemli konularda sorunlar yaşamadıklarını bulmuştur. Türkçe öğrenmelerinde başta sorun yaşamalarına rağmen, araştırmacı uluslararası öğrencilerin genel olarak sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi ve geçerlik ve güvenirlik başlıkları altında araştırmanın yöntemi açıklanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseniyle yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008:39) göre nitel araştırma yöntemleri olayların ve algıların doğal ortamlarında, görüşme, gözlem veya doküman analizi gibi yöntemler kullanılarak, gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konması için izlenen nitel bir süreçtir. Nitel araştırmanın amacı az bilinen bir sorunun ya da bir olgunun derinlemesine incelenmesi ve anlaşılmasını sağlamasıdır (Şimşek, 2012:90). Fenomenolojik araştırma deseni kişilerin yaşantılarından duygu ve düşüncelerinden yola çıkarak, bireylerin bir olgu (fenomen) hakkındaki düşüncelerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaya yarar (Polatcan ve Kılınç 2018:392).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu Marmara Bölgesindeki bir Üniversitede 2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde bulunan 33 uluslararası öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 33 uluslararası öğrenci, kartopu örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Kartopu örnekleme yöntemi ile seçilen uluslararası öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 4'te verilmiştir. Keser Özmantar'a (2018:87) göre kartopu örnekleme yöntemi örnekleme sürecin başında tanımlayamadığımızda kullanılır. Araştırmacının araştırmayı derinlemesine yapması için verileri topladığı alanın kartopu misali büyümesi ile kişi, durum, olay ve belgeler arasındaki bağlantılar ortaya çıktıkça, örnekleme dahil olanların sayısı artmaktadır.

Sonuç olarak yeterli özelliklere sahip veriler elde edildiğinde ve yeterli sayıya ulaşıldığında örnekleme süreci tamamlanır.

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü belirlenirken verilerde yeni bilgiler almamaya ve veriler tekrarlanmaya başladığında örneklem alma işleminin son bulması gerekir (Keser Özmentar, 2018:105). Buna göre bu araştırmanın çalışma grubunun 33 öğrenciyle sınırlanmasının sebebi elde edilen verilerdeki bilgilerin tekrar edilmeye başlaması ve yeni bilgiler elde edilmemesidir.

Tablo 4 Uluslararası öğrencilerin demografik özellikler

Özellikler	Sayı
Cinsiyet	Kadın
	16
Cinsiyet	Erkek
	17
Öğrenim Düzeyi	1.Sınıf
	5
	2.Sınıf
	2
	3.Sınıf
	1
	4.Sınıf
	9
Öğrenim Düzeyi	Yüksek Lisans
	10
Öğrenim Düzeyi	Doktora
	6
Fakülte / Enstitü	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
	5
	Mühendislik Fakültesi
	2
	Teknoloji Fakültesi
	3
	Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi
	1
	İletişim Fakültesi
	2
	Hukuk Fakültesi
	2
Fakülte / Enstitü	Fen Edebiyat Fakültesi
	2
Fakülte / Enstitü	Fen Bilimleri Enstitüsü
	5
Fakülte / Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	10
Fakülte / Enstitü	Sağlık Bilimleri Enstitüsü
	1
Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler	Afganistan
	7
	Azerbaycan
	4
	Bosna-Hersek
	1
	Cezayir
	1
Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler	Çad
	2
Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler	Fas
	3
Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler	Gambiya
	1
Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler	İran
	3

Devamı →

Kolombiya	1
Kosova	2
Mısır	1
Pakistan	1
Somali	1
Sudan	2
Suriye	1
Tunus	1
Ukrayna	1

Tablo 4’de belirtildiği gibi araştırmaya katılan 33 uluslararası öğrencilerden 16’sı kadın, 17’si erkektir. Öğrencilerden beşi birinci sınıf, ikisi ikinci sınıf, biri üçüncü sınıf, dokuzu dördüncü sınıf, onu yüksek lisans ve altısı doktora öğrencisidir.

Araştırmaya katılan uluslararası öğrenciler, üniversitesinin yedi fakültesinde ve üç enstitüsüne bağlı olarak eğitim görmektedirler. Bu öğrencilerden beşi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde, ikisi Mühendislik, üçü Teknoloji, biri Havacılık ve Uzay Bilimleri, ikisi İletişim, ikisi Hukuk, ikisi Fen Edebiyat Fakülteleri’nde okumakta, beşi Fen Bilimleri Enstitüsüne bağlı, onu Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı ve biri Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak okumaktadır. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkelere bakıldığında; Afganistan’dan yedi, Azerbaycan’dan dört, Fas ve İran’dan üçer, Çad, Sudan ve Kosova’dan ikişer ve Bosna-Hersek, Cezayir, Gambiya, Kolombiya, Mısır, Pakistan, Somali, Suriye, Tunus ve Ukrayna’dan birer öğrencinin geldiği görülmektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Beltekin’e (2018:119) göre yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmanın amacına uygun sorulardan oluşan görüşme formları kullanılır. Bu görüşme formlarında önceden belirlenmiş soruların yanı sıra görüşme esnasında ortaya çıkan konunun bazı yeni boyutlarına ilişkin sorular da yer alabilmektedir. Araştırmada kullanılan görüşme formu uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Görüşme formunda araştırmanın alt problemlerine yanıt bulmak amacıyla 13 soru yer

almaktadır. Bu sorular, görüşmeler sırasında ihtiyaç duyulduğunda ek sorularla desteklenmiştir. Görüşme formu EK 1’de verilmiştir.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmaya ilişkin veriler, araştırmacı tarafından 2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Marmara Bölgesindeki bir üniversitede okuyan, 17 farklı ülkeden gelen uluslararası öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek ve telefonda iletişim kurularak toplanmıştır. Yüz yüze görüşmelerde ve telefon konuşmalarında kişiden izin alınarak verilen yanıtlar kayıt altına alınmıştır. Araştırmaya katılan 21 öğrenci ile görüşmeler 2018-2019 öğretim yılı bahar döneminde “Uluslararası Öğrenciler Derneğinde” yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Bu öğrencilerden üçü ses kaydı alınmasına izin vermemiştir. Bu sebeple o üç öğrenci ile yapılan görüşmelerde not tutulmuştur. Kalan 12 öğrenci ile görüşmeler önceden randevu alınarak, yine aynı dönemde müsait oldukları zamanlar teyit edilerek telefon görüşmeleriyle yapılmıştır. Bu öğrencilerden bir öğrenci ses kaydına izin vermediği için, kendisiyle yapılan telefon görüşmesinde not alınmıştır. Görüşmelerin 29’u ses kaydı ile dördü de not tutularak yapılmıştır. Görüşme öncesinde araştırmacı, öğrencilere yapılan çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgiler vermiş, bu çalışmanın bilimsel bir çalışma olduğu ve tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacağı ve öğrencilerin kimliklerinin açıklanmayacağı belirtilmiştir.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Görüşmelerde ses kaydına alınan ve not tutularak alınan veriler düzenlenerek yazıya dökülmüştür. Yazıya dökülen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2006:227) göre içerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli temalar ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirerek anlaşılır bir şekilde düzenleyip yorumlamaktır. Strauss ve Corbin’e (1990) göre içerik analizi kodlama olarak tanımlanır. Bu kodlama araştırmacı tarafından verilerin kavramsallaştırılması ile başlamaktadır. Kavramsallaştırma işlemi bir gözleme, bir cümleye ya da bir paragrafa dayalı olarak ilgili fikir, olay ya da olguya isim verilmesidir. Kavramsallaştırma sonucunda birçok kavrama ulaşılır. Analiz edilecek

olan benzer kavramlar aynı temalar altında toplanarak süreç kolaylaştırılır. Betimsel analiz yöntemi toplanan verilerin önceden belirlenmiş olan temalara yerleştirilerek yorumlanması ve özetlenmesidir (Özdemir, 2018:162-163). Araştırmada kullanılan görüşme formları Görüşme 1, Görüşme 2, Görüşme 3... şeklinde adlandırılmış, görüşmelere katılan öğrenciler ise Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlanmıştır. Eğitim niteliğine yönelik olan bulgular içerik analizi yöntemiyle, sosyalleşme olanaklarına yönelik olan bulgular betimsel analiz yöntemiyle açıklanmaya çalışılmıştır.

3.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Yapılan araştırmanın iç geçerliğini yani inandırıcılığını artırmak amacıyla detaylı bir alanyazın taraması yapılmış, konuyla ilgili özellikle araştırmanın amacıyla doğrudan ilişkili yapılmış olan araştırmalar ve kuramsal temeller detaylı bir şekilde incelenmiştir. Görüşme formunda sorulan soruların, araştırmanın amacına uygun içerik ve anlaşılabilirliğe sahip olmasına dikkat edilmiştir. Veri toplama aracı ile pilot görüşmeler yapılarak soruların anlaşılabilirliği ve araştırmanın amacına uygunluğu denenmiştir. Araştırmanın dış geçerliğini yani aktarılabilirliğini artırmak için ise görüşme formunda yer alan sorular görüşme sırasında kullanılacak biçimiyle hazırlanmış, uluslararası öğrencilere araştırmanın süreci ve aşamaları hakkında bilgiler verilmiştir. Veri toplama aracının güvenilirliğini yani tutarlılığını artırmak amacıyla araştırma bulgularında katılımcıların ifadelerine doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Güvenirlik kapsamında ise gerek veri toplama gerekse analiz aşamasında objektif yaklaşım göstermeye dikkat edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma problemi olan: Yükseköğretim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki yükseköğrenime ilişkin, görüşleri nelerdir? problemine ilişkin katılımcılardan toplanan verilerin çözümlenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin cevaplar aranarak, çalışmanın bulguları: uluslararası öğrencilerin yurtdışında ve Türkiye’de okumayı seçme nedenlerine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, uluslararası öğrencilerin üniversitedeki eğitim niteliğine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, uluslararası öğrencilerin üniversitedeki öğretim üyelerine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, uluslararası öğrencilerin üniversitedeki idari personele ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, uluslararası öğrencilerin barınma olanaklarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, uluslararası öğrencilerin sağlık olanaklarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular ve uluslararası öğrencilerin üniversitede sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular başlıkları altında anlatılmaya çalışılmıştır.

4.1. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN YURTDIŞINDA VE TÜRKİYE’DE OKUMAYI SEÇME NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Uluslararası öğrenciler ile yapılan görüşmelerde yurtdışında ve Türkiye’de okumayı seçme nedenleri sorulmuştur. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin yurtdışında okumayı; iyi bir eğitim almak, farklı kültürleri tanımak, farklı tecrübeler edinmek, farklı insanlar tanımak, farklı bir dil öğrenmek, farklı bir eğitim sistemini tanımak, farklı ülkede okumanın avantajlarından yararlanmak, kariyer planlamasında yurtdışı eğitiminin katkı sağlayacağına inanmak, yurtdışı hayalini eğitim ile gerçekleştirmek, ailenin isteği üzerine yurtdışında okumak, fırsatları değerlendirmek, savaşta can güvenliliğinin sağlanamaması, ülkesindeki eğitim yetersiz olduğunu düşünmesi sebepleriyle seçmişlerdir.

Türkiye’de okumayı ise; kültürel ve dini açıdan yakın olmasından, yemek kültürlerinin benzerliğinden, kendi ülkesine nazaran daha gelişmiş bir ülke olduğundan, yakınlarının Türkiye’yi tavsiye etmelerinden, Türkiye’ye karşı ayrı bir sevgi olmasından, Türkiye’nin uluslararası alanda büyük bir ülke olmasından, burs imkanlarından, barınma imkanlarından, Türkiye’de okuyan öğrencilerin tavsiyelerinden, kendi ülkesine kıyasla Türkiye’de eğitim kalitesinin daha iyi olmasından, kendi ülkesine olan yakınlıktan gibi sebeplerden dolayı seçmişlerdir. Uluslararası öğrencilerin yurtdışında ve Türkiye’de okumayı seçme nedenleri ile ilgili görüşlerin tamamı Ek 2’de verilmiştir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: Şöyle bir şey var, ben aslında bu bölümü sevdiğim için, ayrıca eğitimimin güzel bir şekilde tamamlanması için ve farklı kültürleri ve farklı etnikleri görmek için ve bu şekilde daha iyi eğitim alabilmek için yurt dışını seçtim. Tabi ki Afganistan’da eğitim var ama Türkiye’de eğitim daha iyi Afganistan’a bakarak. Ben hem Rusya’da hem Türkiye’de istediğim bölümde okumaya hak kazanmıştım. Özellikle Türkiye’ye seçtim, çünkü hem kültürümüz hem dinimiz açısından bize daha yakın olduğu için, mesela kendimi rahat hissedebilmem için Türkiye’ye geldim. Bizde de pilav var Türklerde de pilav var o yüzden seçtim:).

Ö4: Kendi ülkemde yani Fas’ta tabi ki eğitim var, ama ben hem farklı ülkelerde eğitim görmek hem farklı kültürleri tanımak için yurtdışında eğitim almaya karar verdim. Kendi ülkemde mühendisliğe girmem çok zordu bunun da etkisi var. Türkiye’yi özellikle seçtim. Biz de Fas’ta genellikle Fransa’ya gidilir eğitime ama hem maddi olarak karşılayamayacağım için hem de Türkiye’ye gelen arkadaşlarım çoktu Türkiye’den Fas’a, Fas’tan Türkiye’ye gelen çok insan var ve burayı her anlamda tavsiye ettikleri için Türkiye’yi seçtim. Kültür ve dinin yakınlığı da benim seçimimi bu yönde etkiledi diyebilirim.

Ö5: Ben Arabistan’da okumuştum oradaki eğitim masrafları çok pahalı. Karşılamam çok zordu. Fas’a döndüğümde Fas’ın eğitim dili Fransızca olduğu için bende de dil olmadığı için yurt dışını seçtim. Bizde genelde kazanamayanlar yurt dışına gider. Bizim Arap ülkelerinde Türkiye çok büyük gibi görülüyor, mesela Amerika gibi o yüzden. Ama mesela buraya geldiğimde insanların büyüttüğünü fark ettim. Bana göre o kadar değilmiş. Önemli olan eğitim almak herhangi bir ülkede

olsun. Bence eğitim iyi burada, imkanlar çok iyi, mesela yurtdışında kalma imkanları, böyle imkanları bulamazdım her halde bilmiyorum bence iyi. Bilgisayar mühendisliği alanında donanımsal ya da yazılımsal imkanlar çok iyi.

Ö16: Kendi ülkemde eğitim elbette ki var ama başka bir ülkeye çıkıp belki daha kaliteli başka imkanları görmek için yurt dışına tercih ettim. Mısır'da ülkenin kendi içinde kırıksıklıklar var bu bizim okumamızı da özgürlüğümüzü kısıtlıyor bunun da etkisi çok fazla. Sanırım ailemin bu konuda en büyük sebebi buydu bizim ülkede özgürlük yok çünkü. Bir de daha fazla bilgi alabileceğim düşünüyorum başka bir ülkeden çünkü orada bir yöne doğru yönetiyorlar yani istediğin her şey hakkında bilgi edinmen çok fazla kolay değil. Mısır'da şu an kaynakçaları bile engellemeler var ama yurt dışında böyle engellemeler olmayacak o yüzden yurtdışı. Kültür olarak çok yakınız, Müslüman bir ülke benden önce buraya okumaya gelen birçok arkadaşım var onlar da tavsiye etti. Mısır ve Türkiye arasında çok benzerlikler var arkadaşlarımız çok bahsetti bunlardan. Başka bir ülkeyi tercih etseydim bence ailem kabul etmeyecekti mesela Avrupa ülkeleri falan. Muhafazakar bir toplum olduğu için güvende verdiği için, ailemin de güvende hissetmesi önemliydi o yüzden Türkiye.

Ö33: Kendi ülkemde değil de yurtdışında okumak istedim ama ailemin maddi durumu olmadığı için okuyamam diye düşünüyordum, böyle bir gücüm yoktu. Sonra burs programına başvurdum. Onay alınca da Türkiye'de lisans okumaya başladım. Normalde 3-4 ülkeye başvurmuştum, Fransa, İspanya, İtalya ve Türkiye. Bunlara da başvurmuştum. Fransa olmuştu ama prosedürler pahalı olduğu için gidemedim. İtalya için dilden dolayı bir sene daha Fas'ta kalmam gerekiyordu. Onlar da bana maddi olarak bana fazla geldiği için ancak Türkiye bana uygun gelmişti bana o yüzden Türkiye'yi seçtim. Türkiye hakkında hiçbir bilgim yoktu sadece haberlerde görüyordum. Türkiye'de hangi dil konuşuluyor onu bile bilmiyordum. Şu an da herkes artık Türkiye hakkında bilgiye sahip. Eskiden biz Türklerin Arapça konuştuğunu sanıyorduk ama Arapça dışında Türkçe diye bir dilde varmış. Ben Türkiye'yi pek araştırmadım ama Türkçe nasıl bir dil olduğunu araştırdım. Rabat'ta bir tane elçi açılmıştı. Orada bir hocam vardı Türkiye'yi anlata anlata Türkiye'yi keşfettik ondan sonra zaten başvurdum geldim.

Katılımcıların görüşlerinde görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin yurtdışında okumayı başlıca seçme nedenlerinin “iyi bir eğitim almak” olduğu, bu nedenle

genellikle seçilen ülkenin kendi ülkesi ile kıyaslandığında daha gelişmiş ülkeler olduğu, kendi ülkesinin dışında bir ülkede okumanın birçok anlamda avantaj sağlayacağı bulgular arasında yer almıştır. Türkiye’de okumayı başlıca seçme nedenlerinin ise “kültürel ve dini açıdan kendi ülkelerine yakın görmek” olduğu, maddi olarak imkanların sağlandığı yani hem burs alabilecekleri hem de yaşayabilecekleri bir ülke olduğu bulgular arasında yer almıştır.

4.2. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEDEKİ EĞİTİM NİTELİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Araştırmanın problemi olan “Uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki yükseköğrenime ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap bulmak adına uluslararası öğrencilere eğitim niteliği hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Uluslararası öğrencilerin üniversitedeki eğitim niteliğine yönelik görüşleri ile ilgili bulgular Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2 Uluslararası öğrencilerin üniversitenin eğitim niteliğine ilişkin görüşleri

Şekil 2’de görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin eğitim niteliğine ilişkin görüşleri: beklentiyi karşılayan eğitim niteliği, beklentinin ortasında kalan eğitim niteliği ve beklentiyi karşılamayan eğitim niteliği başlıkları altında açıklanmıştır.

4.2.1. Uluslararası Öğrencilerin Beklentiyi Karşılayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Uluslararası öğrenciler ile yapılan görüşmelerde genel olarak beklentiyi karşılayan eğitim niteliğine yönelik görüşlerin olduğu bulunmuştur. Uluslararası öğrenciler bulundukları yükseköğrenim kurumunun eğitim açısından kendilerine çok katkı sağladığını, yeni bir dil öğrenmiş olmaları kendilerine avantaj sağlayacağını, yeni bir kültür ve farklı insanları tanımanın kendilerine tecrübe kazandırdığını, kendi ülkelerinde elde edemeyecekleri fırsatları ve olanakları bulundukları yükseköğretim kurumundan fazlasıyla aldıklarını, eksiklikler olsa da genel olarak çok memnun olduklarını, zorluklar yaşamalarına rağmen “iyi ki geldim” dedikleri, ülkelerine döndüklerinde daha iyi iş fırsatları yakalayacaklarını ve bu açıdan avantajlı olacaklarını ifade etmişlerdir. Uluslararası öğrencilerin beklentiyi karşılayan eğitim niteliğine ilişkin görüşlerinin tamamı Ek 3’te verilmiştir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: Arkadaşlarımla, iyi hocalarla tanışmasaydım pek değdi diyemezdim ama değdi, değişiyor... Eğitim açısından da bana çok şey kattı... İlk geldiğimden bu yana Türkiye bana çok şey kazandırdı. Eğitim açısından, genel kültür açısından, sosyal ve kültürel açıdan pek çok şey kazandırıyor. Ama tüm beklentimi alamadım. Hayal ettiğim birçok şeye burada başaramadım. Ama her şeye rağmen bana verimli oldu en azından ülkeme Afganistan’a döndüğümde, yurt dışında eğitim almış gözüyle bakacaklar ve iş bulmama faydası olacağını düşünüyorum. Belki de burada eğitim görmem burada da iş bulmama olanak sağlar. Böyle bir ihtimal de vardır. Bir de bir dil öğrendim Türkçeyi yani onunda bir faydası var.

Ö12: Kendi ülkenizi kadar hiçbir şey değerli olamaz, yeni bir yemek kültürü yeni bir kıyafet kültürü yeni bir kültür öğrendim, yeni yerleri gördüm o yüzden değdi değer diyorum ...

Ö15: Dünya'nın hiçbir yerinde yeterli bir eğitim yok kendini ne kadar geliştirirsen eğitim o kadar kalitelidir... Faydalı olacağına inanıyorum Bir de kendinizi nasıl çalışacağına bağlı sadece diploma için çalışırsanız sadece diploma alırsınız. Ülkeler arası anlaşmalar var diplomamız geçerli olacak o yüzden bana çok fayda sağlayacağına inanıyorum...

Ö17: Kesinlikle fayda göreceğimi düşünüyorum geldiğime hiç pişman değilim. Kopya mevzuu olmazsa herkes hak ettiğini alırsa ve hak ettiği yerde olursa bence çok çok daha iyi olur. Eksiklikler illaki var. Alacağım diplomaya bakmıyorum açıkçası burada tanıdığım insanlar aldığım eğitim farklı renkler her şey var onun faydasını mutlaka göreceğim.

Ö19: Kesinlikle değdi ve bitirdikten sonra da degecek diyebiliyorum. Zorluklar yaşadım elbette ama çok güzel tecrübeler kazandım, çok güzel insanlarla tanıştım... Bu yüzden memnunum.

Ö30: Buradan alacağım diplomadan ben memnunum çünkü Avrupa'da bunun denkliği var ve ben eğitimimi Avrupa'da devam etmek istiyorum...

Ö32: Faydalı olacak tabii ki, yüksek lisans sertifikası alacağım, ülkeme döneceğim orada çalışacağım. Ülkemde denklik var... Ben kendi kendimi geliştiriyorum, ancak bu şekilde iyi bir yerlere gelebilirim diye düşünüyorum.

Katılımcıların görüşlerinde görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin çoğunluğu okudukları üniversitenin beklentilerini karşılayan eğitim niteliğine sahip olduğunu belirtmişlerdir. Üniversitenin eğitim açısından kendilerine çok şey kattığı, yeni bir dil öğrenmenin kendilerine daha geniş iş imkanları sağladığı, farklı bir ülkede olmanın ve yeni insanlarla tanışmanın kendilerine tecrübe kazandırdığı bulgular arasında yer almıştır. Bu açıdan bakıldığı zaman üniversitelerin eğitim niteliğinin iyi olması, öğrencilerin beklentilerinin karşılanması, uluslararası öğrencilerin hem üniversiteyi kendi ülkelerinde veya gittikleri başka ülkelerde daha iyi tanıtmasına hem de bulundukları üniversiteden memnun ayrılmasına sebep olduğu görülmektedir.

4.2.2. Uluslararası Öğrencilerin Beklentinin Ortasında Kalan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Görüşmeye katılan uluslararası öğrencilerden birkaçı bulundukları yükseköğrenim kurumunun eğitim niteliğinin beklentilerinin ortasında kaldığını belirtmişlerdir. Bulundukları yükseköğrenim kurumunun eğitimi niteliğinin kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında çok büyük fark olmadığını, geldiklerinde beklentilerinin daha yüksek olduğunu ama beklentilerinin ortasında kaldığını sadece kendi ülkelerine döndüklerinde ya da eğitime devam etmek istediklerinde bulundukları üniversitenin kendilerine bir köprü sağlayacağını ifade etmişlerdir. Uluslararası öğrencilerin beklentinin ortasında kalan eğitim niteliğine ilişkin görüşlerinin tamamı Ek 4'te verilmiştir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö9: Genel olarak her şey iyi ama yine de bazı şeyler var üniversitede istediğim şeyler tam istediğim seviyede olmadı, bence seviye biraz düşük kaldı. Burada çok fazla teoriye yöneliyorlar uygulama neredeyse hiç yok pratik yok... Genel olarak çok memnun kaldım hayatımda güzel bir tecrübe oldu, yeni insanlarla tanıştım. Tabii ki eğitimin kalitesinin daha yüksek görmek isterdik, özellikle uluslararası ilişkiler olduğumuz için sadece Türkçe ders verilmesi bence büyük eksiklik. Her uluslararası ilişkiler mezunları en az 3-4 dil bilmeli. Bu sadece yabancılar için geçerli değil bu Türkiye'deki öğrenciler için de geçerli. Sadece Türkçe ile siyasette ya da uluslararası ilişkilerde hiçbir şey sağlanamaz. Bu açıdan dili biraz daha çok önem vermelidir diye düşünüyorum ve bu açıdan eğitimi geliştirmeliler. Faydalı olacağını umuyorum buradan mezun olduktan sonra en azından yurtdışında mezun olmuş olarak gideceğim kendi ülkeme. Kendi ülkemize döndüğümüzde de bir köprü oluşturacağımıza inanıyorum. O yüzden bu büyük bir fırsattı bizim için...

Ö13: Açıkçası eğitimi çok kaliteli görmedim. Beklentimin ortasındaydı. Kendi ülkemde de okusaydım eğitim açısından bu kadar geliştirdim diye düşünüyorum ... Buradan alacağım diplomanın da kendi ülkemde çok işe yarayacağını inanıyorum.

Ö23: Eğitim kalitesi bizim ülkemizden çok daha yüksek demiyorum bu konuda, orada da okusaydım çok farklı olmazdı diye düşünüyorum. Dil konusunda biraz eksik diye düşünüyorum İngilizce daha fazla ağırlık vermeleri gerektiğine inanıyorum Afganistan gibi bir ülke için İngilizce çok önemli artık dünyada İngilizce çok önemli.

Hocaların tamamından %100 memnunum diyemem eğitim sisteminden de öyle. Benim takıldığım şey imkanların olmasına rağmen kullanmamaları. Ama genel olarak değil diyebilirim...

Görüldüğü gibi eğitim niteliğinin katılımcıların beklentisinin ortasında kalmasının sebepleri kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında pek fark görmemeleri, geldiklerinde ve aldıkları duyumlara göre beklentilerinin yüksek olduğu ama zamanla bunun değiştiği, bulundukları üniversitenin kendilerine eğitim hayatlarının devam etmelerinde sadece bir köprü sağlayacağı bulgular arasında yer almıştır.

4.2.3. Uluslararası Öğrencilerin Beklentilerini Karşılamayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Uluslararası öğrencilerin beklentilerini karşılamayan eğitim niteliğine ilişkin görüşlerine bakıldığında genel olarak eğitim sistemini eleştirdiklerini görülmüştür. Bulundukları üniversiteye gelmeden önce alacakları derslerin %30'unun İngilizce olacağını düşünerek gelmeleri ancak derslerin Türkçe verildiğini görmeleri eğitim niteliğine yönelik olumsuz görüşlere sahip olmalarına sebep olduğu bulunmuştur. Diğer yandan eğitim sisteminin genelinin teoriye dayalı olması, hiç pratik olmaması uluslararası öğrencilerin mesleki hayatlarında başarısız olacaklarını düşünmelerine sebep olduğu bulunmuştur. Kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında bulundukları üniversitenin eğitim niteliğinin beklentilerinin çok altında kaldığını ifade etmişlerdir. Uzmanlık eksikliğinden ve TÖMER'de öğrendikleri dilin üniversitede istenilen akademik dilden çok farklı olması kendilerini zorladığını bu açıdan da eğitim niteliğinin beklentilerinin altında kaldığını belirtmişlerdir. Uluslararası öğrencilerin beklentiyi karşılamayan eğitim niteliğine ilişkin görüşlerin tamamı Ek 5'te verilmiştir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö3: ... Bence sistemde sıkıntı var. Ölü dilleri öğretmek yerine daha çok yaşayan dilleri öğretmeleri daha iyi olur...

Ö5: ... Bir de şöyle bir şey var, sınav Türkçe ile oluyor, ama verdikleri materyaller kaynakçalar İngilizce. Bu normal bizim bölüm mühendislik olduğu için genelde kaynaklar yok Türkçede. Şu an bizim bölümde İngilizce olmazsa olmaz. Bazıları sınavda İngilizce olmasına izin veriyorlar. Bence İngilizce olması lazım çünkü

zaten İngilizce bilim dili... Bir de ben yüksek lisansımı olabildiğince İngilizce olarak yapmaya çalışıyorum tezimi de İngilizce yazacağım çünkü dediğim gibi bilim dili İngilizce olduğu için daha faydalı olacağını düşünüyorum. Yurt dışında çalışmak istesem benim lisansım Türkçe olduğu için benim çok işime yaramaz. Kalite açısından ise benim kardeşim var buraya okumaya gelmeyi çok istedi, ama ailem izin vermedi. Bak ablan okuyor da ne oldu, Türkçe bitirecek, bir işe girebilecek mi belli değil gibi şeyler söyleyip izin vermediler. Bu açıdan bakarsak eksik kaldı sanki. Dil olarak diyorum...

Ö13: Geldiğimizde derslerimizin %30 unun İngilizce olacağını söylediler ama geldiğimizde bir baktık hocalar o dersleri de Türkçe anlatıyor. Sadece İngilizce 1 İngilizce 2 dersimiz İngilizce oldu yüzde otuzu bu olabilirmiş...

Ö16: ...En iyi üniversiteden bile bir diploma aldığında sen çalışmazsan o diploman hiçbir işe yaramaz. Mesela kendini geliştirmekte kendine kadar geliştirirsin o kadar bir yerlere gelirsin. Buradakilerin sıkıntısı öğrencileri biraz rahat bırakmak bence biraz zorlanmaları gerekiyor çünkü öğrenciyiz rahat bıraktığında rahat dururuz çalışmayız. Tamam rahat ediyoruz ama çalıştırın yani. Beni bırakırsan ben de kendimi bırakırım çok saçma sapan şeyler adeta kılabilirim o yüzden hocalarım bu konuda biraz daha dikkatli olması gerektiğini düşünüyorum. Hiç uygulama yok uygulama daha fazla olması gerekiyor...

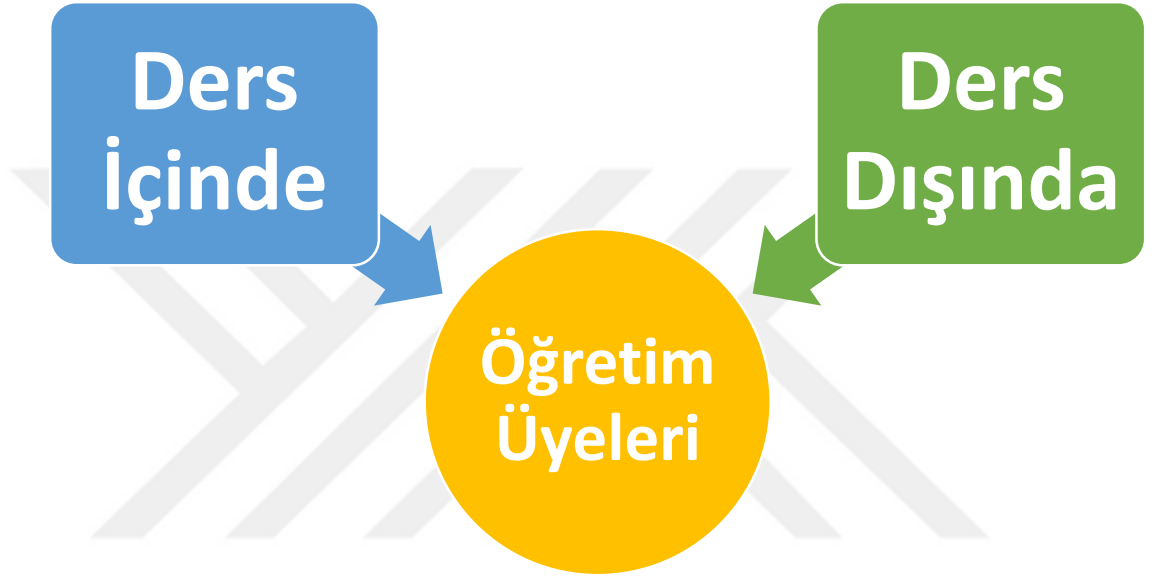
Ö20: ... Azerbaycan'da şöyle bir durum var sınıfın yüzde 30'u dersten kalırsa hocaya hemen soruşturma açılıyor, hoca bu derste ders işlememiş gözüyle bakılıyor. Türkiye'de böyle bir sistem olmadığı için hocalar şöyle diyebiliyorlar kendinizi yormayın zaten bütünlemeye kalacaksınız diyor. Sınav yapmadan, öğrencinin ne yazabileceğini görmeden, buna yönelik bir fikir sahibi olmadan bunu söyleyebiliyor... Eğitim kalitesi açısından üniversite beklentimin altında kaldı. Sen kendini geliştirmeden okul sadece sana ezber sağlar. Okuldan bir şey beklememeyi öğrendik insanın kendisi yapması lazım. Açıkçası geldiğime pişman oldum diyebilirim. Ben şimdiye kadar belki de Azerbaycan'da okulu bitirip yurt dışında farklı projelerde yer alabilirdim. Çok da ufkumu açmadı. Ama burada farklı ve daha açık düşünmeyi öğrendim. Bu kadar.

Ö21: Gerçek söyleyeceğim o kadar çok öğrenmedim Türkiye'de. Lisansta okuduğum bölümümü burada devam ediyorum, ülkemde ne öğrendiysem burada da o fazla bir şey öğrenmedim. Üstüne bir şey katılmadı yeni bir şey öğrenmedim. Vazgeçmememin sebebi buraya gelmişken bitirmek oldu o kadar geldim ve kazandım bitireyim en azından ama çok bir şey öğrenmedim burada. Beklentimin altında kaldı...

Katılımcıların yadsınamaz bir kısmı okudukları üniversitenin eğitim niteliğinin beklentilerinin altında kaldığı görüşünde olduğu bulgular arasında yer almıştır. Beklentilerinin karşılanmamasının eğitim sistemindeki eksiklik ya da aksaklık gibi sebeplerden kaynaklandığını belirten katılımcıların eğitim sistemini eleştirdikleri görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin yaptıkları eleştirilerde başlıca dört konunun vurgulandığı bulgular arasında yer almıştır. Birincisi Türkçe eğitimi, ikincisi eğitim dili, üçüncüsü uzmanlık eksikliği ve dördüncüsünün eğitim sisteminin genel olarak teoriye dayalı olması olduğunu belirtmişlerdir. Uluslararası öğrenciler TÖMER’de öğrenilen Türkçe ile üniversitede istenilen Türkçe’nin arasında çok fark olduğunu bu nedenle zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Okuyacakları üniversiteyi seçim yapmadan önce araştıran uluslararası öğrenciler genel olarak eğitim dilinin %30 ve üzeri İngilizce olan üniversiteleri seçmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Ancak okumaya başladıklarında eğitim dilinin İngilizce olan derslerin de Türkçe işlenmesi onları bu açıdan hayal kırıklığına uğrattığı görülmüştür. Diğer yandan uzmanlık eksikliğin öğretm üyelerinin alanı dışındaki dersleri vermeleriyle dersin veriminin düştüğünü ifade eden uluslararası öğrenciler, bu durumun eğitim sisteminden kaynaklandığını ve düzeltilmesi gerektiğini ifade ettikleri bulgularda görülmüştür. Son olarak eğitim sisteminin genel olarak teoriye dayalı olması, uygulamalı derslerin çok az olması ya da olmaması, matematik gibi sayısal derslerde slayt kullanılması, mühendislik gibi bölümlerde sadece yazı yazdırılması ve staj imkanlarının kısıtlı olması hem eğitim niteliğini düşürdüğü hem de uluslararası öğrencilerin beklentilerinin altına kalmasına sebep olduğu görülmüştür.

4.3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEDEKİ ÖĞRETİM ÜYELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilere bulundukları üniversitedeki öğretim üyelerine ilişkin görüşleri de sorulmuştur. Katılımcıların öğretim üyelerine ilişkin görüşleri Şekil 3’te verilmiştir:

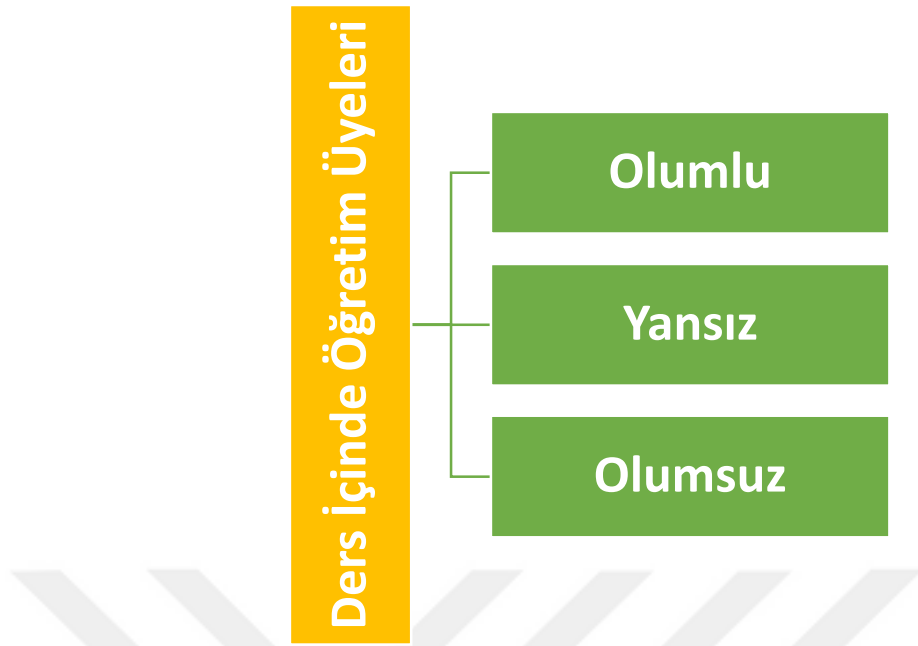

Şekil 3 Uluslararası öğrencilerin üniversitedeki öğretim üyelerine ilişkin görüşleri

Şekil 3’te görüldüğü gibi uluslararası öğrencilere üniversitedeki öğretim üyelerine ilişkin görüşleri sorulduğunda; ders içinde öğretim üyeleri ve ders dışında öğretim üyeleri şeklinde iki temel başlık altında görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.3.1. Uluslararası Öğrencilerin Ders İçinde Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşleri Şekil 4’te verilmiştir:

Şekil 4 Uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşleri

Şekil 4’te görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşlerine bakıldığında; olumlu, yansız ve olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşlerinin tamamı Ek 6’da verilmiştir. Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler, genellikle öğretim üyelerinin derse vaktinde girip çıkmalarından, öğretim üyelerinin ders anlatımı sırasında kullandıkları dilin anlaşılır olmasından, İngilizce kaynaklardan yararlanıp ders içinde sorulan sorulara İngilizce cevap vermelerini izin verenlerden, ders içinde ayrımcılık yapmayanlardan, derste kullanılan materyallerin kendilerine fayda sağladığından, öğretim üyelerinin onların gözünde bilgi ve yeterli donanıma sahip olduklarından bahsetmişlerdir. Bu doğrultuda bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö6: Hocalarım çok iyiler Allah’a şükürler olsun... Hocalar bazen İngilizce ödevleri teslim edebilmem konusunda yardımcı oluyorlar...

Ö15: ...Şu anda hocalarım ama gayet kaliteli diyebilirim. Anlaşılır bir dil kullanıyorlar ben bile anlıyorum. Sınıfta 5 kişiyiz uluslararası öğrenci olarak hocalar bizi ders dışında da çağırıyorlar ve anlatıyorlar, anlamadığımız bir şey var mı diye soruyorlar. Bize de genelde ilk sıralarda oturtuyor daha iyi duyabilmemizi anlamamız

açısından. Türkiyeli arkadaşlarımız da aynı sırada oturuyoruz yazarken onlara bakıp kolaylık olsun diye. Hocalar gerçekten iyi davranıyorlar dersin içinde. Ben şahit olmadım herhangi bir ayrımcılığı ama arkadaşlarım anlatıyor onlar yaşamışlar.

Ö18: ...Derste kullandıkları materyaller yararlı oluyor ama bazen eksik de çıkabiliyor. Bütün hocalar zamanında derse çıkıp geliyorlar. Genelde hocalar bizim derste aktif olmamızı istiyorlar, sadece onlar ders anlatıp çıkmak istemiyorlar, biz de aktif olalım diye bizi tahtaya kaldırıyorlar, soru soruyorlar, ama fena değiller. Ders içinde çoğu hocalar iyi, hiçbir hoca için kötü diyemem çünkü herkes kendi yöntemiyle ders anlatıyor... Ders içinde hocalar tarafından ayrımcılık hissetmedim hiç...

Ö22: Hocalarımın hemen hemen hepsi yurtdışında eğitim almış, gayet bilgili ve bildiklerini güzelce aktaran hocalar. Bazıları öyle değil tabii ki. Uluslararası öğrenci olduğum için daha anlayışlı karşıyorlar. Kullandıkları dilde gayet anlaşılırdı.

Ö32: Hocalar iyi... Hocaların konuştuğu dil anlaşılır... Dersin içinde hiç kötü bir tavırla karşılaşmadım, hatta bize karşı çok iyi davranıyorlar.

Görüldüğü gibi katılımcılar, öğretim üyelerinin derse zamanında girip çıkmaları, ders içinde kullandıkları dilin anlaşılır olması, dersin daha açıklayıcı olması adına daha fazla materyal kullanmaları, İngilizce kaynaklardan yararlanılmasında izin vermeleri gibi sebeplerin öğretim üyelerine ilişkin görüşlerinin olumlu olmasına sebep olduğu bulgular arasında yer almıştır.

Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin yansız ya da ne olumlu ne olumsuz ya da hem olumlu hem olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler genellikle öğretim üyelerini “hocadan hocaya değişiyor” ya da “normal işte ne çok iyi ne çok kötü” ifadelerini kullanarak görüşlerini belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö8: ...Fikir olarak belki yol verebilirler ama veri information olarak çok bilgi verdiklerini düşünmüyorum. Kendisi çok donanımlı olmadığı için bizlere bu konuda yardımcı olmayabilir ama fikir olarak bizi yönlendirebilirler...

Ö11: Ben dört hoca ile okudum, tabii her hocanın farklı huylarını da gördük. Bazıları bizleri çok çalıştırıyor ama bazıları hiç ilgilenmiyor bile...

Ö27: Normal işte ne çok iyi ne çok kötü hocalar...

Ö30: Hocadan hocaya değişiyor. Bir hoca mesela güzel anlatıyor, ama sınavlara bakıyorsun anlattığı şeylerden tamamen farklı bir şey. Çoğu böyle mesela. İyi anlatan hocalar var. Ama sınavlarına göre bence çok fark var. Bir tane hoca var mesela çok basit şeyler anlatıyor bakıyorum anlıyorum, sınava giriyorum farklı bir şey oluyor bu sefer anlamıyorum. Bilgisayar mühendisliğinde genelinde böyle. Mesela derste soru sorduğumuzda cevap veriyorlar ama o konuda sıkıntı yaşamıyorum. Ders anlatma konusunda bence daha iyi olabilirlerdi...

Görüldüğü gibi katılımcılar öğretim üyeleri hakkında çok fazla görüş belirtmedikleri, “hocadan hocaya değişiyor”, “ne iyi ne kötü, normal işte” gibi ifadeler kullanarak ne olumlu ne de olumsuz görüşlere sahip olmadıkları ya da bir şekilde görüşlerini ifade etmek istemedikleri ya da gerçekten yansız görüşlere sahip oldukları bulgular arasında yer almıştır.

Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrencilere bakıldığında, genel olarak İngilizce olan dersi Türkçe vermeleri, hocaların derse zamanında gelmediği, öğretim üyelerinin ders kitabından olduğu gibi öğrencilere yazdırmaları, öğretim üyelerinin matematik dersinde slayt kullanmaları, kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında öğretim üyelerinin daha az verimli olduklarını, öğretim üyelerinin kullandıkları dilin anlaşılır olmaması ya da çok uzun cümleler kullanmaları, özellikle doktora ve yüksek lisans öğrencilerini meslektaşları gibi görmemeleri gibi sebeplerden dolayı olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin öğretim üyelerine ilişkin olumlu, yansız ve olumsuz görüşlerine bakıldığında genel olarak öğretim üyelerini aynı konular üzerinden değerlendirdikleri ve ona göre görüşlerini belirttikleri görülmüştür. Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö4: ...Mesela 3 ders var alan dersi gibi bizim bölüm için çok önemli, hocalar zamanında geliyor zamanında çıkıyor, bu üç dersten 2'sini aynı hoca veriyor, geliyor derse kitaptan olduğu gibi yazdırıyor noktasına virgülüne kadar. Dersten bir şey anlamıyoruz, o da yetmiyor sınavda ezber soruyor. Burası mühendislik bu çok yanlış. Yarın okulu bitirdiğimde ben işimde bu yüzden başarısız olacağım. Hakkımıza giriyor... Analizleri nasıl yapacağımızı anlatmıyor... Bir Hoca var sürekli asistanı yolluyor ...

Ö9: Meslekten nasıl yararlanabiliriz gösteren hocaları çok az gördüm... Hocaların öğrencilere karşı davranışlarını biraz soğuk gördüm, özellikle hocaların kendilerini yüksekte görmesini gördüm. Ben yüksek lisans okurken, kendi ülkemde hocalar öğrencilerle meslektaş gibi konuşuyorlardı öyle davranıyorlar, burada ise beni bir lise öğrencisi olarak görmeleri bana çok hoş gelmedi. İstisnalar var ama hocaların genel olarak davranışları böyle. Yüzde sekseninin kötü olduğunu düşünüyorum... Bu kaliteyi gerçekten düşürüyor... Hocanın dersi anlattıklarını ben sınavda çoğu zaman görmedim. Derste anlattığı farklı sınavda çıkan farklı çoğu zaman. Ben bağlantıyı bir türlü kuramadım.

Ö13: ...Eğitlimiler ama sanki bilgileri yokmuş gibi davranıyorlar... Yüzde 60'ında kötü olduğunu söyleyebilirim. Bir tane hocamız var dersi çok hızlı anlatıyor anlamıyoruz. Bazıları da matematik gibi bir dersi slaytla işliyorlar.

Ö23: ...Bazı hocaların ders anlatmanın sıkıntısını ne sebebi ezbere dayalı olmasından dolayı... Hoca geliyor mesela sınıfta aynı ses tonuyla anlatıyor anlatıyor sıkılıyor öğrenci bu da zorluyor tabii ki.

Ö29: ...Bazılarını anlayamıyorum... Hocaların bize rehberlik etmeleri gerekiyor bizi yönlendirmeleri gerekiyor bu konuda eksikler. Bir hocadan memnun değilim diyebilirim... Bazı zamanlar derse gelmiyorlar, bu da bizi etkiliyor bazen.

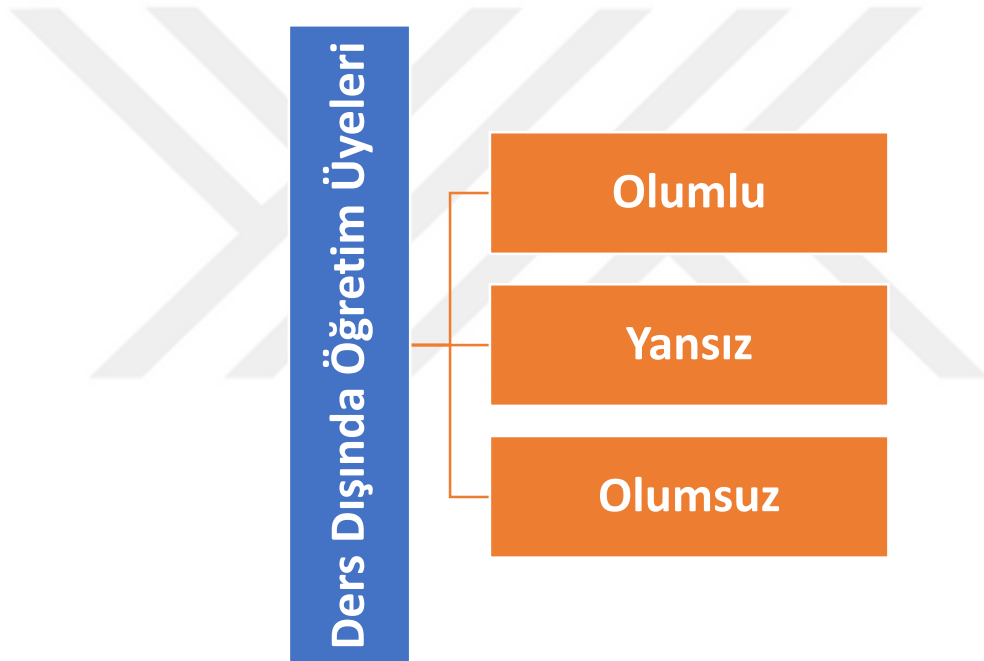
Ö33: ...Tabii ki aralarında kötü olan da var... Bazı hocalar gelip iki saat hiçbir şey anlatmayan da var. Bizim bir tane vergi dersimiz vardı, iki dönem boyunca bu dersi aldık su anda hâlâ vergi nedir bilmiyorum. Sadece kitap alıp okuyor okuyor ve gazete okumuş gibi anlatıyordu dersi. Şu an o dersi almamışız gibi geliyor o dersi. Çok eksiklikler var bu açıdan. Bazı hocalar var slayttan anlatıyorlar. Slayt olmadan dersi anlatamıyorlar. Bizim okulda da bazı slaytlar çalışmıyor tabii, slayt olmayınca sınıfı değiştiriyorlar... Böyle hocalar, eski tarihteki olayları da anlatıyorlar sadece sözel var ...

Görüldüğü gibi katılımcıların öğretim üyelerine ilişkin olumsuz görüşlere sahip olmalarının; ders içinde öğretim üyelerini değerlendirdiklerinde derse zamanında girmeyen, dersi olduğu kitaptan yazdıran, sayısal derslerde slayt kullanmayı tercih eden, sadece Türkçe kaynaklar kullanan, öğretim üyelerinin dersi anlatırken kullandıkları dilin anlaşılır olmamasından, doktora ve yüksek lisans öğrencilerine

karşı olan tutumlarının bir lisans öğrencisinden farksız olmasından kaynaklandığı bulgular arasında yer almıştır. Uluslararası öğrencilerin öğretim üyelerine ilişkin olumsuz görüşlerinin, eğitim niteliğine ilişkin görüşlerini de olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

4.3.2. Uluslararası Öğrencilerin Ders Dışında Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşleri Şekil 5’te verilmiştir:

Şekil 5 Uluslararası öğrencilerin ders dışında öğretim üyelerine ilişkin görüşleri

Şekil 5’te görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin ders dışında öğretim üyelerine ilişkin olumlu, yansız ve olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin ders dışında öğretim üyelerine ilişkin görüşlerinin tamamı Ek 7’de verilmiştir. Ders dışında öğretim üyelerine ilişkin olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler genellikle ders dışında öğretim üyelerinden yardım istediklerinde yardım ettiklerini, öğretim üyelerinin kendilerini her daim güler yüzle karşıladıklarını, anlamadıkları konular olursa rahatlıkla onlara gidebileceklerini

söylediklerini, nazik ve sevecen davrandıklarını, öğretim üyelerinin ne kendilerine ne de diğer öğrencilere karşı ayrımcılık yapmadıklarını belirtmişlerdir. Ders dışında öğretim üyelerine ilişkin olumlu görüşlere sahip olan bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö3: ...Ben kişisel ilişkilerde hocalarımla hiçbir zaman bir sıkıntı yaşamadım. Hatta şöyle bir şey oldu, ben vize dönemimde babamı kaybettim ve Azerbaycan'a gitmek zorunda kaldım. Döndüğümde hocalar yine çok ilgiliydi ve vizede yapmam gerekenleri finalde yaptım hepsi anlayışla karşıladılar. Başka zaman odalarına gittiğimde de hep hoş karşılanıyorum, muhabbet ediyorlar, ellerinden geldiğince yardım ediyorlar. Şahsıma yönelik herhangi aşağılamayla karşılaşmadım. Benle eğitim alan iki Türk vatandaşı da var onlara karşı da iyi davranıyorlar...

Ö6: Bir iki hoca dışında genellikle ders aldığım hocalar çok tatlılar, çok efendi ve iyiler. Bir iki hoca bana daha yakın ve ilgili davrandılar. Ötekiler de normal başkasına nasıllarsa bana da öyleydiler. Ayrımcılık pek karşılaşmadım, belki dikkat etmedim ama yoktu bana göre. Yanlarına gittiğimde de bana yardımcı oluyorlar.

Ö16: Bazı hocaların yanına gittiğimde çok yardımcı oldular hatta sen yaparsın sen biliyorsun gibi şeylerde söylüyorlar moral veriyorlar. Bizim bölümde hocalardan hiçbir şekilde bir ayrımcılıkla karşılaşmadım ya da bir dışlanma ile de karşılaşmadım. Hatta bazen biz yabancıyız diye bize tolerans bile gösterdikleri oluyor.

Ö19: Dersin içinde iyi olmayan hocaları dersin dışında mecbur kalmadıkça çok görmek istemedim açıkçası. Çok zorda kalsam da çok yanlarına uğramadım. O yüzden onlar için bir şey diyemem çünkü ders dışında nasıllar bilmiyorum. Ancak ders içinde iyi olan hocalar ders dışında da çok iyiler, ne zaman yardım istesem yardım ediyorlar, bana karşı ve gözlemlediğim kadarıyla diğer öğrencilere karşı da çok iyi davranıyorlar. Hiçbir sorun yaşamadım.

Ö22: Ders dışında da hocalarım da hiçbir sıkıntım olmadı benimle abla abi gibi oldular hep bana çok yardımcı oluyorlar.

Ö33: Hocalar ders dışında çok iyiler. Bize diyorlar bir ihtiyacınız olursa kapımız açık, siz yabancısınız belki anlamadığınız konular varsa buyurun gelin, müsait olduğumuzda gelebilirsiniz. Bunu sadece bizim hocalarımız değil, bütün fakültedeki hocalar, araştırma görevlileri, danışmanlar, doçentler, dekanlar hepsi yardımcı

oluyorlar. Gayet sıcak kanlılar, yardımcı oluyorlar, tavsiyelerde bulunuyorlar, ders dışında olan şeyler içinde tavsiye veriyorlar, misafirperverler. Hiçbir sıkıntı görmedim hatta artı olarak görüyorum.

Görüldüğü gibi ders dışında öğretim üyelerine ilişkin genellikle olumlu görüşlere sahip olan katılımcılar, öğretim üyelerinin ders dışında yardımsever olduğu, uluslararası öğrenciler öğretim üyelerinin yanlarına gittiklerinde nezaketli ve güler yüzle karşıladıkları, en önemlisi öğretim üyelerinin uluslararası öğrencilere sevgi ve güven verdikleri bulgular arasında yer almıştır.

Ders dışında öğretim üyelerine ilişkin yansız görüşlere sahip üç uluslararası öğrenci genelde öğretim üyelerinin yanına gitmeyi pek tercih etmedikleri, ders dışında normal davrandıklarını belirtmişlerdir. Yansız görüşe sahip olan katılımcılardan biri şunu ifade etmiştir:

Ö12: Ders dışında hocalar normal davranıyorlar bazen görüyoruz selamlaşıyoruz konuşuyoruz. Odalarına gittiğimizde bazen zamanları olduğunda yardım ediyorlar bazen de zamanların olmadığını söylüyorlar. Genel olarak ilgileniyorlar. Açıkçası ben hocaların yanına gitmeyi pek sevmiyorum. Meşgul etmek istemiyorum. Sınıfta anlatamıyorsa odasında da anlatamayacağını düşünüyorum.

Ders dışında öğretim üyelerine ilişkin uluslararası öğrencilerden çok azının olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Mülteci akımından sonra, öğretim üyeleri tarafından bütün uluslararası öğrencilere karşı bir ön yargı oluştuğunu, uluslararası öğrencilerin devlet burslusu olmaları öğretim üyeleri tarafından dışlanmaya neden olduğunu ve ders dışında ayrımcılıkla karşılaştıklarını belirten uluslararası öğrencilerin bu konu ile ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: ... Dikkat ettiğim bazı hocalar bütün yabancı öğrencileri Suriyeli gözüyle bakıyor. Suriyeli Mülteci akımından sonra, duyuyorduk işte parkta orada burada millete laf atıyorlarmış, ne bileyim yanlış yapıyorlarmış o yüzden bütün yabancıları aynı gördüler. Bütün Suriyeliler kötüdür demek çok yanlış olur, bütün yabancı öğrenciler de kötü veya iyidir demek yanlış olur. Bizi aynı görmeleri de yanlış...

Ö4: ...Anlamadığınızda sorun diyor, odasına gidip sorunca saatine bakıyor, kahve içiyor 5dk olunca da tamam bu kadar diyor. Yine sorunun cevabını tam vermiyor. Ama dışardan bakarsan hoca çok düzenli, dakik çok kaliteli bir hoca ama gerçekte öyle

değil maalesef... Bazı hocalar yabancıları dışlıyor sanki ama çok değil bazen bilmiyorum ya da bana öyle geliyor...

Ö5: Bazı hocalar ayrımcılık yapıyor, ama yabancı olduğum için mi yoksa başka bir şeyden mi bilmiyorum...

Ö8: ...Ayrımcılık var ama hepsinde değil bazılarında. Bazı hocalardan şöyle şeyler duyuyoruz: “Siz yabancılar neden buraya geliyorsunuz?” “Size verilen burslar bize verilse biz yurtdışında eğitim alsak daha iyi İngilizce konuşuruz” böyle söylediklerinde ben dilsiz değilim, ben de cevap veriyorum. Doktorada biz bir sınıfta 7 kişiydik beşimiz yabancıydık. Hoca dedi ki kendimi yabancı ülkede gibi hissediyorum. Acaba neden Türk öğrencilere burs vermiyor? Ben de cevap verdim Türkler gelmezler hocam belki çalışmak için evet ama okumak için çok doktorayı düşünmezler. Bu birincisi ikincisi de Türkler Avrupa’ya ya da yurtdışına gittiğinde onlara da burs verilir bu normal bir şeydir. Her ülke yabancılara burs veriyor. Dünya genelinde 1 alışveriştir bu. Hoca da direkt dedi ki ben artık bu bölümde yabancı öğrenci istemiyorum. Yabancılardan bıktım, Türkçe bilmiyorlar. 6 ay TÖMER’de dil öğreniyorlar ama sınıfa gelince hiçbir şey bilmiyorlar. Biz ne anlatalım hiçbir şey bilmiyorlar Türkçe konuşamıyorlar. İngilizce kabul etmiyoruz o zaman ne onlar bizi anlıyor ne de biz onları anlıyoruz. Realite olarak doğru söylüyorlar ne onlar bizi anlıyorlar ne biz onları anlıyoruz. Sonuçta kimse hiçbir şey öğrenemez.

Ö20: Bazı hocalardan yardım istediğimizde gidin kendi ülkenizde okuyun gibi şeylerde duyduk. Hocaların egolarının olduğunu düşünüyorum. Hocaların tutumlu sadece bize yönelik değil buradaki öğrencilere yönelik de aynı iyi olan herkese iyi kötü olan herkese kötü. Bir de şöyle bir durum var yabancı öğrenci olmamız bir dil konusunda bize biraz toleranslı olmaları gerektiğini düşünüyorum. Bizim bölgede Türkiye’de Adalet denilince başka bir şey algılanır bayağı güzel böyle büyük bir şey. Buraya gelince öyle bir şey olmadığını fark ettim ben hukuk fakültesindeyim adaletin temelindeyim ama bence o kadar adaletli bir yer değil. Bunu görmek üzücü oldu.

Görüldüğü gibi ders dışında öğretim üyelere ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan öğrenciler, ayrımcılıkla karşılaştıkları, öğretim üyelerinin kendilerine devlet burslusu olmaları yüzünden farklı davrandıkları, çeşitli sebeplerden dolayı öğretim üyeleri tarafından dışlandıkları ve kendilerine yönelik ön yargıya sahip oldukları bulunmuştur.

4.4. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEDEKİ İDARİ PERSONELE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Uluslararası öğrencilerin üniversitedeki idari personele ilişkin görüşleri sorulduğunda; idari personele yönelik hem olumlu hem de olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin üniversitedeki idari personele ilişkin görüşlerin tamamı Ek 8’de verilmiştir. Araştırmaya katılan 33 uluslararası öğrencilerden 24’ünün üniversitedeki personele ilişkin olumlu ve altısının olumsuz görüşe sahip oldukları görülmüştür. Bu öğrencilerden üçü idari personel hakkında görüş bildirmemişlerdir. Üniversitedeki idari personele ilişkin olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler; idari personelin işlerini düzenli yaptıklarını, herhangi bir ayrımcılık yapmadıklarını hatta işlerini bazen savaştıkları bile kendilerine karşı olan olumlu görüşlerinin değişmediğini belirtmişlerdir. İdari personele ilişkin olumlu görüşlere sahip olan bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö11: *Kişiyeye göre değişmiyor sanırım herkes aynı davranıyorlar. İstedikimiz her şeyi veriyorlar. Her türlü bize yardımcı olmaya çalışıyorlar çok bir sıkıntı yaşamadım orada da.*

Ö13: *Üniversitedeki idari personel de çok iyi sorun olunca çözmeye çalışıyorlar ben bir sıkıntı ile karşılaşmadım.*

Ö19: *İdari personel de çok iyi, arada oradan oraya yönlendirseler de bence işlerini düzenli yapıyorlar.*

Ö27: *İşlerini düzenli yapıyorlar bence çözüm üretiyorlar bir sıkıntı olduğunda düzeltiyorlar bir sıkıntı yaşamadım onlarla ilgili. Bazıları fazla uğraşmak istemiyor hepsi o. Başkasına atmak istiyor işin öyle olunca bizim işimiz uzuyor.*

Görüldüğü gibi katılımcıların idari personele ilişkin olumlu görüşlerinde, idari personelin işlerini düzenli yaptıkları, kendilerine yönelik herhangi bir şekilde ayrımcılık yapmadıkları, idari personelin sorun olduğunda çözüm odaklı oldukları bulgular arasında yer almıştır. Bu konuyla ilgili genellikle memnuniyetlerini ifade ettikleri görülmüştür.

Üniversitedeki idari personele ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler genellikle idari personelin işlerini savaştığını, arada ayrımcılık

yaptıklarını ve gereksiz yere bir yerden yere öğrenciyi gönderdiklerini belirtmişlerdir. İdari personel hakkında olumsuz görüşe sahip olan bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö12: *Bazen memurlar bize farklı davrandığını düşünüyorum Türklerle biz orada olduğumuzda bana öyle geliyor. Onlarda tek sevmediğim şey yapabilecekleri bir şey önce diğer öğrenci işlerine göndermek sonra gelip bize getirmek sonra diğer öğrenci işlerine göndermek yani hemen halletmeleri gereken şeyi biraz uzatarak hallediyorlar sanırım.*

Ö20: *Çok havalılar, alt tarafı evrak verecekler niye böyle anlamıyorum. Oraya git buraya git sürekli bir yerlere yönlendiriyorlar. Bence aldıkları paranın hakkını vermiyorlar.*

Ö30: *Bunlar çok fena mesela düzen olarak kötü, duyuru veriyorlar ama sonradan değiştiriyorlar. Ama duyuru tam olarak insanlara ulaşmış mı ulaşmamış mı ona da bakmıyorlar. Mesela Bir kere ben mazeret sınavına gireceğim, mazeret sınavının tarihlerini duyurularda attılar, 1 hafta önce baktım tamamdır saati de tamamdır, 3 gün sonra saatini değiştirmişler, madem saati değiştirdiniz neden o duyuru alt sıralara gidiyor baştan o ilk sıralarda olsun, böyle olunca ben sınavı kaçırdım. Bu konuda biraz daha dikkatli olmalarını istiyorum.*

Görüldüğü gibi katılımcılar idari personelin işlemeleri savsaklamaları, bazen ayrımcılık yapmaları, bir evrak için oradan oraya yönlendirmeleri gibi sebeplerden dolayı idari personele ilişkin olumsuz görüşe sahip oldukları bulgular arasında yer almıştır. İdari personelin işlerini savsaklamaları uluslararası öğrencilerin yükseköğrenime ilişkin görüşlerini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

4.5. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN BARINMA OLANAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Uluslararası öğrencilerin barınma olanaklarına ilişkin hem olumlu hem olumsuz görüşleri olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin barınma olanaklarına ilişkin görüşlerin tamamı Ek 9'da verilmiştir. Uluslararası öğrencilerin çoğunluğunun KYK yurtlarında kalmayı tercih ettikleri, özel yurtlarda ve ev veya

lojman gibi yerlerde barınmayı daha az tercih ettikleri görülmüştür. Barınma olanakları ile ilgili olumlu görüşlere sahip olanların çoğunluğu KYK yurtlarında kaldığı, yurt koşullarından, yurttaki arkadaşlarından ve yurttaki personelden memnun kaldıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö8: Geldiğimden beri KYK yurdunda kalıyorum, arkadaşlarım çok iyi, imkanlar çok iyi, idare personel bazen ayrımcılık yapıyor ama buralı arkadaşlarımdan da böyle şeyleri duydum. Ö8: Hep yurttta kaldım. İdari personel çok iyi. İyi niyetli insanlar gerçekten. Geçen seneye kadar bir tane müdürümüz vardı, çok iyi biri ve gerçekten otorite sahibi biriydi. Odalara girip soruyordu sıkıntınız var mı diye. Yemekhaneye geliyordu herhangi bir sıkıntınız var mı diye soruyordu, Ali Fuat Cebesoy yurdu burası. Yabancı öğrencileri odasına davet ediyordu soruyordu sizin burada herhangi bir sorunuz var mı diye. Hem maddi hem manevi açıdan sorardı. Bir şey olunca söylerdik de hemen çözüm bulurdu ama o sonra gitti başka bir müdür geldi. İyi birisi ama eski müdür kadar ilgili biri değil. Bu sadece bize özel değil, Türkiye'deki öğrencilere karşı da böyle. Tamir konusunda çok sıkıntılar yaşattı bize hemen tamir ettirmiyor. Geçen müdüre biz hemen söyler söylemez tesisatçı geliyordu sorunlarımızı hemen çözüyordu.

Ö9: KYK yurdunda kalıyorum personel çok iyi çok beğendim. Ortam sıcak yardımseverler. Yurdun içinde etkinliklerde var gayet güzel bir sorun yaşamadım ne personelle ne de arkadaşlarımla. İnternet sıkıntısı var ama bunun olması gerek diye düşünüyorum.

Ö19: İlk geldiğimde KYK yurdunda kaldım, genel olarak yemekler dışında bir sıkıntı yaşamadım. İdareye gitmem gerektiğinde aralarından bazıları çok ters davranıyordu ama bu bana özel ya da uluslararası öğrencilere yönelik değildi herkese karşı aynıydılar. Arkadaşlarımdan çok olumsuz şeyler duydum idari personel hakkında ama ben birebir yaşamadım. Şimdi de vakıf yurdunda kalıyorum. Burada idare çok iyi, sorun olunca hemen çözmeye çalışıyorlar. Ödediğim paraya bakarak bence yurdun standartları fazlaca iyi. Yurttta kalmak güzel deneyim oldu benim için, çok şey öğrendim yurttta hala öğrenmeye devam ediyorum.

Ö25: *KYK yurdunda kalıyorum. Yurt iyi, personel de güzel bizimle kötü davranmıyorlar. Bir şey olduğunda çözüm bulmaya çalışıyorlar yurttan da bir sıkıntı yaşamadım.*

Görüldüğü gibi barınma olanaklarına ilişkin olumlu görüşe sahip olan katılımcılar genellikle KYK yurtlarında kalmayı tercih ettikleri, kaldıkları yurtlarından memnun oldukları, oda arkadaşlarıyla ilgili genellikle sorun yaşamadıkları, yurtların idari personeli ile sorun yaşamadıkları bulgular arasında yer almıştır.

Barınma olanaklarına ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrencilerin en büyük sıkıntılarının doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin lisans öğrencileri ile aynı odada yaşamak zorunda bırakılması olduğu görülmüştür. Barınmadaki idari personelin bazı durumlarda ayrımcılık yaptıklarını, sorun olduğunda çözüm üretmeye kolay kolay yanaşmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö3: *...KYK yurdunda personeliyle çok sıkıntılar yaşadım başlarda. Ama her yurttan aynı değilmiş diye duydum. Zekiye Gündoğdu'da yaşayan arkadaşlar oradaki personelden fazlasıyla memnun kaldıklarını söylediler. Ben bilmiyorum sadece duydum. Ama eski yurdunda personeliyle gerçekten çok büyük sıkıntılar yaşamıştım. İki kadın dışında bize hep bağırıp çağırdılar hatta aşağılayıcı tavırlar sergilediler. Bence tavırları sadece bize karşı değildi, tamam yabancılara karşı alerjileri vardı ama bence Türk öğrencilerine de böyle saygısız davranıyorlardı. Şahit olduğum zamanlar da oldu.*

Ö14: *Yurtlardaki sıkıntı bence bir öğretimde ikinci öğretimlerin aynı odada kalmaları, bir kısmını uyuma zamanı bir kısmında ayakta olma zamanı bu sıkıntı yaratıyor. Ben yurttaki personel ile hiçbir zaman anlaşılamadım. Oda değişikliğine gitmem gerekiyordu bazen ben istediğim için bazen de mecbur attıkları için benim odamı değiştirdiler o yüzden ben personel ile sıkıntılar yaşadım.*

Ö31: *KYK da kaldım. Doktora öğrencisi ile lisans öğrencisinin aynı odayı paylaşması tek sıkıntı bu konuda idare bir çözüm üretmiyor. İdareye bunu anlatmaya çalıştık her zaman ama hiçbir zaman bizi anlamadılar. Onun dışında bizimle ilgileniyorlar bir sıkıntı yok yabancılara ayrımcılık yapmıyorlar kötü davranmıyorlar.*

Ö32: *KYK'da kalıyorum. İdari personel biraz sıkıntılı, şunu getirin bunu getirin diyorlar sürekli ama biz o evrakları zaten vermiştik. Ama öyle kötü bir şey yaşamadım.*

Görüldüğü gibi barınma olanaklarına ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan katılımcıların kaldıkları yurtlarda sıkıntı yaşadıkları, idari personelle çoğunlukla anlaşamadıkları, ayrımcılığa uğradıkları, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin lisans öğrencileri ile aynı odalara yerleştirmeleri sonucu sıkıntı yaşadıkları bulgular arasında yer almıştır.

Özel yurtlarda kalan öğrencilerin bir kısmı yurtlarından memnun olduklarını bir kısmı da memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Özel yurtlarda barınan bazı uluslararası öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: *Özel yurttan kalıyorum Yurt çok konforlu ve çok lüks beklentimin çok üstünde.*

Ö17: *KYK da hiç kalmadım kalmak istemedim, özel yurttan kaldım, apart tarzı bir yurttu. Bir sorun yaşamadım.*

Ö30: *Ben başta AGD'nin yurdunda kalıyordum ilk başta çok iyidiler sonra farklı olmaya başladılar. İdareler değişti idareler değişince de farklı davranmaya başladılar. Şimdi TÜRGEV de kalıyorum ve çok memnunum idare de işini iyi yapıyor.*

Görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin KYK yurtları dışında özel yurtlarda da barındıkları bulgular arasında yer almıştır. Özel yurtlarda kalan katılımcıların bir kısmı kaldıkları yurttan ve idari personelden genel anlamda memnun oldukları, bir kısmının da memnun olmadıkları bu durumun yurttan yurda farklılık gösterdiği bulunmuştur.

4.6. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SAĞLIK OLANAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Uluslararası öğrencilerin sağlık olanaklarına ilişkin görüşlerine bakıldığında; Türkiye Burslusu olan yani YTB'ye (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) bağlı olan uluslararası öğrencilerin YTB tarafından sağlık sigortalarının karşılandığı görülmüştür. SGK'lı (Sosyal Güvenlik Kurumu) olan uluslararası öğrencilerin sağlık kurumlarında maddi açıdan hiçbir sorun yaşamadıkları, bir kısmının görüşlerine göre sağlık olanaklarından memnun oldukları, bir kısmının da

memnun olmadıkları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin sağlık olanaklarına ilişkin görüşlerin tamamı Ek 10'da verilmiştir. Türkiye Burslusu olup sağlık sigortası olan bazı uluslararası öğrencilerin bu konuyla ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö7: YTB'li öğrenci olduğum için sağlık sigortam var maddi olarak bir sıkıntı yaşamadım, üniversitenin bize böyle bir olanak sağlayıp sağlamadığını bilmiyorum. Hastanede bazen çok kaba olabiliyorlar.

Ö15: İlk geldiğimde apandisitten ameliyat oldum, hastanedekiler çok iyi davranıyorlar, YTB olduğum için de zaten sigortam var ve bir sıkıntı yaşamıyorum.

Ö18: Ben zaten SGK'lıyım. Bir kere hastalanmıştım, devlet hastanesine gitmiştim, iyi davrandılar bana karşı. Üniversite hastanesine hiç gitmedim ben. Ama devlet hastanesinde muayeneler ücretsizdi çünkü sigortam karşılıyor hem öğrenci olduğum için. Eczanede de ilaçları aldığımda indirim vardı bana ve sağlıkla ilgili hastanelerle ilgili hiçbir kötü düşüncem yoktur. Bu üniversitenin öğrencisi olmam bir avantaj sağlıyor mu bilmiyorum, çünkü benim hep sigortam vardı o yüzden sıkıntı çekmiyorum.

Görüldüğü gibi Türkiye Burslusu olup sağlık sigortası olan öğrencilerin sağlık olanaklarına ilişkin genellikle olumlu görüşlere sahip oldukları bulgular arasında yer almıştır. Türkiye Burslularının uluslararası öğrencilerin sağlık sigortasını da karşılamaları, öğrencilerin sağlık olanaklarından yararlanmalarına büyük kolaylık sağladığı görülmüştür. Bu bağlamda maddi açıdan sıkıntı yaşamayan uluslararası öğrencilerin bu durumdan memnun oldukları gözlemlerine göre bazı sağlık personelinin kendilerine dahil olmak üzere genelde sinirli davrandıkları görülmüştür.

Diğer yandan özel sigortaya sahip olan uluslararası öğrenciler sağlık olanaklarından yararlandıklarında maddi olarak zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Özel sigortaya sahip olan uluslararası öğrencilerin bir kısmının sağlık olanaklarına ilişkin görüşleri şöyledir:

Ö31: Genel olarak herkese karşı sıkıntılılar. Gergin davranıyorlar bizim ülkedeki gibi. Bir de siyahı olduğumuz için hastanede sanırım bizden hastalık getiriyoruz diye korkuyorlar. Afrika'dan gelenlere karşı bir önyargıları var. Öğrenciliğin bir avantaj sağlayıp sağlamadığını bilmiyorum. Sigortam olduğu için sorun yaşamıyorum, özel sigortada yine kendim ödüyorsun.

Ö4: ... Benim özel sigortam var üniversite hastanesine gittiğimde en az 150 TL vermem gerekiyor. Üniversitenin öğrencisi olmam, bu yönde bir fayda sağlamıyor açıkçası.

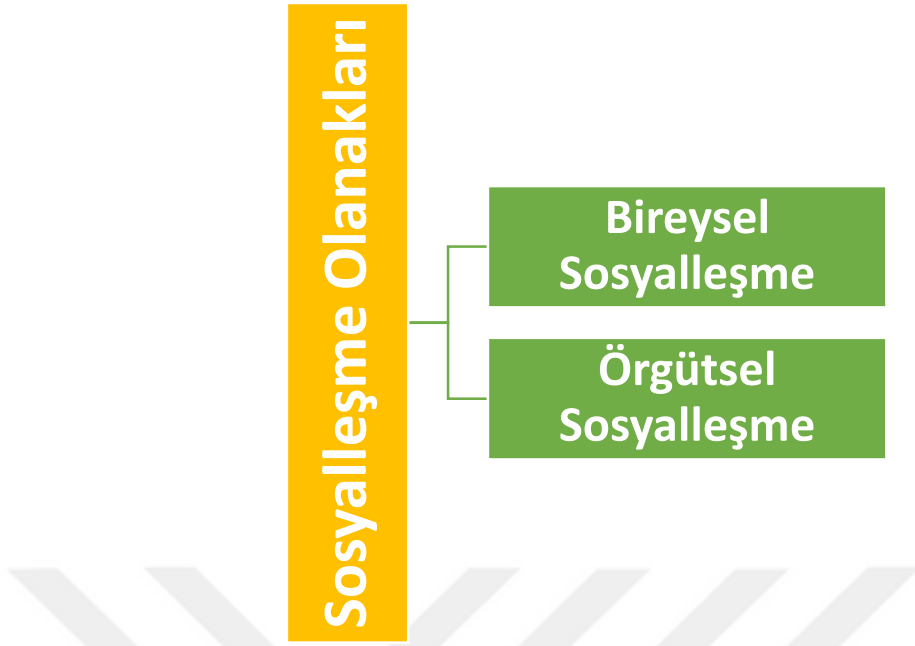
Ö12: Afganistan burslusu olduğum için benim Afganistan'dan yapılan bir özel sigortam var onu kullanıyorum sağlıkla ilgili. Üniversitenin ise bize sağladığı bir şey yok. Medikoda da ücret vermek zorundayız.

Görüldüğü gibi özel sağlık sigortaya sahip olan uluslararası öğrenciler sağlık olanaklarından yararlanırken maddi olarak sıkıntı yaşadıkları, özel sağlık sigortasını genelde göç idaresinin ikamet izni için çıkarttıkları ama çok fazla işe yaramadığı bulgular arasında yer almıştır.

Araştırma kapsamında uluslararası öğrencilere sağlık olanaklarına ilişkin üniversitenin öğrencisi olmaları, üniversitenin hastanesinden yararlandıklarında bir avantaj sağlayıp sağlamadığı da sorulmuştur. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin tamamı “üniversitenin sağladığı böyle bir imkan var mı bilmiyorum, ancak bildiğim kadarıyla yok, ya devletten sağlık sigortan ya da özel sağlık sigortan olması gerekiyor” gibi ifadeler kullanarak üniversitenin bu bağlamda her hangi bir avantaj sağlamadığını belirtmişlerdir.

4.7. ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SOSYALLEŞME OLANAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BULGULAR

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular Şekil 6'da verilmiştir:

Şekil 6 Uluslararası öğrencilerin sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüşleri

Şekil 6’da görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüşlerine bakıldığında hem bireysel sosyalleşmeleri ile ilgili hem de örgütsel sosyalleşmeleri ile ilgili görüşlerini ortaya koydukları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin sosyalleşme olanaklarına yönelik görüşlerin tamamı Ek 11’de verilmiştir. Bireysel sosyalleşme olanaklarına ilişkin uluslararası öğrenciler; düzenlenen etkinliklere bireysel olarak katılmaya çalıştıklarını, kendilerinin bu anlamda aktif olduklarını, arkadaşlarıyla zaman geçirdiklerini, spor yaptıklarını, futbol turnuvalarına katıldıklarını, bireysel olarak geziler düzenlediklerini, yemek davetleri düzenleyip kendi ülkelerine ait yemekler yaptıklarını, arkadaşlarıyla birlikte mangal yaptıklarını, belediye tarafından düzenlenen dil öğrenme, bilgisayar programlarını öğrenme, enstrüman çalma gibi kurslara katıldıklarını, sosyal bireyler olmasalar bile arkadaşlarıyla zaman geçirdiklerini ve yeni insanlarla tanışmayı sevdiklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö9: Ben her zaman etkinlikleri açık biriyim kendimde sosyal biriyim zaten. Spor yapıyoruz, bir araya geliyoruz, genelde arkadaş çevremiz yabancılardan oluşuyor, Türklerde aramızda var ama daha az. Kendimiz aktiviteler düzenliyoruz, geziler düzenliyoruz, yabancılar arasında yemekler düzenliyoruz Türk arkadaşlarımıza da davet ediyoruz.

Ö15: *Ben spor yapıyorum arkadaşlarla hafta sonu Futbol oynuyorum yurt turnuvalar düzenliyor onlara katılıyorum. Takımdaki öğrenciler karışık olduğu için birbirimize kaynaşıyoruz bu sayede.*

Ö17: *Her zaman Belediyenin kurslarına katılırım hiç boş durmam. Spora gittim, kemana gidiyorum, dalışa gittim, şimdi de okçuluk kursuna gideceğim haftaya başlayacak. Yeni bir şeyler öğrenmeye her zaman sevmişimdir seviyorum. Kursta iyi arkadaşlar edindim bana faydalı oluyorlar. Bu bedava kurslarla ilgili Türkiye'yi her zaman takdir ediyorum böyle kurslar İran'da olsa herkes katılır diye düşünüyorum. Kaliteden ziyade en azından hayallerimi gerçekleştirdim keman kursuna gitmek hayalimde ama İran'da çok pahalıydı ama burada bedavaya gittim. Hayalimi gerçekleştirmiş oldum.*

Ö33: *Ben burada yaşadığım için, buradaki insanlarla kaynaşıyorum, gezmeyi çok seviyorum, geziyorum. Gittiğim yerlerin kültürlerini yaşam tarzlarını öğreniyorum. Muhabbet ediyorum, arkadaşlarla sohbet ediyorum, duymadığım tanımadığım yemeği tadına bakıyorum, çok aktif biriyim diyebilirim.*

Görüldüğü gibi uluslararası öğrencilerin bireysel olarak kendileri aktif oldukları için daha rahat sosyalleştikleri bulunmuştur. Kendilerinin bireysel olarak yapılan farklı etkinliklere katıldıkları, arkadaşları ile zaman geçirmeyi sevdikleri, spor yaptıkları, arkadaşları ile yemek ve mangal etkinlikleri düzenledikleri, yeni insanlarla tanışmaktan hoşlandıkları bulgular arasında yer almıştır. Bireysel olarak sosyal olan uluslararası öğrencilerin daha az yalnızlık çektikleri ve çok fazla uyum sorunu yaşamadıkları görülmüştür.

Örgütsel sosyalleşme olanaklarına ilişkin uluslararası öğrenciler; üniversitenin kurum olarak uluslararası öğrencilerin sosyalleşmeleri için, öğrenci kulüpleri dışında çok fazla olanak sağlamadığını, bu bağlamda bulundukları üniversitenin eksikliklerinin çok fazla olduğunu, üniversitenin uluslararası ve yerli öğrencilerin kaynaşmaları için çeşitli etkinlikler düzenlemesi gerektiğini, belediyenin ve çeşitli uluslararası öğrenci derneklerinin düzenlediği etkinliklere ve kurslara katıldıklarını, en çok katıldıkları etkinliğin belediye ve uluslararası öğrenci dernekleri tarafından düzenlenen “uluslararası öğrenci tanıtım günleri” olduğunu belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö3: *En yaralı yerimden sordun. Şimdi olay şu yine kendi ülkemle kıyaslayacağım. X üniversitesinde organizasyonlardan bizim haberimiz olmuyor. Üniversiteden bahsediyorum, hiçbir şekilde haberimiz olmuyor. Konferanslar oluyor, söyleşiler oluyor bizim hiçbir organizasyondan haberimiz olmuyor. Oluyor bitiyor. Çünkü öğretmenlerde yine bir sıkıntı var. Öğretmenler hiçbir şekilde bilgi vermiyorlar. Sadece afişler var açıkçası çoğu kişi de afişlere bakmıyor. Bilgilendirme yok. Azerbaycan'da hocalar özellikle sınıflara girip, alakamız olmayan bir organizasyon hakkında bile bizleri bilgilendirirler. Bilgilendirmekten ziyade alakamız olmayan yerlerde bizi görevlendirdiler. Bu şekilde öğrenci daha geniş bakması öğretiliyor. Örnek veriyorum Fen Edebiyat öğrencisi sadece Fen Edebiyatla ilgilenmiyor, her şeyle ilgileniyor tavrı yerleştiriliyor. Birçok alanda daha fazla bilgimiz oluyordu. Ben buraya geldiğimde beni Uluslararası öğrenci derneğinden aradılar. Bu derneğin üniversite ile hiçbir alakası yok. Belediyeye bağlıdır. Uluslararası öğrencileri topladı kahvaltıya götürdü. Ondan sonra YTB'ye bağlı Uluslararası Öğrenci Akademisi açıldı, ona katılım oldu. Bu şekilde kaynaştık biz yabancı öğrencilerle. İlaveten de ben Azerbaycanlı olduğum için Azerbaycan derneğine katıldım bu şekilde sosyalleştim. Yoksa üniversitenin konferans, kongre, söyleşi gibi hiç bu tarz bir şeye katılım olmadı çünkü olup biten birçok şeyden haberimiz olmuyor. Hiçbir şekilde bilgilendirme ve yardım yok. TÖMER'de oldu diye biliyorum, ben TÖMER okumadım ama o da kendi aralarında diye biliyorum. Ben 5 senedir buradayım Türk öğrencilerle uluslararası öğrencilerin kaynaşması için, üniversitenin düzenlediği herhangi bir etkinliğe rastlamadım. Uluslararası öğrencilere hoş geldin programı belediye yaptı. Ama geldiğim ilk sene rektörümüz uluslararası öğrencileri toplayıp bir hoş geldin konuşması yapmıştı. Bu yine Türk öğrencilerle kaynaşmak için yapılan bir şey değildi ama en azından çağırıp da konuşmuştu. Üniversite rektörü olarak en azından bir hoş geldin dedi, ondan sonra gelenler ona bile yeltenmedi. Ben kendi çabalarım ile ve belediyenin veya derneklerin düzenlediği etkinliklerle sosyalleştim. Ve son olarak bence sosyalleşmenin ana kanalı yurt. Öğrenciler yurttaki için orada daha çok sosyalleştiklerini düşünüyorum.*

Ö13: *Eskiden bahar şenlikleri oldu ama onlar da yabancılara yönelik değildi. Belediye tarafından sık sık düzenleniyor. Geziye götürüyorlar, tarihsel yerleri anlatıyorlar, sinemaya götürüyorlar bazen, belediyenin ve derneklerin düzenledikleri etkinliklerde sen kendin kaynaşırsan ancak sosyalleşebilirsin yoksa zorla hiçbir şey*

olmaz. Benim çok fazla vaktim olmadığı için derslerimin yoğunluğundan dolayı ben yapılan etkinliklere çok fazla katılamıyorum. En çok katıldığım etkinlik uluslararası öğrenci tanıtım günleri oraya katılıp kendi ülkemi tanıtıyorum.

Ö23: Üniversitenin yapıp yapmadığını bilmiyorum benim bildiğimi etkinlikleri akademi ve belediye yapıyor ve dernekler yapıyor. Ben kendi ülkemın temsilcisi olduğum için yapılan birçok etkinliğe katılıyorum. Ülke tanıtım programları yapılıyor, akademi var, geziler oluyor Türkiye'yi tanıtım amaçlı. Olabildiğince etkinliklere katılıyorum.

Ö26: Açıkçası ben çok sosyal değilim, üniversitenin yaptığı herhangi bir etkinlik duymadım varsa da bilmiyorum. Belediyenin düzenlediği etkinlikler var uluslararası öğrenci derneğinin düzenlediği etkinlikler var. YTB şu an akademi düzenliyor. Orada ders alıyoruz. Genel kültür olarak bize çok katkı sağlıyor dilimize de yardımcı oluyor tabii ki. UDEF'in düzenlediği uluslararası öğrenci buluşmasına katılıyorum. Orada kendi ülkelerimizi tanıtıyoruz. Kendi kıyafetlerimizi giyiyoruz yemeklerimizi tattırıyoruz, ilgi var soruyorlar merak ediyorlar insanlar.

Görüldüğü gibi uluslararası öğrenciler örgütsel olarak en çok belediyenin ve uluslararası öğrenci derneklerinin düzenledikleri etkinliklere katılarak sosyalleştikleri görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin en önemli örgütsel sosyalleşme olanaklarını sağlayan belediye ve uluslararası öğrenci dernekleri bu anlamda başarılı oldukları, her ne kadar yerli ve uluslararası öğrencilerin birebir kaynaşmaları için büyük etkinlikler düzenlemeseler de uluslararası öğrencilerin bu etkinliklerden memnun kaldıkları, bu etkinlikler sayesinde daha fazla arkadaş ve çevre edindikleri, düzenlenen gezi etkinliklerinde Türkiye'yi görme ve daha yakından tanıma fırsatı buldukları, YTB ile uluslararası öğrenci derneklerinin ortaklaşa düzenledikleri akademide aldıkları eğitimin üniversite eğitimlerine katkı sağladığı görülmüştür. Diğer yandan üniversitenin uluslararası öğrencilerin sosyalleşmesi ve yerli öğrenciler ile kaynaşması adına neredeyse hiç etkinlik yapılmadığı, üniversitenin yapılan etkinlikleri duyurma konusunda etkisiz kaldığı, bu yönden eksikliklerin giderilmesi gerektiği bulgular arasında yer almıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara, araştırma ile ilgili tartışma kısmına ve bulgu ve sonuçlardan yararlanılarak verilen önerilere yer verilmiştir.

SONUÇ

Bu araştırma kapsamında Marmara Bölgesindeki bir üniversitede yükseköğretim gören uluslararası öğrencilerin yükseköğrenim görmeye ilişkin görüşleri incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Uluslararası öğrencilerin yurtdışında ve Türkiye’de okumayı seçme nedenlerine bakıldığında, yurtdışında okumayı seçme nedenlerinin; iyi bir eğitim almak, farklı kültürleri tanımak, farklı tecrübeler edinmek, farklı insanlar tanımak, farklı bir dil öğrenmek, farklı bir eğitim sistemini tanımak, farklı ülkede okumanın avantajlarından yararlanmak, kariyer planlamasında yurtdışı eğitiminin katkı sağlayacağına inanmak, yurtdışı hayalini eğitim ile gerçekleştirmek, ailenin isteği üzerine yurtdışında okumak, fırsatları değerlendirmek, savaşta can güvenliğinin sağlanamaması, ülkesindeki eğitim yetersiz olduğunu düşünmeleri gibi sebeplerin olduğu; Türkiye’de okumayı seçme nedenlerinin ise; kültürel ve dini açıdan yakın olmasından, yemek kültürlerinin benzerliğinden, kendi ülkesine nazaran daha gelişmiş bir ülke olduğundan, yakınlarının Türkiye’yi tavsiye etmelerinden, Türkiye’ye karşı ayrı bir sevgi olmasından, Türkiye’nin uluslararası alanda büyük bir ülke olmasından, burs imkanlarından, barınma imkanlarından, Türkiye’de okuyan öğrencilerin tavsiyelerinden, kendi ülkesine kıyasla Türkiye’de eğitim kalitesinin daha iyi olmasından, kendi ülkesine olan yakınlıktan gibi sebeplerden dolayı kaynaklandığı görülmüştür.
- Uluslararası öğrencilerin eğitim niteliğine ilişkin görüşlerine bakıldığında; beklentiyi karşılayan eğitim niteliği, beklentinin ortasında kalan eğitim niteliği ve beklentiyi karşılamayan eğitim niteliği görüşlerine sahip oldukları görülmüştür. Beklentiyi karşılayan eğitim niteliğinin: okudukları üniversitenin

eğitim açısından kendilerine çok katkı sağladığını, yeni bir dil öğrenmiş olmaları kendilerine avantaj sağlayacağını, yeni bir kültür ve farklı insanları tanımının kendilerine tecrübe kazandırdığını, kendi ülkelerinde elde edemeyecekleri fırsatları ve olanakları okudukları üniversiteden fazlasıyla aldıklarını, eksiklikler olsa da genel olarak çok memnun oldukları, zorluklar yaşamalarına rağmen “iyi ki geldim” dedikleri, ülkelere döndüklerinde daha iyi iş fırsatları yakalayacaklarını ve bu açıdan avantajlı olacakları görülmüştür. Beklentinin ortasında kalan eğitim niteliğinin: kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında çok büyük fark olmadığı, geldiklerinde beklentilerinin daha yüksek olduğu ama beklentilerinin ortasında kaldığını sadece kendi ülkelerine döndüklerinde ya da eğitime devam etmek istediklerinde okudukları üniversitenin kendilerine bir köprü sağlayacağı görülmüştür. Beklentiyi karşılamayan eğitim niteliğinin: eğitim sistemine yönelik olumsuz eleştiriler yaptıkları, okudukları üniversiteye gelmeden önce alacakları derslerin %30’unun İngilizce olarak belirtilmesi ancak derslerin Türkçe verildiğini görmeleri, eğitim sisteminin genelinin teoriye dayalı olması, hiç pratik olmaması, öğrencilerin mesleki hayatlarında başarısız olacaklarını düşünmelerine, kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında bulundukları üniversitenin eğitim niteliğinin beklentilerinin çok altında kaldığı, uzmanlık eksikliğinden ve TÖMER’de öğrendikleri dilin üniversitede istenilen akademik dilden çok farklı olması kendilerini zorladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

- Uluslararası öğrencilerin ders içinde öğretim üyelerine ilişkin görüşlerine bakıldığında; olumlu, yansız ve olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler: genellikle öğretim üyelerinin derse vaktinde girip çıkmalarından, öğretim üyelerinin ders anlatımı sırasında kullandıkları dilin anlaşılır olmasından, İngilizce kaynaklardan yararlanıp ders içinde sorulan sorulara İngilizce cevap vermelerini izin verenlerden, ders içinde ayrımcılık yapmayanlardan, derste kullanılan materyallerin kendilerine fayda sağladığından, öğretim üyelerinin onların gözünde bilgi ve yeterli donanımına sahip olduklarından bahsettikleri görülmüştür. Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin yansız ya da ne olumlu ne olumsuz ya da hem olumlu hem olumsuz

görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler: öğretim üyelerini “hocadan hocaya değişiyor” ya da “normal işte ne çok iyi ne çok kötü” ifadelerini kullanarak görüşlerini belirttikleri görülmüştür. Ders içinde öğretim üyelerine ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler: genel olarak İngilizce olan dersi Türkçe vermeleri, hocaların derse zamanında gelmediği, öğretim üyelerinin ders kitabından olduğu gibi öğrencilere yazdırmaları, öğretim üyelerinin matematik dersinde slayt kullanmaları, kendi ülkeleriyle kıyasladıklarında öğretim üyelerinin daha az verimli olduklarını, öğretim üyelerinin kullandıkları dilin anlaşılır olmaması ya da çok uzun cümleler kullanmaları, özellikle doktora ve yüksek lisans öğrencilerini meslektaş gibi görmemeleri gibi sebeplerden dolayı olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür.

- Uluslararası öğrencilerin ders dışında öğretim üyelerine ilişkin olumlu, yansız ve olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Ders dışında öğretim üyelerine ilişkin olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler: genellikle ders dışında öğretim üyelerinden yardım istediklerinde yardım ettiklerini, öğretim üyelerinin kendilerini her daim güler yüzle karşıladıklarını, anlamadıkları konular olursa rahatlıkla onlara gidebileceklerini söylediklerini, nazik ve sevecen davrandıklarını, öğretim üyelerinin ne kendilerine ne de diğer öğrencilere karşı ayrımcılık yapmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Ders dışında öğretim üyelerine ilişkin uluslararası öğrencilerden çok azının olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Mülteci akımından sonra, öğretim üyeleri tarafından bütün uluslararası öğrencilere karşı bir ön yargı oluştuğunu, uluslararası öğrencilerin devlet burslusu olmaları öğretim üyeleri tarafından dışlanmaya neden olduğunu ve ders dışında ayrımcılıkla karşılaştıkları görülmüştür.
- Uluslararası öğrencilerin üniversitedeki idari personele ilişkin görüşleri sorulduğunda; idari personele yönelik hem olumlu hem de olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan 33 uluslararası öğrencilerden 24’ünün üniversitedeki personele ilişkin olumlu ve altısının olumsuz görüşe

sahip oldukları görülmüştür. Bu öğrencilerden üçü idari personel hakkında görüş bildirmemişlerdir. Üniversitedeki idari personele ilişkin olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler; idari personelin işlerini düzgün yaptıklarını, herhangi bir ayrımcılık yapmadıklarını hatta işlerini bazen savsaklasalar bile kendilerine karşı olan olumlu görüşlerinin değişmediği görülmüştür. Üniversitedeki idari personele ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrenciler: genellikle idari personelin işlerini savsakladığını, arada ayrımcılık yaptıklarını ve gereksiz yere bir yerden bir yere öğrenciyi gönderdikleri görülmüştür.

- Uluslararası öğrencilerin barınma olanaklarına ilişkin hem olumlu hem olumsuz görüşleri olduğu görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin çoğunluğunun KYK yurtlarında kalmayı tercih ettikleri, özel yurtlarda ve ev veya lojman gibi yerlerde barınmayı daha az tercih ettikleri görülmüştür. Barınma olanakları ile ilgili olumlu görüşlere sahip olan uluslararası öğrencilerin çoğunluğu KYK yurtlarında kaldığı, yurt koşullarından, yurttaki arkadaşlarından ve yurttaki personelden memnun kaldıklarını belirttikleri görülmüştür. Barınma olanaklarına ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan uluslararası öğrencilerin: en büyük sıkıntılarının doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin lisans öğrencileri ile aynı odada yaşamak zorunda bırakılması olduğu, barınmadaki idari personelin bazı durumlarda ayrımcılık yaptıkları, sorun olduğunda çözüm üretmeye kolay kolay yanaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özel yurtlarda kalan öğrencilerin bir kısmının yurtlarından memnun oldukları bir kısmının da memnun olmadıkları görülmüştür.
- Uluslararası öğrencilerin sağlık olanaklarına ilişkin görüşlerine bakıldığında; Türkiye Burslusu olan yani YTB'ye (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) bağlı olan uluslararası öğrencilerin YTB tarafından sağlık sigortalarının karşılandığı görülmüştür. SGK'lı (Sosyal Güvenlik Kurumu) olan uluslararası öğrencilerin sağlık kurumlarında maddi açıdan hiçbir sorun yaşamadıkları, bir kısmının görüşlerine göre sağlık olanaklarından memnun oldukları, bir kısmının da memnun olmadıkları görülmüştür. Özel sigortaya sahip olan uluslararası öğrenciler sağlık olanaklarından yararlandıklarında

maddi olarak zorluk çektikleri, sağlık olanaklarına ilişkin üniversitenin öğrencisi olmaları üniversitenin hastanesinden yararlandıklarında bir avantaj sağlamadığı görülmüştür.

- Uluslararası öğrencilerin sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüşlerine bakıldığında hem bireysel olarak hem de örgütsel olarak sosyalleştikleri görülmüştür. Bireysel sosyalleşmelerini: düzenlenen etkinliklere bireysel olarak katılmaya çalışarak, arkadaşlarıyla zaman geçirerek, spor yaparak, futbol turnuvalarına katılarak, bireysel olarak geziler düzenleyerek, yemek davetleri düzenleyip kendi ülkelerine ait yemekler yaparak, arkadaşlarıyla birlikte mangal yaparak, belediye tarafından düzenlenen dil öğrenme, bilgisayar programlarını öğrenme, enstrüman çalma gibi kurslara katılarak, sosyal bireyler olmasalar bile arkadaşlarıyla zaman geçirerek ve yeni insanlarla tanışarak gerçekleştirdikleri görülmüştür. Örgütsel sosyalleşmelerini ise belediyenin ve çeşitli uluslararası öğrenci derneklerinin düzenlediği etkinliklere ve kurslara katılarak gerçekleştirdikleri, en çok katıldıkları etkinliğin ise belediye ve uluslararası öğrenci dernekleri tarafından düzenlenen “uluslararası öğrenci tanıtım günleri” olduğu görülmüştür. Üniversitenin ise uluslararası öğrencilerin sosyalleşmeleri için öğrenci kulüpleri dışında çok fazla olanak sağlamadığı, uluslararası ve yerli öğrencileri kaynaştırmak adına etkinlikler düzenlemediği ve yapılan etkinlikleri duyurma konusunda eksik olduğu sonucuna varılmıştır.

Uluslararası Öğrencilerin Sosyalleşmelerinin Wanousu’nun Bütünsel Yaklaşım Sosyalleşme Modeli İle Açıklanması

Uluslararası öğrencilerin sosyalleşmeleri farklı aşamalardan geçerek gerçekleştiği söylenebilir. Bu aşamalar Wanous’un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modeli üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Birinci aşamada yani belirsizlik aşamasında araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin çoğunluğu Türkiye ve Türkiye’deki üniversiteler hakkında fazla bilgiye sahip olmadıklarını, neler yaşayacaklarıyla ilgili tedirgin olduklarını belirtmişlerdir. Türkiye’ye gelince yine çoğunluğu üniversitenin kendi beklentilerini karşılamadığını

ancak her şeye rağmen burada oldukları sürece çok şey öğrendiklerini ve öğrenmeye devam ettiklerini belirtmişlerdir. Bu aşamada uluslararası öğrenciler yeni geldikleri bu yerde hem kültür açısından hem kurallar normlar açısından farklılıklar olduğunu gözlemlemiş hem de bu farklılıklara ayak uydurmaya çalışmışlardır. Henüz neyi nasıl yapmaları gerektiğini bilmeyen öğrencilerin yardımına en çok onlardan önce Türkiye'ye okumaya gelen arkadaşları yetişmiştir. Dil faktörünün çok büyük etkisi olduğunu, dilen bilenlerin ve dili bilmeyenlerin yaşadıkları belirsizliğin aynı olmadığı görülmüştür.

İkinci aşamada yani çatışmaların çözümü aşamasında araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerden çoğu okudukları üniversitede ve bulundukları ortamda neyi nasıl yapmaları gerektiğini öğrendikleri, ona göre davrandıkları gözlemlenmiştir. Bu aşamanın Türkçe dilini öğrendikten sonra ve üniversitede birinci sınıfın ilk döneminden sonra gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Uluslararası öğrenciler dili öğrendikten sonra ve bir süre burada yaşadktan sonra belirsizliklerden kurtulmaya başladıklarını, yaşadıkları değişime artık ayak uydurabildiklerini, sorumluluklarının neler olduğunu bulundukları kurumun da desteğiyle öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Üçüncü aşamada yani rollerin netleşmesi aşamasında uluslararası öğrenciler bulundukları üniversitede, bölümde, şehirde ve ortamda onların verilen rollerin ne olduğunu benimsemiş, rolleri öğrenme safhasını geçmiş, öğrenilen roller uygulanmaya geçilmiştir. Bu aşamanın uluslararası öğrencilerin Türkiye'de birkaç yıl kaldıktan sonra gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin bu aşamaya dili öğrendikten sonra, adaptasyon ile ilgili yaşadıkları sorunların çoğunluğunu çözdükten sonra, bulundukları kurum ve şehirde bir süre kaldıktan sonra bu aşamaya geldikleri görülmektedir.

Dördüncü aşamada yani örgütsel uyum ile iş doyumu aşamasında uluslararası öğrencilerin bulundukları kuruma karşı bağlılık hissettikleri, okudukları üniversitenin kendilerini geliştireceğini inandıkları, memnuniyetlerinin arttığı görülmüştür. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin bu aşamaya geldiklerinde, bulundukları üniversite ve ortamı artık benimsediklerini, karşılaştıkları sorunlarla rahatlıkla baş edebildiklerini, bazı öğrencilerin okul bittikten sonra da buraya kendilerini ait hissettikleri için geri dönmek istemediklerini, kendi ülkesine dönecek öğrencilerin buradan memnun ayrılacağı yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkmıştır. Bu aşamaya

gelen uluslararası öğrenciler sosyalleşme ile ilgili hiçbir sorun yaşamadıklarını, çevre edindiklerini, yeni insanlarla tanışmaktan mutluluk duydukları, motivasyonlarının çoğu zaman iyi olduğu görülmüştür.

Wanous'un bütünsel yaklaşım sosyalleşme modelinin aşamalarından geçen uluslararası öğrenciler, bu aşamalar sonucunda sosyalleşme ile ilgili yaşanan sorunların en aza indirdikleri, bu aşamalardan neredeyse bütün uluslararası öğrencilerin geçtiklerini ve belli bir süre burada yaşadktan sonra sosyalleştiklerini söylemek mümkündür.

TARTIŞMA

Yapılan literatür taramasında alanyazına bakıldığında uluslararası öğrenciler ile ilgili genellikle uyum ile ilgili ve uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ile ilgili çalışmaların yapıldığına rastlanmıştır. Her ne kadar araştırmacının yaptığı bu çalışmada uluslararası öğrencilerin Türkiye'de yükseköğrenime ilişkin görüşleri genel anlamda irdelenmek istense de uyum ve uluslararası öğrencilerin sorunlarıyla ilgili de bulgulara ulaşılmıştır.

Beltekin ve Radmard'ın (2013) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin öğretim üyelerine ilişkin görüşlerinin ders içinde materyal kullanımlarının yetersiz olduğu görüşüne, ders dışında da yardım ve iletişim konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Uluslararası öğrencilerin öğretim üyelerine ilişkin görüşlerine bakıldığında ders içindeki tutumlarına karşı olumsuz, ders dışındaki tutumlarına ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları bulunmuştur.

Özkan ve Acar Güvendir (2015) yaptıkları çalışmada uluslararası öğrencilerin genel anlamda üniversite yaşamlarından, arkadaş ve öğretim üyelerinden memnun oldukları, okudukları üniversitenin akademik beklentilerini karşıladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmada da uluslararası öğrencilerin çoğunluğu için akademik olarak beklentinin karşılandığı, sosyal anlamda genel olarak memnun oldukları sonucuna varılmıştır.

Zerengök (2016) yaptığı çalışmasında uluslararası öğrencilerin serberst zaman etkinliklerine aktif katılımın, uluslararası öğrencilerin sosyal uyumlarına, psikolojik ve fizyolojik durumlarına olumlu katkılar sağladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmaya benzer olarak yapılan bu araştırmada da uluslararası öğrencilerin belediyenin ve uluslararası öğrenci derneklerinin düzenledikleri etkinliklere katıldıklarında daha çabuk uyum sağladıkları, adapte oldukları ve kendilerini psikolojik olarak daha iyi hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Genel olarak bakıldığında, alanyazındaki çalışmalar ile yapılan bu çalışma karşılaştırıldığında benzer sonuçlar elde ettikleri görülmüştür. Çalışmaların isimleri farklı olsa da içeriklerinin benzer olduğunu söylemek mümkündür.

ÖNERİLER

Uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki yükseköğrenime ilişkin görüşlerine yönelik yapılan bu çalışmada, uluslararası öğrencilerin genel olarak memnun kaldıkları, bazı durumlarda zorluk yaşadıkları ve sıkıntılar çektikleri görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin yükseköğrenime görüşlerini belirtirken yaşadıkları zorluklar ve sıkıntılardan ziyade sistemi eleştirdikleri, okudukları üniversitenin gözlemledikleri eksiklerini de ifade etmişlerdir. Yükseköğrenim kurumlarının barındırdıkları uluslararası öğrencilerin memnuniyetlerini arttırmak ve eksikliklerini kapatmak adına uluslararası öğrencilerin görüşlerinin yol gösterir nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan bu çalışmada uluslararası öğrencilerin yükseköğrenime ilişkin görüşleri dikkate alınarak şunlar önerilmiştir:

- Uluslararası öğrencilerin yurtdışında ve Türkiye’de okumayı seçme sebeplerinden en önemlisinin okuyacakları üniversitenin eğitim dilinin uluslararası alanda kendilerine kolaylık sağlayacak bir dil olduğu görülmektedir. Daha çok uluslararası öğrenci çekmek isteyen ve uluslararası platformda yer almak isteyen üniversitelerin eğitim dilinin İngilizce olmasına ağırlık verilmelidir.
- Eğitim sisteminin daha çok teoriye dayalı olmasından kaynaklanan sıkıntılardan dolayı uluslararası öğrenciler meslek hayatında başarısızlıkla

karşılaşacaklarını düşünmektedirler. Bu nedenden dolayı yükseköğretim kurumlarının eğitim sistemlerinde pratiğe de ağırlık verilmelidir.

- Uluslararası öğrencilerin TÖMER’de öğrendikleri Türkçe ile üniversitede istenilen akademik Türkçe arasında farklılık olmasından dolayı, uluslararası öğrencilerin dil konusunda zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Buna yönelik TÖMER’in geliştirilmesine önem verilmelidir.
- Üniversitedeki bazı derslerin eğitim dilinin İngilizce olup Türkçe verilmesinden kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılmasıyla ilgili çalışmalar yapılmalıdır.
- Üniversitelerde derse zamanında girip çıkmayan öğretim üyelerinin denetlenmesi ve zaman yönetimine önem verilmelidir.
- Üniversitede kullanılan materyallerin sadece kaynak ve slayt dışında dersi daha açıklayıcı kılacak materyaller olmasına ağırlık verilmelidir.
- Uluslararası öğrencilere yönelik ayrımcılık varsa bu ayrımcılığın ortadan kaldırılması için çalışmalara önem verilmelidir.
- Yükseköğretim kurumlarında okuyan yüksek lisans ve doktora öğrencilerine akademik alanda çalışma yapmalarına olanak verilmelidir.
- Türkiye Burslusu olarak ya da kişisel olanaklarıyla Türkiye’de yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin okuyacakları üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmasına izin verilmesi takdirde ya da alınacak bursun çalışarak alınmasına sağlanması hem bilime hem de yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasında uzun vadede katkı sağlayacağını söylemek mümkündür. Bu sebepten dolayı yükseköğretim kurumlarına alınan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin sadece öğrenci olmaları değil aynı zamanda çalışmaları için olanak sağlanmalıdır.
- Özellikle KYK yurtlarında barınmayı tercih eden uluslararası öğrencilerin yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin lisans öğrencileriyle aynı odaya yerleştirilmemesine dikkat edilmelidir.
- Yurtlarda uluslararası öğrenciler genel olarak ayrı bir katta ya da farklı bir bölümde yerleştirmek yerine yerli öğrenciler ile kaynaşmaları açısından ve Türkçeyi öğrenmek ve arkadaşlarıyla sosyalleşmelerini sağlamak adına yurtlarda karışık yerleştirilmesine önem verilmelidir.

- Uluslararası öğrencilerin devletten aldıkları sağlık sigortanın yanı sıra, özel sağlık sigortası ile sağlık kurumlarından yararlanmalarının olanakları artırılmalıdır.
- Üniversitenin üniversite içindeki sağlık kurumundan uluslararası öğrencilerin, sigortası olmaksızın yararlanmalarına olanak sağlamalarına önem verilmelidir.
- Uluslararası öğrencilerin uyumlarını kolaylaştırmak adına sınıf danışmanlarının ve uluslararası öğrenci birimlerinin daha aktif bir şekilde çalışmaları sağlanmalıdır.
- Üniversitenin kurum olarak üniversitede olan uluslararası öğrencilerin adaptasyonlarını kolaylaştırmak için faaliyetlerde bulunmaları ve etkinliklerin artırılmasına önem verilmelidir.
- Üniversitenin içinde ve dışında sosyal ve kültürel aktiviteler düzenlenerek katılımı sağlayarak hem Türk kültürünü tanıtmaya hem uluslararası öğrencinin sosyalleşmesini sağlamaya hem de uluslararası öğrencilerin hem kendi aralarında hem de yerli öğrenciler arasında kaynaşmalarına önem verilmelidir.
- Yükseköğretim kurumlarından mezun olan her uluslararası öğrencinin gittikleri ülkede Türkiye'yi tanıtacakları unutulmamalıdır. Bundan dolayı Türkiye'ye okumaya gelen uluslararası öğrencilerin buradan mezun olduktan sonra memnun ayrılmalarına önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akanwa, E. E. (2015). "International Students in Western Developed Countries: History, Challenges, and Prospects". *Journal of International Students.*, 5(3):271-284.
- Akıl, Ö. (2018). "Cumhuriyet Üniversitesinde Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrenciler Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma". *Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi. Sivas.*
- Aliyev, Y. (2014). "Örgütsel Sosyalleşme ve Örgütsel Özdeşleşme Arasındaki İlişki: Bir Araştırma". *Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.*
- Altıkardes, İ. (2003). *Din, Sosyalleşme ve Hoşgörü*. İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Andur, A. (2014). "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme ve Örgütsel Bağlılığa İlişkin Algıların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Manisa İli Örneği)". *Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.*
- Araza, A., Aslan, G., & Çağrı , B. (2013). "Örgütsel Sosyalleşme: Bir Literatür Taraması. *Yaşar Üniversitesi Dergisi.*, 8(32):5556-5582.
- Argon, T. (2011). "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi". *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences.*, 6(1):197-207.
- Arslantürk, Z., & Amman, T. (2000). *Sosyoloji*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Ashforth, B. E., Sluss, D. M., & Saks, A. M. (2007). "Socialization Tactics, Proactive Behavior, And Newcomer Learning: Integrating Socialization Models". *Journal of Vocational Behavior.*, 70(2007):447-462.
- Atar, C., Erdem, C., & Koçyiğit, M. (2017). "Experiences of International Graduate and Postgraduate Students in The United Kingdom: Problems, Expectations and Suggestions". *International Journal of Social Sciences.*, 57:227-244.
- Başaran, İ. E. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri*. Ankara.: Kadioğlu Matbaası.
- Beltekin , N., & Radmard, S. (2013). "Türkiye'de Lisansüstü Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerinin Üniversiteye İlişkin Görüşleri". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.*, 12(43):250-269.
- Beltekin, N. (2018). "Veri Toplama Araçları". K. Beycioğlu , N. Özer, & Y. Kondakçı içinde, *Eğitim Yönetiminde Araştırma*. (s. 111-132). Ankara: Pegem Akademi.
- Bilici, N. (2016). "Erasmus Programı Çerçevesinde Türkiye'den Yurtdışına Giden ve Yurtdışından Türkiye'ye Gelen Yabancı Öğrencilerin Sosyal Uyumlarının Karşılaştırılmalı İncelenmesi". *Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.*

- Bolat, M. A. (2016). "Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Politikası: Durum Tespiti ve Öneriler". *Uluslararası Öğrencilik Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Perspektifler, İstanbul*., 8-19.
- Chao, T. G., O'Leary-Kelly, M. A., Wolf, S., Klein, J. H., & Gardner, D. P. (1994). "Organizational Socialization: Its Content and Consequences". *Journal of Applied Psychology*., 79(5):730-743.
- Çalık, T. (2003). "İşgörenlerin Örgüte Uyum (Örgütsel Sosyalizasyon)". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*., 1(2):163-177.
- Çankaya, İ., & Öztürk, E. (2014). "Yükseköğretimde Yeni Küresel Pazar: Uluslararası Öğrenci Hareketliliğine İlişkin Bir Analiz". *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6):97-104.
- Çankaya, İ., Öztürk, E., & Sakar , Y. (2016). Uluslararası Öğrenci Hareketliliğine İlişkin OECD Ülke Sıralaması ile İlkokul Yöneticilerinin Ülke Tercihlerinin Karşılaştırılması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (özel sayı):33-37.
- Çelik, İ. (2013). "Türkiye'de Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Sorunları". *Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne*.
- Çerik, Ş., & Bozkurt, S. (2010). "Çalışanların Örgütsel Sosyalizasyon ve Kariyer Çapalarına Yönelik Algılamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ve Banka Çalışanlarına Yönelik Algılamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ve Banka Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma". *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*., 35:77-97.
- Çetinsaya, G. (2014/2). *Yükseköğretim Kurulu. Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası*. Eskişehir.: Anadolu Üniversitesi Basım Evi.
- Demirbilek, T. (2009). "Örgütsel Sosyalleşmede İşe Alıştırma Eğitiminin Yeri ve önemi". *Selçuk Üniversitesi İdari ve İktisadi Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*., (18):353-373.
- Demirci, U. (2018). "Örgütsel Sosyalleşme ve Vatandaşlık Davranışı İlişkinine Eğitimin Etkisi.". *Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir*.
- Demirer, S. (2014). "Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme ve Özdeşleşme Düzeyleri ile Birlikte Çalışma Yeterlilikleri Arasındaki İlişki". *Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu*.
- Demirkart, M. (2015). "İlköğretim Okul Yöneticilerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri". *Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu*.

- Erdoğan, A. (2010). "Tanzimat Döneminde Yurtdışına Öğrenci Gönderme Olgusu ve Osmanlı Modernleşmesine Etkisi". *Sosyoloji Dergisi*, 3(20):121-151.
- Erdoğan, U. (2012). "İlköğretim Okullarının Bürokratik Yapıları ile Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri Arasındaki İlişki: Malatya İli Örneği". *Yüksek Lisans tezi. İnönü Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Malatya.
- Ergün, E., & Taşgıt, Y. E. (2011). "Örgütsel Sosyalleşme Taktiklerinin Sosyalleşme Çıktıları Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31:97-112.
- Etzioni, A. (1975). *A Comparative Analysis of Complex Organizations on Power, Involvement, and Their Correlates*. New York: The Free Press.
- Freeman, K., & Li, M. (2019). "We are Ghost in The Class: First Year International Students Experiences in The Global Contact Zone". *Journal of International Students*, 9(1):19-38.
- Garip, N. E. (2009). "Okul Yöneticilerinin, Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Sürecinde, Sosyalleştirme Stratejilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi (Tekirdağ İli Örneği)". *Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Edirne.
- Gebhard, G. J. (2012). "International Students Adjustment Problems and Behaviors". *Journal of International Students*, 2(20):184-193.
- Gülner, B., & Balcı, Ş. (2010). "Televizyon İzleme Motivasyonları ve Kültürleşme: Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 28, 447-483.
- Hasırcıoğlu, R. M. (2013). *Uluslararası Yükseköğretim ve Türkiye'nin Konumu. Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu*. İstanbul: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu [DEİK].
- Jackson, M., & Bybell, D. (2013). "International Students in The U.S. : Social and Psychological Adjustment". *Journal of International Students*, 3(1):17-28.
- Jamaludin, N. L., Sam, D. L., & Sandal, G. M. (2018). "Destination Motivation, Cultural Orientation, and Adaptation: International Students Destination-Loyalty Intention". *Journal of International Students*, 8(1):38-65.
- Kahyaoğlu, M. (2012). "Örgütsel Sosyalizasyon Taktiklerinin İşgörenlerin Kariyer Planlamaları Üzerine Etkisi: Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Alan Araştırması". *Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Afyonkarahisar.
- Kartal, S. (2003). "İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri (Ankara İli Örneği)". *Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.

- Kelepçe, M., & Özbek, O. (2008). "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Personelinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri". *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3):113-123.
- Keser Özmantar, Z. (2018). "Örnekleme Yöntemleri ve Örneklem Süreci". K. Beycioğlu, N. Özer, & Y. Kondakçı içinde, *Eğitim Yönetiminde Araştırma*. (s. 111-132). Ankara: Pegem Akademi.
- Kethüda, Ö. (2016). "Türkiyede'ki Uluslararası Öğrenci Hareketliliği Üzerine Bir Araştırma". *Yükseköğretim Dergisi*, 5(3):147-161.
- Kireççi, M. A., Bacanlı, H., Erişen, Y., Karadağ, E., Çeliköz, N., Dombaycı, M. A., . . . Şahin, M. (2016). Türkiye'de Yükseköğretimin Uluslararasılaşması: Bir Endeks Oluşturma Çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 41(187):1-28.
- Kristoff-Brown, L. A., Zimmerman, D. R., & Johnson, C. E. (2005). "Consequences of Individuals' Fit a Work: A Meta-Analysis of Person_Job, Person-Organization, Person_Group, and Person-Supervisor Fit". *Personnal Psychology*, 58(2):281-342.
- Kumcağız, H., Dadashzadeh, R., & Alakuş, K. (2016). "Ondokuz Mayıs Üniversitesindeki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Yaşadıkları Sorunlar". *Ondokuz Mayıs Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2):37-50.
- Lan, S.-W. (2018). "Exploring The Academic English Socialization of International Graduate Students in Taiwan". *Jpurnal of International Students*, 8(4):1748-1763.
- Mahmood, H., & Burke, M. G. (2018). "Analysis of Acculturative Stress and Sociocultural Adaptation Among International Students at a Non-Metropolitan University". *Journal of International Students*, 8(1):284-307.
- Mitus, J. S. (2006). "Organizational Socialization From a Content Perspective and its Effects on The Affective Commitment of Newly Hired Rahabilitation Counselors". *Journal of Rehabilitation*, 72(2):12-20.
- Musaoğlu, B. N. (2016). "Türkiye'de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Entegrasyon Süreci". *Türk Dünyası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1):12-24.
- Mutlu, B. (2008). "İstanbul Ortaöğretim Okullarında Okul Kültürü ve Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmeleri". . *Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul*.
- Nkoko, M. M. (2016). "Yurtdışında Eğitimin Zorlukları: Türkiye Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Öğrenciler Örneği". *Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya*.
- OECD. (2013). *Educationa at a Glance*. . [http://www.oecd.org/education/eag2013%20\(eng\)--FINAL%2020%20June%202013.pdf](http://www.oecd.org/education/eag2013%20(eng)--FINAL%2020%20June%202013.pdf) Erişim Tarihi: 07.03.2019: OECD Indicators.

- OECD. (2018). *Education at a Glance*. https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018_eag-2018-en;jsessionid=HI0ULiQdENftRWIIek9JWzJX.ip-10-240-5-117 Erişim Tarihi: 09.03.2019.: OECD Indicators.
- O'Reilly, A., Hickery , T., & Ryan , D. (2015). "The Experiences of American International Students in a Large Irish University". *Journal of International Students.*, 5(1):86-98.
- O'Sullivan, F. (1997). "Learning Organizations - Reengineering Schools for Life Long Learning". *School Leadership and Managment.*, 17(2):217-229.
- Öğretir, M. (2013). "İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri". *Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Denizli.
- Özçetin, S. (2013). "Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler". . *Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.
- Özdemir, M. (2018). "Veri Analiz Yöntemleri: Nicel ve Nitel Veri Analizi". K. Beycioğlu, N. Özer, & Y. Kondakçı içinde, *Eğitim Yönetiminde Araştırma*. (s. 133-167). Ankara.: Pegem Akademi.
- Özkan , G., & Acar , M. (2015). "Uluslararası Öğrencilerin Yaşam Durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri Örneği". . *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1):174-190.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., & Coşkun, İ. (2012). Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. . *Siyaset ve Toplum Araştırmaları VAKfı [SETA]. SETA Yayınları XVII. 1. Baskı*. . Ankara: http://www.academia.edu/4268730/K%C3%BCresel_E%C4%9Filimler_I%C5%9F%C4%B1%C4%9F%C4%B1nda_T%C3%BCrkiye_de_Uluslararası%C4%B1_%C3%96%C4%9Frenciler_International_Students_in_Turkey_in_the_Light_of_Global_Trends Erişim Tarihi: 01.03.2019.
- Özpolat, A. (2010). "Ailede Demokratik Sosyalleşme". *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5(20):9-24.
- Polatcan, M., & Kılınç Çağatay. (2018). Fenomenoloji ve Araştırmalarda Fenomenolojik Yötem. K. Beycioğlu, N. Özer , & Y. Kondakçı içinde, *Eğitim Yönetiminde Araştırma*. (s. 391-408). Ankara.: Pegem Akademi.
- Porter, W. L., Lawler, E. E., & Hackman , J. R. (1981). *Behavior in Organizations (International Students Edition)*. New York: McGraw-Hill.
- Radmard, S. (2017). "Türk Üniversitelerindeki Uluslararası Öğrencilerin Yükseköğretim Taleplerini etkileyen Etkenlerin İncelenmesi". *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1):67-77.

- Saks, M. A., & Ashforth, E. B. (1997). "Socialization Tactics and Newcomer Information Acquisition". *International Journal of Selection and Assessment*, 5(1):48-61.
- Saruhan, S. (2017.). "Örgütsel Sosyalleşmenin örgütsel Özdeşleşme Üzerindeki Etkisi". *Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale*.
- Sasa, S. (2017). "Türkiye'de Yükseköğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Karşılaştıkları Yönetsel Sorunlar". *Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne*.
- Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F., & Beşel, F. (2017). "Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri: Sakarya Üniversitesi Örneği". *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1):203-254.
- Snoubar, Y. (2015). "Türkiye'de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Sorunları ve Sosyal Hizmet Gereksinimleri". *Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara*.
- Sungur, M. A., Şahin , M., Can, G., Şahin , M. F., Duman , K., Pektaş , B., . . . Onuk, H. (2016). "Düzce Üniversitesinde Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Sosyal Uyumlarını Etkileyen Faktörler". *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2):101-109.
- Şimşek, A. (2012). Araştırma Modelleri. A. Şimşek içinde, *Bilimlerde Araştırma Modelleri* (s. 80-107). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı, [. P. (2015). *Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi*. Kalkınma Araştırmaları Merkezi. Araştırma Projesi Raporu.
- Tchouh , B. K., & Mertan, E. B. (2018). "Understanding the Relationship Between Self-Contruals, Self-Esteem, Social Support and The Sociokultural Adaptation of African Students in Northern Cyprus". *Journal of International Students*, 8(2):795:820.
- Tezcan, M. (1976). *Eğitim Sosyolojisine Giriş*. . Ankara: Çağ Matbaası.
- Toker Gökçe, A. (2019). "Teacher Socialization in a Changing World: Functionalist, Interpretive , and Critical Perspectives in Examining the Teacher Induction Process in Contemporary Education Systems". *Chapter 9* : (s. 212-236.). içinde
- Uğurlu , Z., Kırıl, E., & Aksoy, İ. G. (2011). "İlköğretim Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Sosyalleşmesinde Kullandıkları Örgütsel Sosyalleşme Strateji ve Taktikleri". *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, (s. 706:719.).
- Van Maanen, J., & Schein, E. (1979). "Towards a Theory of Organizational Socialization". *MIT Sloan Working Paper*, 1-89.

- Vural, F. (2015). "İlkokul ve Ortaokul Yönetici ve Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi (İzmir İli Örneği)". . *Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Wang, Y., Li, T., Noltemeyer, A., Wang, A., Zhang, J., & Shaw, K. (2018). "Cross-Cutlural Adaptation of International College Students in the United States". *Journal of International Students*., 8(2):821-842.
- Yıldıran , C., Özkan , D., & Büyükyılmaz, O. (2016). "Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Durum Analizi: Karabük Üniversitesi". *Uluslararası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 1(1):20-34.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yötemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Ç. (2017). "Lise Öğretmenlerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarının Yordayıcısı Olarak Örgütsel Sosyalleşme". *Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- YÖK. (2016). *Türkiye'de Yükseköğretim ve Uluslararasılaşma*. sayı 2.: YÖK.
- YÖK, Y. K. (2017). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-2022. https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekogretimde_Uluslararasılaşma_Strateji_Belgesi_2018_2022.pdf Erişim Tarihi: 20.02.2019.
- YÖK-İstatistik. (2019). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. *Sistemden Yararlanılarak 2013-2018 Yılları Arasındaki Türkiye'deki Uluslararası Sayılarına Ulaşılmıştır*. <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi: 15.02.2019.
- Yörükan, T. (2013). *Sosyolojik ve Sosyal Psikolojik ve Görüş Açısıyla Öğrenme, Etkileşme, Sosyallrşme, Kültür ve Kişilik*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Zerengök, D. (2016). "Uluslararası Öğrencilerin; Serbest Zaman Etkinliklerine Aktif Katılımları Yoluyla Sosyal Uyumlarının Analizi: Celal Bayar Üniversitesi Örneği". *Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*., Manisa.
- Zhou, G., & Zhang, Z. (2014). "A Study of the First Year International Students at a Canadian University: Challenges and Experiences with Social Integration". *Canadian at International Education*., 43(2).

EKLER

Ek 1: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

Görüşme Formu

- 1) Neden lisans okumaya karar verdiniz?
- 2) Neden yurtdışında okumak istediniz?
- 3) Neden Türkiye, Özellikle mi seçtiniz?
- 4) Buraya geldiğinizde dili biliyor muydunuz? İlk yaşadıklarınız neler? TÖMER'e gittiniz mi? Gittiyseniz oradaki hocalarınız ve arkadaşlarınız nasıldı? Eğitim kalitesi nasıldı size göre?
- 5) Üniversitede ders içinde hocalar hakkında görüşleriniz nelerdir? Derse zamanında girip zamanında çıkıyorlar mı? Kullandıkları materyaller neler? Kaliteliler mi? Ders anlatırken kullandıkları dil anlaşılır mı? Derslerinizin içinde hocalarınıza karşı genel olarak görüşleriniz nelerdir?
- 6) Ders dışında hocalarınız hakkında görüşleriniz nelerdir? Yardım istediğinizde size yardım ediyorlar mı? Odalarına gittiğinizde ve dışarıda gördüğünüzde size karşı davranışları nasıl? Ders içinde veya ders dışında hocalarınız öğrencilere ya da özellikle size karşı ayrımcılık yapıyor mu?
- 7) Uluslararası öğrenci olmayan, Türkiyeli öğrenciler hakkında görüşleriniz nelerdir? Size karşı davranışları nasıl?
- 8) İdari personel hakkında görüşleriniz nelerdir? İşlerini düzgün yapıyorlar mı? Size karşı davranışları nasıl?
- 9) Barınma hakkında görüşleriniz nelerdir? Oradaki personel hakkında görüşleriniz nelerdir?
- 10) Sağlık ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Bu Üniversitenin öğrencisi olmak size Üniversite Hastanesinde tedavi görmeniz için herhangi bir avantaj sağlıyor mu? Sağlık personeli hakkında görüşleriniz neler?
- 11) Üniversitenin uluslararası öğrencilerin sosyalleşmesi için, diğer öğrencilerle kaynaşmaları için yaptığı etkinlikler nelerdir? O etkinlikler hakkında görüşleriniz nelerdir? Belediye veya dernekler tarafından düzenlenen etkinlikler hakkında görüşleriniz nelerdir? Siz yapılan etkinliklere katılıyor musunuz?
- 12) Siz sosyalleşmek için kişisel olarak neler yapıyorsunuz?

13) Özetlersek ailenizi, arkadaşlarınızı, ülkenizi bırakıp buraya geldiniz. Burada aldığınız eğitimi kalite açısından ve sosyal açıdan yaşadıklarınız açısından değerlendirirseniz, değdi mi buraya gelmek ya da değecek mi? Burada aldığınız eğitimin size katkılar sağlayacağını düşünüyor musunuz? Görüşleriniz nelerdir?

Ek 2: Uluslararası Öğrencilerin Yurtdışında ve Türkiye’de Okumayı Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Ö1: Şöyle bir şey var, ben aslında bu bölümü sevdiğim için, ayrıca eğitimimin güzel bir şekilde tamamlanması için ve farklı kültürleri ve farklı etnikleri görmek için ve bu şekilde daha iyi eğitim alabilmek için yurt dışını seçtim. Tabi ki Afganistan’da eğitim var ama Türkiye’de eğitim daha iyi Afganistan’a bakarak. Ben hem Rusya’da hem Türkiye’de istediğim bölümde okumaya hak kazanmıştım. Özellikle Türkiye’ye seçtim, çünkü hem kültürümüz hem dinimiz açısından bize daha yakın olduğu için, mesela kendimi rahat hissedebilmem için Türkiye’ye geldim. Bizde de pilav var Türklerde de pilav var o yüzden seçtim:).

Ö2: Yurtdışında okumayı tercih etmemin sebebi kendi ülkemde yani Kosova’da şartların iyi olmamasından kaynaklanıyor. Gelişmemiş bir ülkeden geldiğim için. Başka ülkeler de vardı aklımda ama Türkiye bana en elverişli geldiği için.

Ö3: Şimdi şöyle bir durum var. Ben lisans ve yüksek lisansı kendi ülkemde okudum. Doktora için farklı bir yerin eğitimini almak istedim o yüzden. 6 sene kendi memleketimde okumuşum bir de bakayım yurt dışında eğitim nasıl dedim. Bir de Türkçeyi ben okuduğum için ben Türk Dili ve Edebiyatı mezunuyum, kendi ülkesinde öğrenmek ve kendimi geliştirmek istedim Türk dilini. Yukarda belirttiğim sebep dışında açıkçası yurt dışında okumak istememe rağmen benim maddi gücüm yoktu. O yüzden burs programı araştırıyordum. Türkiye’de okumak istiyordum ama pek fazla Türkiye’de okumaya yönelik burs programları yoktu ya da Azerbaycan’da yoktu ama başka ülkelerde vardı onu bilemem. O yüzden benim o zaman başvuracağım burs programı Almanya’daydı. Almanya’ya gidecektim normalde ama yine Türkçe ile alakalı okuyacaktım. Ama bir anda Türkiye’den bir burs programı çıkınca, kararımı değiştirip Türkiye’ye yöneldim. Çünkü Türkiye’de okumayı daha çok tercih ediyorum. Kültür olsun, bakış açısı olsun bizim ülkeye daha yakın ve ilk kez ailemden uzakta olacağım için daha çok tercih edeceğim yer Türkiye’ydi. Her anlamda Türkiye’ydi. Eğitimi olsun dili olsun, okuduğum alan olsun, daha mantıklı geldi bana o yüzden Türkiye.

Ö4: Kendi ülkemde yani Fas’ta tabi ki eğitim var, ama ben hem farklı ülkelerde eğitim görmek hem farklı kültürleri tanımak için yurtdışında eğitim almaya karar

verdim. Kendi ülkemde mühendisliğe girmem çok zordu bunun da etkisi var. Türkiye'yi özellikle seçtim. Biz de Fas'ta genellikle Fransa'ya gidilir eğitime ama hem maddi olarak karşılayamayacağım için hem de Türkiye'ye gelen arkadaşlarım çoktu Türkiye'den Fas'a, Fas'tan Türkiye'ye gelen çok insan var ve burayı her anlamda tavsiye ettikleri için Türkiye'yi seçtim. Kültür ve dinin yakınlığı da benim seçimimi bu yönde etkiledi diyebilirim.

Ö5: Ben Arabistan'da okumuştum oradaki eğitim masrafları çok pahalı. Karşılamam çok zordu. Fas'a döndüğümde Fas'ın eğitim dili Fransızca olduğu için bende de dil olmadığı için yurt dışını seçtim. Bizde genelde kazanamayanlar yurt dışına gider. Bizim Arap ülkelerinde Türkiye çok büyük gibi görülüyor, mesela Amerika gibi o yüzden. Ama mesela buraya geldiğimde insanların büyüttiğini fark ettim. Bana göre o kadar değilmiş. Önemli olan eğitim almak herhangi bir ülkede olsun. Bence eğitim iyi burada, imkanlar çok iyi, mesela yurttaki kalma imkanları, böyle imkanları bulamazdım her halde bilmiyorum bence iyi. Bilgisayar mühendisliği alanında donanımsal ya da yazılımsal imkanlar çok iyi.

Ö6: Liseden beri yurtdışında okumak istiyordum, ama aklımda hiç Türkiye yoktu. Farklı bilgiler öğrenmek, farklı kültürler öğrenmek ve farklı ülkeleri görmek istiyordum, farklı eğitim sistemleri görmek istiyordum. Değişik şeyleri seviyorum. Uluslararası bir yerde olmak istiyordum. Tamamen rastgele oldu. Türkiye'yi hiç düşünmüyordum yani hiçbir şekilde aklımda yoktu Türkiye. Sonra birden bir burs programı gördüm, kardeşim dedi ki gönder yani zaten alınmayacaksın, sen gitmeyeceksin zaten dedi. Bu Türkiye Burslarını gördüm. Baş vurdum. Görüşmeye çağırdılar, görüşmeden sonra dedim ki berbat cevap verdim kesin beni almayacaklar. Türkiye'de kalmak falan da istemiyorum, öyle söyledim oradakilere. Sonra bir baktım iki ay sonra kabul mektubu gönderdiler. O sırada Danimarka'ya da başvurmuştum. O olmadı. Bende şimdilik Türkiye'ye gideyim dedim ki bakalım ne olacak. Öyle geldim.

Ö7: Yabancı olarak farklı bir devlette eğitim görmek çok avantajlıdır. Hem çevre olarak hem gittiğin ülkenin eğitimi, kültürü, insanlarıyla tanışmak, diline hakim olmak gibi. Ablamda burada olduğu için daha çok gelme isteği oldu bende. Eğer Türkiye olmasaydı farklı bir ülkeyi ister miydim, isterdim ama bu kadar çok değil. Bende çocukluğumdan beri Türkiye'ye karşı bir aşk var sevgi vardı.

Ö8: Ben yüksek lisansı yaptığımda belki siz o zaman dünyaya gelmemiştiniz. 2011'de yüksek lisansı bitirdim ben. Çalışmaya başladım bir yerde, 6 sene çalıştım. Askerliği de bir yandan yapıyordum. Akşamları da bir yerde çalışıyordum. Uluslararası ilişkiler okuduğum için bu alanda çalıştım. Dış işlere bağlı bir yer vardı "Türkiye Araştırma Merkezi" oraya gidiyordum, toplantılara katılıyordum, fikir alışverişi yapıyorduk, bir seminer olursa katılıyordum. Orada İran'dan Türkiye'ye giden ve Türkiye'den mezun olanlar vardı. Türkiye hakkında görüşlerini paylaşıyorlardı. Dikkatimi çekti. Ben de Ortadoğu'yu merak eden biriyim. Baktım herkes diyor ki Türkiye'ye gidebilirsin, Türkiye'de böyle fırsatlar var, Türkiye'yi daha iyi tanıman için oraya gitmen gerekiyor. Türkiye bursları diye bir kurum var. Böylece Türkiye Burslarını tanıdık ve başvurduk. Kabul edildim ve geldim.

Ö9: Kendi ülkemde bir yüksek lisans okudum ama böyle bir fırsatı görünce başvurduğum ve kazandım hem Türkiye'yi daha yakından tanımak için hem de yurt dışında bir eğitim almış olmak için Türkiye'yi tercih ettim. Aklımda genel olarak yurtdışı vardı Türkiye'yi kazandığım içinde Türkiye'ye geldim.

Ö10: Aklımda yurtdışı vardı ama Türkiye değildi başka bir ülkede karar verememişim sonra internette gezinirken burs programını gördüm başvurduğum ve kazandım böyle geldim Türkiye'ye. Bir akrabam var da Türkiye'de ama onun hiçbir etkisi olmadı.

Ö11: Bizim orada yurtdışında eğitim önemli bir şeydir öyle bir zihniyet var tabii eğer okumak istersen. Daha iyi bir tecrübe almak için farklı bir ülkeye gidiyorsun. Dersler haricinde kendi ülkende kalırsam bir şey kazanıyorsun. Ama başka ülkeye gidersen aynı zamanda tecrübe de kazanmış oluyorsun. Ben lisans için yurtdışında okumayı düşünüyordum ama sınavı kazandıktan sonra kendi ülkemde devam etmeye karar verdim doktora hiç yurtdışında düşünmüyordum ama şu anda yurt dışında doktora okuyorum. Kendi ülkemde yüksek lisansı bitirdikten sonra direkt araştırma görevlisi olabiliyorum doktora devam edebiliyorum ama böyle bir fırsat çıkınca ben de yararlanmak istedim. Bir de bizim ülkede askerlik mevzuu var lisans yüksek lisans bittikten sonra askere gitme gibi bir zorunluluk var eğer okula devam etmezsen ben zaten okula devam etmek istiyordum, ben de orada hemen işe giremeyince devam etmeye karar verdim bu şekilde Türkiye'ye geldim. Bir arkadaşım vardı İngiltere'de okuyan bu arkadaşım Cezayir burs veriyordu İngiltere'de okuması

için bizim oranın öyle bir burs sistemi var. Onunla konuşuyorum İngiltere’de Türk arkadaşlarıyla bir ev tutmuş. O arkadaşları ona Türkiye burslarından bahsetmiş arkadaşım da bana anlattı. Ben daha önce Katar için başvurduğum ama olmadı çünkü TOEFL istiyorlardı ama bende yoktu. Arkadaşımla tekrarladı bence sen Türkiye’ye başvuru dedi. Son 2 gün kala internetten başvuru yaptım. Cezayir de değer yurtdışında eğitim alırsan denklik veriliyor ben de dedim ki bu yıl askere gitmem gerekecek hazır kazandım Türkiye’ye gideyim. Buraya geldim bir bakayım bir dil öğreneyim dedim eğer beğenmezsem geri dönecektim ama beğendim ve burada kaldım.

Ö12: Ders dışında birçok şeyi öğreniyor yeni insanlar tanıyor sunuz yeni yemek kültürlerini, kültürler görünüyorsunuz. Bir de Afganistan’da yurtdışında okuduğunuzda bir öncelik tanınıyor size. Yabancı ülkede okuduğum için belki de önceliğim olacaktır diye. Burs çıktı içinden Türkiye’ye geldim. Aklımda Malezya’da vardı diğer Avrupa ülkeleri de vardı başvurduğum kazandım Türkiye oldu o yüzden Türkiye’ye geldim. Türkiye bana biraz daha sıcak geldi hem kültüre hem dini açısından.

Ö13: Yurt dışında okumaya şöyle karar verdim öncelikle başka ülkede eğitim kalitesi nasıl Afganistan’a kıyasla başka ülkelerin eğitimi nasıl bununla yola çıkarak yurt dışında okumaya karar verdim. Başka kültürler ve başka insanları tanımak da bunların etkisiydi. Babam özellikle tavsiye verdiği eğer yurtdışında okumak için gitmek istiyorsan Türkiye’yi seç demişti. Daha önceden biliyordu burayı ve seviyordu. Aklımda Endonezya ve Hindistan vardı Türkiye’de dahildi buna sınava girdik kazandım ve Türkiye’yi tercih ettim.

Ö14: Afganistan’da zaten lisansa başlamıştım ama küçüklükten bu yana hep yurtdışında okumak istedim, hangi ülke olarak belirlememiştim kafamda sadece yurtdışı istiyordum. Başka insanları tanımayı çok istiyordum. Başka kültürlerde her zaman ilgimi çekmiştir. Aklımda zaten yurtdışı vardı Türkiye’yi kazandığım içinde Türkiye’ye geldim.

Ö15: Aklımda Hindistan vardı ama abim Türkiye’de okuduğu için Türkiye’yi seçtim. Kendi ülkemde eğitim var bir de farklı ülkenin eğitimini görmek içindi.

Ö16: Kendi ülkemde eğitim elbette ki var ama başka bir ülkeye çıkıp belki daha kaliteli başka imkanları görmek için yurt dışına tercih ettim. Mısır’da ülkenin kendi

içinde kırıksıklıklar var bu bizim okumamızı da özgürlüğümüzü kısıtlıyor bunun da etkisi çok fazla. Sanırım ailemin bu konuda en büyük sebebi buydu bizim ülkede özgürlük yok çünkü. Bir de daha fazla bilgi alabileceğim düşünüyorum başka bir ülkeden çünkü orada bir yöne doğru yönetiyorlar yani istediğin her şey hakkında bilgi edinmen çok fazla kolay değil. Mısır'da şu an kaynakçaları bile engellemeler var ama yurt dışında böyle engellemeler olmayacak o yüzden yurtdışı. Kültür olarak çok yakınız, Müslüman bir ülke benden önce buraya okumaya gelen birçok arkadaşım var onlar da tavsiye etti. Mısır ve Türkiye arasında çok benzerlikler var arkadaşlarımız çok bahsetti bunlardan. Başka bir ülkeyi tercih etseydim bence ailem kabul etmeyecekti mesela Avrupa ülkeleri falan. Muhafazakar bir toplum olduğu için güvende verdiği için, ailemin de güvende hissetmesi önemliydi o yüzden Türkiye.

Ö17: Yüksek lisans bittikten sonra çok iyi bir ortalama ile bitirmem beni daha da motive etti. O zaman benden akademisyen olur gibi bir düşünceye kapıldım, ve doktorayı kesinlikle yurtdışında okumalıyım dedim. O şekilde istek oldu yurt dışı için. Yurt dışında herhangi bir yer olabilirdi ama sadece bir senelik burs şansım vardı, o şekilde Türkiye'yi tercih ettim. Bir hoca vardı İran'da bir konferansta tanışmıştık, daha önce de benim iki arkadaşım var onlara burs vermişti. Bilgisayarda bir program var var biz onu iyi kullanmayı biliyoruz diye bir şirkette de çalışıyorduk o şekilde o hoca bana da burs imkanı verdi ve o şekilde Türkiye'ye geldim. Bir sene İTÜ'de yaptım doktorayı ama maddi olarak karşılayamadığım için başka yerlere CV gönderdim. Buraya de o şekilde geldim, bir hoca beni projesine kabul etti öyle oldu buraya gelmem.

Ö18: Liseye başladığımdan beri içimde kocaman bir istek vardı, ben lisans yabancı bir dilde okumak hep isterdim ve hatta o yabancı dil Türkçe olsun diye çok isterdim ve hayalim gerçek oldu... Türkiye dışında başka bir ülke aklımda yoktu. Hem dilden dolayı hem Türkiye'yi ülke olarak benimsediğim için hem de Türkiye'de nişanlandığım için bu ülkeyi seçtim.

Ö19: Kosova'da 1999 savaşı olduğunda ailem ile birlikte hem Türkiye'de hem İsviçre'de yaşadım. O dönem oralarda da eğitim gördüm. Savaş bittikten sonra Kosova'ya döndüğümüzde eğitime orada devam ettim, ancak sürekli sorgulayan bir öğrenci olduğum için eğitimin yetersiz olduğunu düşünmeye başladım, böylece yurt dışında okumaya karar verdim. Aklımda Türkiye'den başka bir ülke yoktu, evet

özellikle seçtim ana vatanım gibi görüyorum burasını. Kültürel ve dini açıdan da bize yakın. Türkiye'nin eğitiminin Kosova'nın savaş sonrası dönemine kıyasen Kosova'dan daha kaliteli olduğunu, burada daha iyi bir eğitim alabileceğimi düşünerek Türkiye'yi seçtim.

Ö20: Kendi ülkemde eğitim elbette ki var ama yine aynı şekilde babam yurtdışında okumamı istedi. En yakın yurtdışı da bize Türkiye'ydi. Ben Kafkas Türküyüm. Ayrıca kendi ülkemde rüşvet vardı o yüzden de kendi ülkemde okumak istemedim. Aklımda Fransa vardı ama burayı kazandım buraya geldim ve kültürler açısından da burasını daha iyi olacağını söyledi babam o yüzden buraya geldim.

Ö21: Başka kültürleri görmek istedim ve dünyada başka yerlerde okulu nasıl, nasıl okuyorlar onu görmek istedim ve insanlar başka ülkelerde nasıl yaşıyorlar onu merak ediyordum. Aklımda İngiltere vardı başka ülke olarak ama burada tam burs kazandığımı için Türkiye'yi tercih ettim. İngiltere'de başvurduğum ama yarın burs kazandım maddi imkanlarım olmadığı için Türkiye'yi tercih ettim.

Ö22: Bu bölüm kendi ülkemde yoktu o yüzden yurtdışını seçtim. Aklımda hiç başka bir ülke yoktu direkt kendim Türkiye'yi seçtim. Kültürü daha yakın olduğu için biraz da kendi ülkem gibi olduğu için seçtim.

Ö23: Eğitim kalitesi açısından yurtdışında olmak, daha fazla deneyim ve tecrübe sağlayacak. Başka bir ülkede okumak bence çok daha fazla şey katacaktır kişiye ben de o yüzden yurtdışına okumaya karar verdim. Türkiye'yi özellikle ben seçmedim ailem seçti ben ailemle burada yaşıyorum. Yine de ailem gelmeseydi de ben yine Türkiye'yi seçebilirdim. Afganistanlı olduğum için kültür açısından bize benzeyen bir ülke Avrupa ülkelerine göre. Türkiye ile ilgili az çok bilgim olduğundan Türkiye'ye gelmek isterdim.

Ö24: Yurt dışına okumak bir avantaj, herkesten bir adım önde olacaksın ve en önemlisi farklı bir dil ve farklı kültürü yakından tanıyacaksın, aileden uzak kendi ayaklarının üstünde durmayı öğreneceksin... Çin, Hindistan, Türkiye ve USA ülkeye başvurmuştum ilk Türkiye'den geri dönüş aldığım için zaman kaybetmeden geldim.

Ö25: Farklı bir deneyim istiyordum o yüzden yurtdışında okumayı tercih ettim. Bizim kültürümüzden çok farklı dikkatimi çok çekti o yüzden Türkiye'ye geldim.

Ö26: Aklımda başka bir ülke vardı o ülke Malezya idi. Orada petrol mühendisliği okumak istedim. Malezya ile ilgili çok derin bir araştırma yaptım. O bölümle ilgili gerçekten güzel şeyler duydum Malezya hakkında o yüzden aklımda Malezya vardı. Petrol mühendisliğine hem Malezya'da hem Türkiye'de başvurdum Türkiye'deki ikinci tercihim havacılık eğitimi idi. Daha önceden Türkiye'ye hiç tanıımıyordum sadece bir programı vardı oraya başvurdum o şekilde geldim buraya ikinciyi tercihim kazanarak.

Ö27: Yeni bir tecrübe kazanmak için yurtdışında okumayı tercih ettim. Aklımda Almanya vardı ve birkaç Avrupa ülkesi daha. Çünkü Almanya makine mühendisliğinde bir öncü çok iyi bir yerde. Makine mühendisliğinin memleketi diyebilirim. Türkiye'de son yıllarda bayağı bir gelişmeler oldu. Türkiye hakkında kafamda olumlu şeyler oluşmuştu. Hem aynı zamanda bir burs kazandım onun da etkisi oldu.

Ö28: Kendi ülkemde başlamıştım eğitime zaten ama fırsat bulunca değerlendirmek istedim. Çin ve Japonya aklımda vardı başvurdum da olmayınca Türkiye'ye geldim. Kendi bölümümü üzerine eğitim orada daha kaliteli ben araştırmıştım öncesinden.

Ö29: Türkiye benim ikinci planımda birinci planım Japonya'ya gitmekti. Japonya'ya başvurdum mülakata kadar gittim ama kazanamadım sonra Türkiye'ye başvurdum. Türkiye ile ilgili çok fazla bilgim yoktu. Ama tarihi benim her zaman ilgimi çekmişti Osmanlı, Müslüman olması kültürel olarak yakın gördüm ama açıkçası çok fazla bilgim yoktu. Bu yukarıda saydıklarım Türkiye'yi seçmem için sebep oldu.

Ö30: Suriye'nin durumunu biliyorsunuz karıştı benim o döneme denk geldim karışık olmasaydı gider miydim bilmiyorum. Karışıklık olmadan önce Kanada'ya başvurmuştum aslında ama olmadı gidemedim. Sonra zaten mecbur kaldım. Babam daha önceden Türkiye'de 11 yıl yaşadığı için Türkiye'yi biliyordum. Buraya gelmeden önce araştırma fırsatım olmadı çünkü savaştı bizim orada.

Ö30: Kendi alanında yüksek lisans açıldığında bölümler yetersiz de bu yüzden yurt dışında okumaya karar verdim. Yurt dışına gitmek benim için daha faydalı olacağını düşündüm. Normalde aklımda Güney-Afrika vardı orayı kazandım, ama sonra tamamen farklı bir ülke daha iyi olacağını karar verdim. Kültür olarak bizim

kültüre daha yakın olduğu için ve babamla oturup konuştuk bunu Türkiye'nin benim için daha iyi olacağını düşünerek buraya geldim.

Ö32: Başka tecrübeler edinmek istedim o yüzden yurtdışında okumayı seçtim. Aklımda İngiltere ve Almanya vardı başta, baş vurdum ama kazanamadım. Sonra Türkiye'ye de başvurmuştum kazandım ve geldim. Ablam Türkiye'de okuyordu benden önce, o yüzden bende gelmek istedim. Daha önceden Türkiye ile ilgili pek bir bilğim yoktu. Ablam sayesinde daha yakından tanıma fırsatı buldum. Sonra da geldim.

Ö33: Kendi ülkemde değil de yurtdışında okumak istedim ama ailemin maddi durumu olmadığı için okuyamam diye düşünüyordum, böyle bir gücüm yoktu. Sonra burs programına başvurdum. Onay alınca da Türkiye'de lisans okumaya başladım. Normalde 3-4 ülkeye başvurmuştum, Fransa, İspanya, İtalya ve Türkiye. Bunlara da başvurmuştum. Fransa olmuştu ama prosedürler pahalı olduğu için gidemedim. İtalya için dilden dolayı bir sene daha Fas'ta kalmam gerekiyordu. Onlar da bana maddi olarak bana fazla geldiği için ancak Türkiye bana uygun gelmişti bana o yüzden Türkiye'yi seçtim. Türkiye hakkında hiçbir bilğim yoktu sadece haberlerde görüyordum. Türkiye'de hangi dil konuşuluyor onu bile bilmiyordum. Şu an da herkes artık Türkiye hakkında bilgiye sahip. Eskiden biz Türklerin Arapça konuştuğunu sanıyorduk ama Arapça dışında Türkçe diye bir dilde varmış. Ben Türkiye'yi pek araştırmadım ama Türkçe nasıl bir dil olduğunu araştırdım. Rabat'ta bir tane elçi açılmıştı. Orada bir hocam vardı Türkiye'yi anlata anlata Türkiye'yi keşfettik ondan sonra zaten başvurdum geldim.

Ek 3: Uluslararası Öğrencilerin Beklentiyi Karşıl原因 Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşleri

Ö1: Arkadaşlarımla, iyi hocalarla tanışmasaydım pek değdi diyemezdim ama değdi, değiyor... Eğitim açısından da bana çok şey kattı... İlk geldiğimden bu yana Türkiye bana çok şey kazandırdı. Eğitim açısından, genel kültür açısından, sosyal ve kültürel açıdan pek çok şey kazandırıyor. Ama tüm beklentimi alamadım. Hayal ettiğim birçok şeye burada başaramadım. Ama her şeye rağmen bana verimli oldu en azından ülkeme Afganistan'a döndüğümde, yurt dışında eğitim almış gözüyle bakacaklar ve iş bulmama faydası olacağını düşünüyorum. Belki de burada eğitim görmem burada da iş bulmama olanak sağlar. Böyle bir ihtimal de vardır. Bir de bir dil öğrendim Türkçeyi yani onunda bir faydası var.

Ö2: Kendi ülkemde böyle fırsatlara sahip olamazdım o yüzden iyi ki gelmişim diyorum. Şimdilik değdi diyebiliyorum. İnşallah hep böyle kalır. İlerlediğimi ve alanımda uzmanlaşmaya başladığımı görebiliyorum.

Ö4: Eksiklikleri olsa da değdi ve değecek diye düşünüyorum. İmkanlar çok fazla kullanılırsa çok güzel şeyler olur diye düşünüyorum.

Ö11: ... 3 yıldır buradayım illaki bir şeyler katmıştır... Türkçe yeni bir dil öğrendim bana faydası bu açıdan oldu.

Ö12: Kendi ülkenizi kadar hiçbir şey değerli olamaz, yeni bir yemek kültürü yeni bir kıyafet kültürü yeni bir kültür öğrendim, yeni yerleri gördüm o yüzden değdi değer diyorum ...

Ö13: ...Ancak yeni bir dil öğrenmem yeni insanlar tanımam bu benim gerçekten çok işime yaradı...

Ö14: ... %100 iyi diyemem ama genel olarak iyi bir eğitim aldığımı söyleyebilirim. Bence insanlar kendilerini geliştirdikçe aldıkları eğitimin faydasını görürler.

Ö15: Dünya'nın hiçbir yerinde yeterli bir eğitim yok kendini ne kadar geliştirirsen eğitim o kadar kalitelidir... Faydalı olacağına inanıyorum Bir de kendinizi nasıl çalışacağına bağlı sadece diploma için çalışırsanız sadece diploma

alırsınız. Ülkeler arası anlaşmalar var diplomamız geçerli olacak o yüzden bana çok fayda sağlayacağına inanıyorum...

Ö16: ... Yurtdışına çıkmak ömre ömür katıyor, çok tecrübe katıyor. Buraya gelen uluslararası öğrencilerin kendi kültürlerini ile getirmelerini istiyorum kendi kültürlerini bırakmamalarını istiyorum. Kültür kaynaşması yapmak daha doğru olur kültürünü bırakmak iyi bir şey değil. Farklılık güzelliştir bu farklılığın kıymetini bilin.

Ö17: Kesinlikle fayda göreceğimi düşünüyorum geldiğime hiç pişman değilim. Kopya mevzuu olmazsa herkes hak ettiğini alırsa ve hak ettiği yerde olursa bence çok çok daha iyi olur. Eksiklikler illaki var. Alacağım diplomaya bakmıyorum açıkçası burada tanıdığım insanlar aldığım eğitim farklı renkler her şey var onun faydasını mutlaka göreceğim.

Ö18: Ülkemi, ailemi, arkadaşlarımı, yaşam biçimi bırakmak hiç kolay değildi, hatta ben buraya geleceğim zaman zaten beni burada ne bekliyor hiç düşünmedim, yani ben geleyim buraya okuyayım dedim bu kadar. Burada yaşamaya alıştım insanları çok iyi tanıdım. Eğitim konusunda buraya gelmek değdi, çok şey öğrendim ve hâlâ da öğreniyorum. Ama ülkemi ailemi çok özliyorum aynı zamanda.

Ö19: Kesinlikle değdi ve bitirdikten sonra da degecek diyebiliyorum. Zorluklar yaşadım elbette ama çok güzel tecrübeler kazandım, çok güzel insanlarla tanıştım... Bu yüzden memnunum.

Ö21: ... Ama buradan mezun olduktan sonra kendi ülkemde yurt dışında okumuş olarak bakılacağım o yüzden avantajlarım olacak.

Ö22: Kendi bölümün içindeydi gerçekten iyi ki gelmişim. İlk başlarda tabii zor oluyor ama ilk yıllarda geldiğim için tereddüt ettim ama sonra da iyi ki gelmişim iyi ki böyle hocalarım olmuş diyorum. Hem eğitim anlamında hem kendimi daha iyi tanımam anlamında bana çok faydalı oldu.

Ö23: ... Eğer ülkeme dönersem burada aldığım diploma kendi ülkemde çok katkı sağlayacaktır.

Ö24: Bence her şey harika ve iyi ki geldim diyorum kötü anlar yaşadım ama degeceğine inanıyorum.

Ö25: Bence çok faydalı olacak özellikle ülkeme dönersem yurtdışında okumak benim ülkemde çok önemli çok faydalı olur. Henüz dönüp dönmeyeceğini karar vermedim ama buraya geldiğime her şey için değdi diyebilirim.

Ö27: Benim için çok güzel bir tecrübe oldu hiçbir şekilde pişman değilim. Yüzde yetmiş beklentimi karşıladı. Buradan alacağım diploma ülkemde denklik vermiyor sadece özel sektörde devlette denkliği yok. Benim için özel sektörde de fark etmez çünkü makine mühendisliğinin önü açık. İyi bir tecrübe oldu genel olarak değdi diyebilirim.

Ö28: X üniversitesi bildiğim kadarıyla Türkiye'de iyi bir üniversite... Bence faydalı olacağını düşünüyorum değdi diye düşünüyorum pişman değilim geldiğim için, buradan sonra zaten eğitimime devam etmek istiyorum kazandığım tecrübeler de güzel oldu benim için bu kadar.

Ö29: Beklentimin üstünde oldu burası eğitim kalitesi açısından sosyalleşme açısından, özgüvenimi arttırdı burası. Buradan mezun olduktan sonra Malezya'da doktora devam etmek istiyorum.

Ö30: Buradan alacağım diplomadan ben memnunum çünkü Avrupa'da bunun denkliği var ve ben eğitimimi Avrupa'da devam etmek istiyorum...

Ö32: Faydalı olacak tabii ki, yüksek lisans sertifikası alacağım, ülkeme döneceğim orada çalışacağım. Ülkemde denklik var... Ben kendi kendimi geliştiriyorum, ancak bu şekilde iyi bir yerlere gelebilirim diye düşünüyorum.

Ö33: ... Eğitim konusunda benim açımdan bir sıkıntı yok ders işlendiği zaman çok faydalı geçiyor... Şimdi şunu gördüm, biri yurtdışına gittiği zamanlar kesinlikle bir şey kazanır, yani boş boş yurtdışına kimse gitmez. Kimse ailesini ülkesini boşa bırakmaz, bunu yapanlarda illaki bir şey kazanır. Eğitim konusunda kendi ülkemde firmalar daha çok uluslararası iş yaptığı için Türkiye ve Fas arasında olan gümrük anlaşmaları var yatırım yapılıyor oraya. Fas'a gittiğimde ben buradan mezun olup gidince denklik olacak ve ben oradakilere biraz daha avantajlı olacağım dili bildiğim için... Genel olarak memnunum.

Ek 4: Uluslararası Öğrencilerin Beklentinin Ortasında Kalan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşleri

Ö9: Genel olarak her şey iyi ama yine de, bazı şeyler var üniversitede istediğim şeyler tam istediğim seviyede olmadı, bence seviye biraz düşük kaldı. Burada çok fazla teoriye yöneliyorlar uygulama neredeyse hiç yok pratik yok... Genel olarak çok memnun kaldım hayatımda güzel bir tecrübe oldu, yeni insanlarla tanıştım. Tabii ki eğitimin kalitesinin daha yüksek görmek isterdik, özellikle uluslararası ilişkiler olduğumuz için sadece Türkçe ders verilmesi bence büyük eksiklik. Her uluslararası ilişkiler mezunları en az 3-4 dil bilmeli. Bu sadece yabancılar için geçerli değil bu Türkiye'deki öğrenciler için de geçerli. Sadece Türkçe ile siyasette ya da uluslararası ilişkilerde hiçbir şey sağlanamaz. Bu açıdan dili biraz daha çok önem vermelidir diye düşünüyorum ve bu açıdan eğitimi geliştirmeliler. Faydalı olacağını umuyorum buradan mezun olduktan sonra en azından yurtdışında mezun olmuş olarak gideceğim kendi ülkeme. Kendi ülkemize döndüğümüzde de bir köprü oluşturacağımıza inanıyorum. O yüzden bu büyük bir fırsattı bizim için...

Ö10: Eğitim kalitesi açısından baktığım zaman çok fazla değdi diyemem ama buraya gelmem bana Avrupa'ya gitmeme bir köprü oldu birçok ülkeden arkadaşlarım oldu.

Ö12: ... Eğitim Kalitesi açısından baktığımızda da eksikleri de olsa değer diyorum. Benim ülkemden çok farklı olduğunu söyleyemem açıkçası.

Ö13: Açıkçası eğitimi çok kaliteli görmedim. Beklentimin ortasındaydı. Kendi ülkemde de okusaydım eğitim açısından bu kadar geliştirdim diye düşünüyorum ... Buradan alacağım diplomanın da kendi ülkemde çok işe yarayacağını inanıyorum.

Ö23: Eğitim kalitesi bizim ülkemizden çok daha yüksek demiyorum bu konuda, orada da okusaydım çok farklı olmazdı diye düşünüyorum. Dil konusunda biraz eksik diye düşünüyorum İngilizce daha fazla ağırlık vermeleri gerektiğine inanıyorum Afganistan gibi bir ülke için İngilizce çok önemli artık dünyada İngilizce çok önemli. Hocaların tamamından %100 memnunum diyemem eğitim sisteminden de öyle. Benim takıldığım şey imkanların olmasına rağmen kullanmamaları. Ama genel olarak değil diyebilirim...

Ö32: ... Eğitim kalitesi açısından beklentim böyle değildi daha yüksek bekliyordum, eksik kaldı bu konuda...

Ek 5: Uluslararası Öğrencilerin Beklentiyi Karşılamayan Eğitim Niteliğine İlişkin Görüşleri

Ö3: ... Bence sistemde sıkıntı var. Ölü dilleri öğretmek yerine daha çok yaşayan dilleri öğretmeleri daha iyi olur...

Ö5: ... Bir de şöyle bir şey var, sınav Türkçe ile oluyor, ama verdikleri materyaller kaynakçalar İngilizce. Bu normal bizim bölüm mühendislik olduğu için genelde kaynaklar yok Türkçede. Şu an bizim bölümde İngilizce olmazsa olmaz. Bazıları sınavda İngilizce olmasına izin veriyorlar. Bence İngilizce olması lazım çünkü zaten İngilizce bilim dili... Bir de ben yüksek lisansımı olabildiğince İngilizce olarak yapmaya çalışıyorum tezimi de İngilizce yazacağım çünkü dediğim gibi bilim dili İngilizce olduğu için daha faydalı olacağını düşünüyorum. Yurt dışında çalışmak istesem benim lisansım Türkçe olduğu için benim çok işime yaramaz. Kalite açısından ise benim kardeşim var buraya okumaya gelmeyi çok istedi, ama ailem izin vermedi. Bak ablan okuyor da ne oldu, Türkçe bitirecek, bir işe girebilecek mi belli değil gibi şeyler söyleyip izin vermediler. Bu açıdan bakarsak eksik kaldı sanki. Dil olarak diyorum...

Ö6: Eğitim kalitesi olarak açıkçası çok katkısı olmadı bana çok büyük büyük şeyler olmadı. Değişik bir dil öğrendim, değişik bir ortam ve kültür gördüm, farklı arkadaşlarım oldu. Şimdi diyorum ki yine olsa gelmeyi yine seçerdim. Burada teşvik yok o kötü oluyor. Ben biraz ortamdan enerji alıyorum, ama öyle teşvik eden bir ortam olmadı. Hocalar şunu yap bunu yap deseydi çok verimli olurdu. Öyle olmayınca soğuyorsun her şeyden.

Ö7: ... Çünkü hukuk öyle bir şey ki, ben yabancı olduğum için çok zorluk çekiyorum. Benim çektiğim zorlukları anlattığımda Türkiyeli öğrenciler için garip geliyor, onlar benim zorluk çektiğim konularda zorluk çekmiyorlar. Hukuk öyle bir şey ki siyasete çok giriyor aşırı derecede ve yabancı olduğum için Türkiye siyasetiyle ilgili hiçbir fikrim yok. Bizde de bu kadar çok parti yok. ... Türkiye’de lise yıllarında verilen derslerle ilgili sorular soruyor sınıfa ben o derslere girmediğim için bilmiyorum. Bizim orada almadığımız için eksik kalıyor...

Ö8: X üniversitesi için konuşalım. Uluslararası ilişkiler baya yeni bir bölümdür. Zaten 80 - 90 yıllık bir bölüm. Tabii ki batılılar için bu bölüm yeni ise bizim

için yeni doğmuş gibidir. Çok yakın tarihte uluslararası ilişkiler siyaset biliminden ayrılmıştır. X üniversitesindeki kadrolar benim bildiğim kadarıyla çok kaliteli değiller. Eğitim seviyesi çok kaliteli değil. Bizim bölümde bir profesör o bölüm başkanı, üç doçent geri kalanı da yardımcı doçent oluyor. Şimdi isimleri değişti bildiğim kadarıyla. Çok kaliteli değiller özellikle dil açısından... Uluslararası ilişkilerde dil bilmezsen, hiçbir şey bilmiyorsun demektir çünkü uluslararası ilişkiler mühendislik ya da diğer fakülteler gibi değil, direkt olarak Amerikalı bir bölümdür. Bu bölümün edebiyatının tamamını Amerikalılar yazıyor. O yüzden İngilizce bilmezsen bu bölümde hiçbir işe yaramaz... X üniversitesi diploması hiçbir işe yaramaz. Bizim ülkede geçerli değil hatta bakkal bile açamazsın...

Ö9: ... Uluslararası ilişkiler bölümü öğrencisine daha çok konferanslar düzenlenmeli farklı insanlarla görüşmeler sağlanmalı, bu açıdan bana üniversite çok eksik geldi... Bence X üniversitesinin uluslararası ilişkiler bölümünde hocaların daha belirli bir profile sahip olmaları gerekir. Her yeri değil yoğunlaşma bir yere olmalı diye düşünüyorum...

Ö11: ... Farklı bir alandan geldiğim için farklı derslerde oluyordu onlar da çok zorlandım özellikle araştırma yöntemlerinde bizim orada daha farklı burada farklı olduğu için zorlandım. Bizim orada çok detaylı anlatıldı araştırma yöntemleri burada çok yüzeysel olunca bana çok tuhaf geldi... Cezayir ilk gittiğimde biraz sıkıntılar yaşayacağını düşünüyorum, çünkü Cezayir X üniversitesine denklik vermiyor bu yüzden sıkıntılarım olacak. Devlet üniversitesi olduğu için biraz daha rahat atacağım bu sıkıntıları diye düşünüyorum. Çeşitli prosedürlerden sonra denkliği alabileceğim... Beklentimin altında kaldı...

Ö13: Geldiğimizde derslerimizin %30'unun İngilizce olacağını söylediler ama geldiğimizde bir baktık hocalar o dersleri de Türkçe anlatıyor. Sadece İngilizce 1 İngilizce 2 dersimiz İngilizce oldu yüzde otuzu bu olabilirmiş...

Ö15: ...TÖMER diliyle üniversite dili gerçekten çok farklıymış... İyi ki geldim diyemiyorum açıkçası çünkü Hindistan'da okumayı daha çok isterdim. Burada bazı zorluklar yaşıyorum. Bölümümün İngilizce olmasını daha çok isterdim. O zaman iş bulma imkanım daha yüksek olurdu. Başvuru yaparken ben %100 İngilizceyi seçtim ama buraya gelince %30'un sadece İngilizce olduğunu gördüm.

Ö16: ...En iyi üniversiteden bile bir diploma aldığında sen çalışmazsan o diploman hiçbir işe yaramaz. Mesela kendini geliştirmekte kendine kadar geliştirirsin o kadar bir yerlere gelirsın. Buradakilerin sıkıntısı öğrencileri biraz rahat bırakmak bence biraz zorlanmaları gerekiyor çünkü öğrenciyiz rahat bıraktığında rahat dururuz çalışmayız. Tamam rahat ediyoruz ama çalıştırın yani. Beni bırakırsan ben de kendimi bırakırım çok saçma sapan şeyler adeta kılabilirim o yüzden hocalarım bu konuda biraz daha dikkatli olması gerektiğini düşünüyorum. Hiç uygulama yok uygulama daha fazla olması gerekiyor...

Ö17: ... Ancak derslerin kalitesinin sorarsan bence İran'ın eğitim kalitesi çok daha yüksek... İran'da gerçekten uğraştığını göstermen lazım raporun kaliteli olması burada öyle değil mesela öğrenci geliyor bir gecede ödevini hazırlıyor o da aynı puan oluyor ben de aynı puan alıyorum. Bu bana haksızlık gibi geliyor. İran'da devlet üniversitesine herkes giremez sadece öğrencilerin yüzde otuzu çok zor çünkü...

Ö19: ... Eğitim kalitesi beklentimin altında kalmış olsa da çok şey öğrendim, öğreniyorum...

Ö20: ... Azerbaycan'da şöyle bir durum var sınıfın yüzde 30'u dersten kalırsa hocaya hemen soruşturma açılıyor, hoca bu derste ders işlememiş gözüyle bakılıyor. Türkiye'de böyle bir sistem olmadığı için hocalar şöyle diyebiliyorlar kendinizi yormayın zaten bütünlemeye kalacaksınız diyor. Sınav yapmadan, öğrencinin ne yazabileceğini görmeden, buna yönelik bir fikir sahibi olmadan bunu söyleyebiliyor... Eğitim kalitesi açısından üniversite beklentimin altında kaldı. Sen kendini geliştirmeden okul sadece sana ezber sağlar. Okuldan bir şey beklememeyi öğrendik insanın kendisi yapması lazım. Açıkçası geldiğime pişman oldum diyebilirim. Ben şimdiye kadar belki de Azerbaycan'da okulu bitirip yurt dışında farklı projelerde yer alabilirdim. Çok da ufkumu açmadı. Ama burada farklı ve daha açık düşünmeyi öğrendim. Bu kadar.

Ö21: Gerçek söyleyeceğim o kadar çok öğrenmedim Türkiye'de. Lisansta okuduğum bölümümü burada devam ediyorum, ülkemde ne öğrendiysem burada da o fazla bir şey öğrenmedim. Üstüne bir şey katılmadı yeni bir şey öğrenmedim. Vazgeçmememin sebebi buraya gelmişken bitirmek oldu o kadar geldim ve kazandım bitireyim en azından ama çok bir şey öğrenmedim burada. Beklentimin altında kaldı...

Bence buradaki öğrenciler ve hocalar tembeller çok daha fazla yapmaya kapasiteleri var ama yapmıyorlar ben öyle düşünüyorum. Bir de ben burayı çok fazla değil olduğunu düşünüyordum farklı diller konuşulduğunu düşünüyordum ama hiç öyle olmadığını gördüm. Bir de burayı ben Müslüman ülke diye biliyorum ama oruç tutmuyorlar namaz kılmıyorlar ve çok farklı yaşıyorlar. Bana bunlar çok anormal geliyor...

Ö23: ...Sayısal olan dersleri bir şekilde çözebiliriz orada çok fazla sıkıntı yaşamıyoruz ama sözel olan dersler bizim için çok sıkıntılı zorlanıyoruz. Bir de bir sıkıntı daha var %30 İngilizce olmasına rağmen dersler İngilizce değil Türkçe veriliyor...

Ö24: Aslında üniversite de eğitim hayatı gerçekten de kötü her şey ezbere dayalı. Hep ezber istiyorlar, öğrencileri harekete geçirmiyorlar. İngilizce konusunda çok kötüler, “hocalar dahil”. Ben başka üniversiteleri bilmiyorum ama bu üniversitede bizim bölüm kötü bence. Mezun oluyorlar öğrenciler işsiz neden sadece bir dil ile ve hiç aktiviteye dahil olmadıkları için. Öğrencileri geliştirme konusunda kötü her şeyi ezberleyip sınava git çık bu şekil.

Ö26: Dersin içeriği ve kalitesi açısından baktığımda uzmanlık yok diye düşünüyorum. Mesela işletmeden mezun olan bir doktora hocası bize havacılık dersinden giriş dersi veriyor. Havacılık konusunda bilgisi olmadığını düşünüyorum. Beni şaşırtan konu dersteyiz kimse mesela dersle ilgili bir şey sormuyor... Erasmus için Polonya'ya gittim orada aynı bölümdeki hocalar, mesela bir hoca Frankfurt'tan geliyordu kendisi havaalanında çalışıyordu pilottu sadece 1 ders için Polonya geliyordu. Aynı şekilde direk Havalimanı'ndan hava trafik kontrolleri ne alıyorlar öğrencilere uyguluyorlardı. Uzmanlık var yani ama burada uzmanlık eksikliği var. Derse giriyorsun geliyorsun ama değişiklik yok sanki bir şey öğrenmiyorsun. TÖMER'de öğrendiğimiz Türkçe ile üniversitede ihtiyacımız olan Türkçe arasında çok büyük fark var, eğer TÖMER'deyken bizleri kendi bölümümüze derse sadece dinleyici olarak gitme fırsatı verilseydi bizim için daha kolay olurdu diye düşünüyorum ileriye dönük güzel olurdu daha terimleri en azından duymuş olurduk... Beklediğimin altında kaldı eğitim kalitesi o kadar yüksek değildi buradan alacağım diploma Çat'ta geçerli olacak. işe yarayıp yaramayacağını bilmiyorum henüz bir karar vermedim ne yapacağıma dair ama okumaya devam edeceğim sanırım Kanada'da.

Ö27: ...Bana tam yeterli gelmedi çünkü fazla pratik yok sürekli teorik daha fazla pratik olsaydı daha iyi olurdu mesela deneyler yapılabilirdi teknik geziler yapılabilirdi makinenin üzerinde bir şeyler anlatılabilirdi. Buradaki eğitim daha teorik.

Ö30: ... Bizim orada mesela bazı sınıflarda projeksiyon bile yok hala sadece zengin mahallelerinde falan ama burada çok fazla imkan var ama imkanları kullanmıyorlar... Sadece burada çok fazla imkanlar var ama o imkanlara değer verilmiyor. En büyük eksiklik bence sevmek hocaların dersi sevdirmesi lazım. Gerçekten okulumu sevmek istiyorum ama yapamıyorum lütfen hocalar bu konuda bir şeyler yapsın.

Ö31: Diploma ancak ben çaba gösterirsem fayda sağlar, onun dışında dünyanın en iyi okulundan da mezun olsanız fayda sağlamaz. Burada en çok rahatsız olduğum şey siyahi olduğum için bana karşı insanların davranışları. Onun dışında iyi. Beni tanıdıktan sonra birçoğunun düşüncesi değişiyor, başta zorlansam da sonra zorlanmıyorum. Eğitim kalitesi ile ilgili de beklentimin altında kaldı, çünkü birçoğu hocalar kendilerini yüksekte görüyor. Türkiye gibi bir ülkede bunlar olmasaydı daha iyi olurdu. Bence sağcı solcu şucu bucu bakılmadan daha insancıl bir şekilde eğitim verilmeli bunlar eğitime karıştırılmamalı. Bugün dünyadaki cehalet bilgisizlik değil, bilip kör gibi davranmaktan geliyor.

Ö32: ... Ülkemde ki eğitim daha güçlü sandığım gibi değil burada. Beklentimin altında kaldı... TÖMER'de öğrendiğimiz Türkçe ile üniversite de istenilen dil çok farklı...

Ö33: ... Bizim bölümde maalesef pratik olayı da yok, hepsi teori, hepsi sözel. Sözel olması çok kötü oluyor çünkü gel gör ki işe girdiğinde çalışma ve pratik konusunda sıfırız. Teori var temel var ama pratik yok... Eğitim konusunda hâlâ eksiklikler var.

Ek 6: Uluslararası Öğrencilerin Ders İçinde Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşleri

Olumlu Görüşler

Ö1: *İyi. Birkaç tane hocanın dersi verimliydi. Ben iki-üç tanesinden gerçekten faydalandım ... Bizi çok zorlayan hocalar da var bize daha çok şey öğreten, dersi çok verimli geçen... Hayır, ben karşılaşmadım hiç ayrımcılıkla...*

Ö2: *... Derste öğrencilerle iyi iletişim kuruyorlar. Ders anlatma konusunda da gayet iyiler. Kosova standartlarına göre çok iyiler. Hocalar hoşgörülü ve kibarlar. Eğitim kalitesi bazında tüm hocalarda multi disiplinler bir tavır var. Bu yüzden çok verimliler. Öğrencilerin derse odaklanabilmeleri anlayabilmeleri için hocalar sürekli yönlendirmeler yapıyorlar. Dersi kesinlikle boş geçirmiyorlar, dolu dolu anlatıyorlar, zamanında geliyorlar çoğu zaman. Benim açımdan çok verimli geçiyor dersler. Benim gözümde hocalar çok iyiler... Kesinlikle ayrımcılık yok herkese karşı böyleler...*

Ö4: *... Başka bir hocamız var aynı zamanda dekan, çok çok iyi biri ve çok dolu dolu geçiyor dersi. Mesela 2 saatlik dersi yarım saatte o kadar güzel ve verimli anlatıyor ki diğer 1 buçuk saate asla ihtiyaç duymuyorsun. Çok kaliteli anlatıyor, çok fazla örnekler veriyor. Ve dersini çok sevdireyor. Her yerde böyle hocalar olması lazım, özellikle mühendislikte, çünkü mühendislik ezber geçebileceğimiz bir bölüm değil...*

Ö5: *...Benim danışmanım mesela çok iyi. Yabancılar çok iyi davranıyor, çok saygılı, disiplinli bir adam. O yüzden ben onun danışmanım olmasını istedim yüksek lisansta... Çok verimli hocalar var, saatinde gelip saatinde çıkanlar ve derste çok verimli olanlar var... Bizim bölümde genelde iyi hocalar...*

Ö6: *Hocalarım çok iyiler Allah'a şükürler olsun... Hocalar bazen İngilizce ödevleri teslim edebilmem konusunda yardımcı oluyorlar...*

Ö7: *...Hocalar derse zamanında geliyor. Bize zamanında aralar da veriyor dinlenmek için. Zamanında da hatta bazen biraz erken olacak şekilde bırakıyor. Çünkü şöyle bir şey var: üniversite hayatında artık kimse çocuk değil. Hoca herkesin sıkıldığını anlıyor, ondan dolayı bıraktığı oluyor ki hocaları bu konuda anlıyorum, bence haklılar. Boşuna konuşmak yerine ya dersi bölüyor ara veriyor ya da bitiriyor...*

Ö12: ... Bazı hocalar yürekten ders veriyorlar hakkını veriyorlar... Bazı hocalar da gayet iyi anlatıyorlar.

Ö13: ...Yüzde 40'ı iyi ...Genelde derse zamanında geliyorlar gelmeyecekleri zaman haber veriyorlar...

Ö15: ...Şu anda hocalarım ama gayet kaliteli diyebilirim. Anlaşılır bir dil kullanıyorlar ben bile anlıyorum. Sınıfta 5 kişiyiz uluslararası öğrenci olarak hocalar bizi ders dışında da çağırıyorlar ve anlatıyorlar, anlamadığınız bir şey var mı diye soruyorlar. Bize de genelde ilk sıralarda oturtuyor daha iyi duyabilmemizi anlamamız açısından. Türkiyeli arkadaşlarımız da aynı sırada oturuyoruz yazarken onlara bakıp kolaylık olsun diye. Hocalar gerçekten iyi davranıyorlar dersin içinde. Ben şahit olmadım herhangi bir ayrımcılığı ama arkadaşlarım anlatıyor onlar yaşamışlar.

Ö16: Hocalar genelde iyi birinci dönemde bir hocam vardı o çok iyiydi her şeyi anlıyordum...

Ö17: ... Doktorada bir tek danışman önemli oluyor diğer hocaların pek de bir önemi yok ama kendisi beni gerçekten çok takdir ettim her zaman yardımcı da oldu. Kalite konusunda başka okullardan da ders alma imkanı buldum X üniversitesinden su kimyası dersini almıştım o hoca gerçekten bayağı kaliteliydi çok zordu çok zor oluyordu ama gerçekten çok bilgili idi ve çok kaliteli biriydi. Keşke o derse yeniden alma şansım olsaydı ya da diğer hocalar da o hoca gibi olsaydı... Bazen hocalar derse gelmiyordu ama daha sonra telafi ediyorlar o derse gelmeyeşlerini... Mesela ilk geldiğimde ben Türkçe kaynakları çok fazla anlamıyordum İngilizce kaynakları okuyordum hoca buna müsaade etmişti sonra sınavda soruları Türkçe sormuştu ben İngilizce cevap vermiştim bunu da izin vermişti bir şekilde yardımcı oluyorlar...

Ö18: ...Derste kullandıkları materyaller yararlı oluyor ama bazen eksik de çıkabiliyor. Bütün hocalar zamanında derse çıkıp geliyorlar. Genelde hocalar bizim derste aktif olmamızı istiyorlar, sadece onlar ders anlatıp çıkmak istemiyorlar, biz de aktif olalım diye bizi tahtaya kaldırıyorlar, soru soruyorlar, ama fena değiller. Ders içinde çoğu hocalar iyi, hiçbir hoca için kötü diyemem çünkü herkes kendi yöntemiyle ders anlatıyor... Ders içinde hocalar tarafından ayrımcılık hissetmedim hiç...

Ö19: ...Açıkçası bütün hocaları genellemek yanlış olur, birkaçı dışında çok değerli hocalar var. Bilim adına gerçekten çalışan ve öğrencilere her fırsatta bir

şeyler öğretmeyi hedefleyen hocalar. O hocalardan çok şey öğrendim. Dersleri çok verimli ve kaliteliydi. İyi ki onlar gibi değerli hocalara denk gelmişim. Diğer hocaların eksikliklerini bile görmezden gelmemi sağladılar.

Ö20: ...Hocaların çoğunluğunun böyle olduğunu söyleyemem gerçekten iyi şeyler öğretmeye çalışan hocalar var. Onlar bize meslektaşlarım diye hitap ediyorlar. Bu çok güzel bir şey.

Ö22: Hocalarımın hemen hemen hepsi yurtdışında eğitim almış, gayet bilgili ve bildiklerini güzelce aktaran hocalar. Bazıları öyle değil tabii ki. Uluslararası öğrenci olduğum için daha anlayışlı karşılıyorlar. Kullandıkları dilde gayet anlaşılırdı.

Ö23: Genel olarak ben iktisat fakültesinde ki kendi bölümümdeki hocalardan çok memnunum 3. sınıfa kadar geldim gerçekten onlar sayesinde diyebilirim. Hocalarımız bence çok iyi bilgi açısından ama ders anlatımı tabii ki hocadan hocaya değişiyor. Genel olarak iyi çoğu yurt dışında okumuş...

Ö25: Bence genel olarak hepsi çok güzel ders anlatıyor, Kolombiya’da da bir fakülteye kaydoldum gazetecilik bölümünde oradaki gibi aynı gibi yani güzel anlatıyorlar. Kullandıkları dil çok anlaşılır çok güzel anlatıyorlar verimliler, kolay anlıyoruz bizde. İyi davranıyorlar sınıf içerisinde ben farklı bir şey görmedim gayet iyiler.

Ö29: Değişiyor hocalar, bazıları çok iyi anlatıyorlar... Hocaların kalitesi ile ilgili sorun yok bence ama hocalar kaliteli olmasaydılar bile yüksek lisans kendine bağlı kendini ne kadar geliştirirsen.

Ö31: Hocalar çok iyiler dersleri çok iyi diller çok iyi anlatma seviyesi Türkiye seviyesinde bence çok güzel. Yüksek lisans ve doktora da bazı hocalar hala öğrencilere lisans öğrencisi yemiş gibi davranıyor bu tuhaf geliyor bana, yüksek lisans ve doktora sınava girdim verdin bitti bundan ibaret değil o yüzden hocaların daha çok öğrencileri çalıştırmasını isterim. Daha profesyonel olmasını istiyorum oturup tartışarak bir şeyleri yapmamız gerekiyor... Dersin içinde herhangi bir ayrımcılık hissetmedim hatta dili bilmediğimiz halde Türkiye’deki öğrencilerle aynı puanı bile aldık.

Ö32: Hocalar iyi... Hocaların konuştuğu dil anlaşılır... Dersin içinde hiç kötü bir tavırla karşılaşmadım, hatta bize karşı çok iyi davranıyorlar.

Ö33: İdari bilimlerde hocaların çoğunluğu iyiler... Kalite konusunda gayet güzel anlatıyorlar, ders konusunda pek sıkıntı yok... Şu andaki olayları anlatan hocalarla ders daha zevkli geçiyor. Bizde ayırma yok ama daha çok tolerans var. Bizim için zor olan Türk dili ve inkılap derslerinde bize inisiyatif gösteriyorlar.

Yansız Görüşler

Ö4: ... Bir kısmı iyi, bir kısmı kötüler...

Ö5: Bazıları iyi bazıları kötü... Bazıları sana söz veriyor ama sözünde durmuyor, bende onlarla çalışmadım...

Ö7: ...Bazen anlayamıyorsun dediklerini ki bunu sadece ben değil Türkiyeli olan arkadaşlarımın da anlamadığının farkındayım. Zaten onlarla konuştuğumuzda da anlatıyorlar. Her halde insandan insana değişiyor bu anlatım şekli. Bazılarında anlatım iyi olmayabilir, bazıları da çok akıcı konuşabilir ki hocalarımız da böyle durumlar var. Ama genel olarahtan hocalarımın çoğunu anlamıyorum...

Ö8: ...Fikir olarak belki yol verebilirler ama veri information olarak çok bilgi verdiklerini düşünmüyorum. Kendisi çok donanımlı olmadığı için bizlere bu konuda yardımcı olmayabilir ama fikir olarak bizi yönlendirebilirler...

Ö11: Ben dört hoca ile okudum, tabii her hocanın farklı huylarını da gördük. Bazıları bizleri çok çalıştırıyor ama bazıları hiç ilgilenmiyor bile...

Ö13: ...Değişiyor bazı hocalar çok güzel anlatıyor, ama bazıları anlatamıyorlar...

Ö14: Bunu zaten biliyorsunuz her yerde elmalar arasında çürük elmalar da çıkıyor. Bazı hocalar var gerçekten çok kötü bazı hocalar var çok iyi...

Ö18: ...Hocalarla ilgili pek özel bir düşüncem yok, bazı hocalar çok hızlı bir şekilde ders anlatıyorlar ve benim anlamam çok düşük bir seviyede. Yabancılarla karşı pek bir anlayış görmedim maalesef, keşke olabilse...

Ö24: *Bazı hocalarımız iyi, tabi ki de genellemiyorum.*

Ö27: *Normal işte ne çok iyi ne çok kötü hocalar...*

Ö30: *Hocadan hocaya değişiyor. Bir hoca mesela güzel anlatıyor, ama sınavlara bakıyorsun anlattığı şeylerden tamamen farklı bir şey. Çoğu böyle mesela. İyi anlatan hocalar var. Ama sınavlarına göre bence çok fark var. Bir tane hoca var mesela çok basit şeyler anlatıyor bakıyorum anlıyorum, sınava giriyorum farklı bir şey oluyor bu sefer anlamıyorum. Bilgisayar mühendisliğinde genelinde böyle. Mesela derste soru sorduğumuzda cevap veriyorlar ama o konuda sıkıntı yaşamıyorum. Ders anlatma konusunda bence daha iyi olabilirlerdi...*

Olumsuz Görüşler

Ö1: *... Diğerleri sadece formalite olarak geliyordu. Mesela İngilizce dersini kadın Türkçe veriyordu, Türkçe olunca olmuyordu sonra sınavı İngilizce yapıyordu. Ders Türkçe işleniyor sınav İngilizce. Böyle saçma şeyler oluyor... Birkaç tanesinde hiçbir verim alamadım hocaların ismini anmak istemiyorum... Yok hocalar derse pek zamanında geldiği söylenemez yani tam olarak derste işlemiyorlar, mesela 3 saatlik dersi 1 buçuk saatte bitiriyorlar. Ben pek memnun değilim açıkçası. Yani öğrenmek isteyen biri için çok verimli değil ama bazı insanlar sadece okulu bitirmek istiyor onlar için çok iyi. Benim için yeterli değil... Bazıları daha kötüydü yabancı olduğumuz için bir de mesela ben bir gün sınavda biraz geç kalmıştım, ben dedim ki hocam soruları anlamakta güçlük çektim o yüzden geç kaldım Türkçem yetersiz kaldı. Bana dedi ki Türkiye'ye gelmeseydin madem Türkçe bilmiyordun...*

Ö3: *... Dediğim gibi hocalarım çok yardımcı oldu, ilaveten çağırıp bana yardımcı oldular. Verimlilik ya da kalite açısından baktığımda, hocaların yetersiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü kendi ülkemle kıyaslıyorsam, örnek veriyorum 4-5 ayda Azerbaycan'da Farsçayı çok iyi öğrendim, burada Osmanlıca'yı iki dönem almama rağmen bilmiyorum. Yani bir öğretmen isterse öğrenciye her şeyi öğretebilir...*

Ö4: *...Mesela 3 ders var alan dersi gibi bizim bölüm için çok önemli, hocalar zamanında geliyor zamanında çıkıyor, bu üç dersten 2'sini aynı hoca veriyor, geliyor*

derse kitaptan olduğu gibi yazdırıyor noktasına virgölüne kadar. Dersten bir şey anlamıyoruz, o da yetmiyor sınavda ezber soruyor. Burası mühendislik bu çok yanlış. Yarın okulu bitirdiğimde ben işimde bu yüzden başarısız olacağım. Hakkımıza giriyor... Analizleri nasıl yapacağımızı anlatmıyor... Bir hoca var sürekli asistanı yolluyor...

Ö6: ...Özellikle şöyle bir şey var çok uzun cümleler kullanıyor hocalar ortadan kayboluyorsun. Yani yetişemiyorduk. Akademik şeylere ben bakıyorum hep büyük büyük cümleler...

Ö9: Meslekten nasıl yararlanabiliriz gösteren hocaları çok az gördüm... Hocaların öğrencilere karşı davranışlarını biraz soğuk gördüm, özellikle hocaların kendilerini yüksekte görmesini gördüm. Ben yüksek lisans okurken, kendi ülkemde hocalar öğrencilerle meslektaş gibi konuşuyorlardı öyle davranıyorlar, burada ise beni bir lise öğrencisi olarak görmeleri bana çok hoş gelmedi. İstisnalar var ama hocaların genel olarak davranışları böyle. Yüzde sekseninin kötü olduğunu düşünüyorum... Bu kaliteyi gerçekten düşürüyor... Hocanın dersi anlattıklarını ben sınavda çoğu zaman görmedim. Derste anlattığı farklı sınavda çıkan farklı çoğu zaman. Ben bağlantıyı bir türlü kuramadım.

Ö10: ... Hoca ile öğrenci arasında mesafe bana göre çok fazla. Ders anlatım şekilleri kesinlikle hiç iyi değil hiç güzel değil burada. İstisnalar var tabii ki. Bence yüzde yetmişi kötü, yüzde otuzu iyi. Yüksek lisans öğrencilerine çok fazla baskı yapmamaları gerekiyor diye düşünüyorum ortaokul öğrencisi gibi davranıyorlar. Hocalarla iniş çıkışlar oluyor öğrenciler arasında. Sırf yabancı olduğum için bana sınavda az puan veren bir hoca oldu. Yabancılar karşı bir ön yargı hatta tamamen bir yargı var... Türkiye'de sürekli aşağılamalar oluyor zaten ders içinde bütün öğrencilere karşı da. Belli bir kesim var işte halk arasında da bu böyledir hocalar arasında da bu böyledir. Hocalar okumuşlar ama anlamamışlar sanırım. Anlatmakta sıkıntıları yok ama bir kesim var böyle yabancılar sevmeyen, o kesim yabancı öğrencilere niye Türkiye'yi seçtin devlet sana burs veriyor gibi şeyler söyleyebiliyorlar. Bu bursu neden kendi öğrencilerimize vermiyoruz da yabancı öğrencilere veriyoruz gibi tepkiler alıyoruz. Hocalardan bu şekilde şeyler duyuyoruz Bir de bir Hoca'dan mesela çok abartılı bir şey dedi 6 milyon yabancı öğrenci burs alıyormuş Türkiye'den. Gerçekte yaklaşık 100 bin öğrenci var 100 bin bile değil ama

hoca hangi kaynaklardan okuyorsa, değişik bir şeydi. Mülteci krizi patladıktan sonra, yabancı öğrencilerin hepsini aynı gözle bakmaya başladılar önceden yabancı öğrencilere karşı daha saygılı yıllar sonra değiştı. Bu durum dünyanın neresine giderseniz gidin her yerde vardır bazı kesim çok daha keskindir daha ırkçıdır o yüzden böyle şeylerle karşılaşırız normaldir istenmeyen bir şey olsa da. Irkçı olan insanlar herhangi bir şekilde hümanist değiller. Mültecilerden sonra yabancılara karşı bir nefret duygusu var diye düşünüyorum. Bazı hocalar var insanlık her şeyden önemlidir onlar için. Türk olması ya da başka bir ülkeden başka bir ırktan olmasının hiçbir önemi yoktur onlar için. Bazı kesimler için ise sadece Türk olması gerekir. Türkiye’de Türk dediğin zaman bütün vatandaşlar kabul ediyor öyle değil mi yani kastettiğim şey Türkiyeli olmak. Her milletin faşist bir kesimi vardır ondan bahsetmiyorum. Hocaların arasında aileler varsa bile açık açık kendilerini belli etmiyorlar. Bize karşı söyledikleri şeyler sen niye geldin Türkiye’ye niye bizim devletin parasını yiyorsunuz gibi şeyler söylüyorlar. Bir arkadaşşıma hocanın biri sen git tekrar liseyi oku sonra gel dediğini duydum. Bazı hocaların Türkleri ayırdığını düşünüyorum ama genellemek yanlış olur.

Ö12: Bir sınıfta mesela 70 Türkiye ile öğrenci var 5 yabancı öğrenci var hocalar bazen davranışlarıyla bizi ayrı tutuyorlarmış gibi hissediyorum. Bazen 15 dakika geç gel geldikleri de oluyor. Onlar zaten normal... bazı hocalar da geliyor mesela konu matematikte diferansiyel projeksiyon üzerinden anlatıyor. Çok sıkıntılı oluyor bizim için. Bazı hocalar profesör öğrencileri de kendi seviyesinde görüyor o seviyede ders anlatıyor öğrencilerde haliyle anlamıyor...

Ö13: ...Eğitilmişler ama sanki bilgileri yokmuş gibi davranıyorlar... Yüzde 60’ında kötü olduğunu söyleyebilirim. Bir tane hocamız var dersi çok hızlı anlatıyor anlamıyoruz. Bazıları da matematik gibi bir dersi slaytla işliyorlar.

Ö14: ... Bir hocamız var onunla 2 dersimiz var ben ondan hiçbir şey anlamadım ve sanırım hiçbir zaman anlamayacağım. 8 dersim var altısı iyi ikisi gerçekten çok kötü. 2 hocanın dersi 15 kredi o bizi zorluyor.

Ö15: ...Bazı hocalar çok felsefeye giriyorlar gerekli olmadığı halde. Öyle olunca da ben anlamıyorum. Kafamızı çok karıştırıyor vardı hatta Türkler bile anlamadıklarını söylüyorlardı. Derse geliyordum diyordum ki anlayamıyorum arkadaşım diyordur ki sen dilden dolayı anlamıyorsun biz ne yapalım Türkçe

bildiğimiz halde anlamıyoruz. Bazı hocalar da sınavlarda çok farklı terimler kullanıyor. Hatta ben bir hocaya söylemişim hocam sınavda hiçbir soruyu ben anlamadım diye hoca da güldü ve dedi ki anlayamazsın zaten onu Türkler bile anlayamıyor çünkü...

Ö17: ...Başka bölümlerden ders aldım diğer bölümdeki hocaların kalitelerinin daha düşük olduğunu gördüm...

Ö19: ... İlk derse girdiğimde sanırım hayal kırıklığına uğradım. Hoca slayttı açmış oradan bir şeyler okuyor, üstelik kendisinin bir profesör olduğunu öğrendim, ilk şoku o gün yaşadım çünkü aslında Kosova'dan farksız olduğunu, yüksek lisansın lisanstan pek farkı olmayacağını fark ettim. Üzücüydü. Başka bir derste hoca İngilizce kaynaklar getiriyor, derste o kaynakları okuyup çevirmeye çalışıyoruz. Hocanın kendisi İngilizceyi çok iyi biliyor evet ama çeviri yapmak ders anlatmakla aynı değil diye düşünüyorum. Benim açımdan çok verimsiz geçiyordu. Bir de kendisi yabancı olduğum için değil sanırım baş örtülü olduğum için benden pek haz etmiyordu. Dersin birinde “Ne yaptı Tayyip (o dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan’ı hedef göstererek) baş örtülülere üniversiteye alarak sadece kaliteyi düşürdü” dedi. Sınıftaki tek baş örtülü bendim! Bu çok kırıcıydı çünkü ben zaten yabancıyım buradaki siyaset beni ilgilendiren bir şey değil, oy kullanma hakkım yok burada, a partisi b partisi, a kişisi b kişisi bu gerçekten beni ilgilendiren bir şey değildi. Ayrıca derste siyasetin ne işi var? Herhangi bir görüşü benimsemeyebilirsin eleştirebilirsin bu gayet doğal ve bilim insanlarının bunu yapmaları gerekir bir ülkenin geleceği için ama bu şekilde öğrencileri aşağılayarak ya da öğrencilere kin aşılayarak değil...

Ö20: Hocalar hiçbir şekilde saygı durmuyorlar öğrencilere kesinlikle... Bir Hoca var feminist sanırım kadınlar cinayet bile işlese normalmiş gibi göstermeye çalışıyor...

Ö23: ...Bazı hocaların ders anlatmanın sıkıntısını ne sebebi ezbere dayalı olmasından dolayı... Hoca geliyor mesela sınıfta aynı ses tonuyla anlatıyor anlatıyor sıkılıyor öğrenci bu da zorluyor tabii ki.

Ö26: ... Dersleri anlatıyor bitiyor bu kadar yani. Benim bölümümde birçok hoca böyle tamamı neredeyse...

Ö29: ...Bazılarını anlayamıyorum... Hocaların bize rehberlik etmeleri gerekiyor bizi yönlendirmeleri gerekiyor bu konuda eksikler. Bir hocadan memnun değilim diyebilirim... Bazı zamanlar derse gelmiyorlar, bu da bizi etkiliyor bazen.

Ö30: ...Hocaların daha yaratıcı olmaları gerektiğini düşünüyorum. Böyle şeyler olsaydı öğrenciler bu bölümü daha çok severdi bölümü sevmek önemli. Mesela bir ders var adı prolab o derste hocalar bize ödev veriyorlar ama ne yapmamız gerektiğini bilmiyoruz bunlar sizin için önemli bunlar sayesinde öğrenirsiniz diyorlar. O dersin hakkında zaten ders yok proje gibi bir şey 4 tane proje ödevi var onları veriyorsun açıkçası insanlar sürünüyorlar ödevle ilgili. Tamam ödevler benim emeğimi ait olması gerekiyor ama siz de bir şeyler katmalısınız. En azından yöntemler vermeniz gerekiyor diye düşünüyorum. Bu açıdan eksiklikler olduğunu düşünüyorum.

Ö33: ...Tabii ki aralarında kötü olan da var... Bazı hocalar gelip iki saat hiçbir şey anlatmayan da var. Bizim bir tane vergi dersimiz vardı, iki dönem boyunca bu dersi aldık su anda hâlâ vergi nedir bilmiyorum. Sadece kitap alıp okuyor okuyor ve gazete okumuş gibi anlatıyordu dersi. Şu an o dersi almamışız gibi geliyor o dersi. Çok eksiklikler var bu açıdan. Bazı hocalar var slayttan anlatıyorlar. Slayt olmadan dersi anlatamıyorlar. Bizim okulda da bazı slaytlar çalışmıyor tabii, slayt olmayınca sınıfı değiştiriyorlar... Böyle hocalar, eski tarihteki olayları da anlatıyorlar sadece sözel var ...

Ek 7: Uluslararası Öğrencilerin Ders Dışında Öğretim Üyelerine İlişkin Görüşleri

Olumlu Görüşler

Ö1: *Ders dışında birkaç tane hocayla iyiyim, sürekli iletişim halindeyiz. Bir de benim danışmanımda çok iyi. Araştırma görevlisi kendisi ama çok çok yardımcı oluyor. Bir iki hoca daha var bir sıkıntınız bir sorunuz var mı diye soruyor. Tamam bir şey yapmıyorlar ama yine de sormaları iyi...*

Ö2: *...Ders dışında çok çok iyiler. Nezaketliler. Yardımcı oluyorlar, anında ilgileniyorlar. Ben durmasam bile onlar durup soruyorlar.*

Ö3: *...Ben kişisel ilişkilerde hocalarımla hiçbir zaman bir sıkıntı yaşamadım. Hatta şöyle bir şey oldu, ben vize dönemimde babamı kaybettim ve Azerbaycan'a gitmek zorunda kaldım. Döndüğümde hocalar yine çok ilgiliydi ve vizede yapmam gerekenleri finalde yaptım hepsi anlayışla karşıladılar. Başka zaman odalarına gittiğimde de hep hoş karşılanıyorum, muhabbet ediyorlar, ellerinden geldiğince yardım ediyorlar. Şahsıma yönelik herhangi aşağılamayla karşılaşmadım. Benle eğitim alan iki Türk vatandaşı da var onlara karşı da iyi davranıyorlar...*

Ö5: *...Benim kendi deneyimimi anlatayım, benim danışmanım yabancı olduğum için bana hep soruyor, bir ihtiyacın bir sorunun var mı anlamadığın bir şey var mı, kaydını yaptı mı harcını ödedin mi yani çok iyi biri hatta merak ediyor bizim kültürü, siyaseti falan. Araştırıyor, sonra gelip konuşuyor benimle. Sadece bana değil herkese bütün öğrencilerine böyle. Ben öyle ayrımcılık yaşamadım...*

Ö6: *Bir iki hoca dışında genellikle ders aldığım hocalar çok tatlılar, çok efendi ve iyiler. Bir iki hoca bana daha yakın ve ilgili davrandılar. Ötekiler de normal başkasına nasıllarsa bana da öyleydiler. Ayrımcılık pek karşılaşmadım, belki dikkat etmedim ama yoktu bana göre. Yanlarına gittiğimde de bana yardımcı oluyorlar.*

Ö8: *Benimle çok iyiler...*

Ö9: *Bence genel olarak hocalar Türk toplumundaki gibi yardımseverler. Yardıma ihtiyacın olduğunda her zaman yardım etmeye özen gösterirler. Bazen hocalar derste YTB kurumuna bağlı olan öğrencilere bazı şeyler söylüyorlar. Genel olarak yok da YTB'li olanlara öyle sanırım.*

Ö11: ...Bize iyi davranıyorlardı genelde... Ders dışında çok iyiler gerçekten her zaman yardımcı oluyorlar. Hiçbir şekilde bir ayrımcılık falan görmedim ben hocalar tarafından zaten çok az bir sınıfa 4 kişiyiz sınıfta. Bizim alanımızda zaten sosyal hizmet sosyal politikaları olduğu için o ayrımcılığın olmamasının çok farkında hocalarımız bu gerçekten çok güzel bir şey.

Ö13: Ben şu ana kadar ders olsun ödev olsun hocaların yanına gittiğimde yardım için bana hep yardımcı oldular. Hocalarımın arasında böyle bana karşı ya da başka öğrencilere karşı bir ayrımcılığa rastlamadım. Dili çok iyi bilmediğim için de ben de çok fazla yanlarına gitmeyi tercih etmiyorum zamanlarını almamak için. Ama genel olarak iyiler.

Ö14: Dersin dışında iyiler bir sorun yok. Bazı hocaların yanına gidiyoruz bazılarının da gitmiyoruz hocaya göre değişiyor. Kesinlikle yardım ediyorlar her zaman hatta. Bazı hocalar hariç iyiler.

Ö15: Ders dışında da hocalar çok iyiler ama ben çok fazla yanlarına gitmeyi tercih etmiyorum gördüğüm zaman iyi davranıyorlar.

Ö16: Bazı hocaların yanına gittiğimde çok yardımcı oldular hatta sen yaparsın sen biliyorsun gibi şeylerde söylüyorlar moral veriyorlar. Bizim bölümde hocalardan hiçbir şekilde bir ayrımcılıkla karşılaşmadım ya da bir dışlanma ile de karşılaşmadım. Hatta bazen biz yabancıyız diye bize tolerans bile gösterdikleri oluyor.

Ö17: Ders dışında hocalar yardımcı oluyorlar... Bazen danışmanın sen bunu nasıl bilmiyorsun diyordu, ben üzülüyordum buna ama o ne derse ben kabulüm çünkü o bana her şekilde destek olmuştur.

Ö19: Dersin içinde iyi olmayan hocaları dersin dışında mecbur kalmadıkça çok görmek istemedim açıkçası. Çok zorda kalsam da çok yanlarına uğramadım. O yüzden onlar için bir şey diyemem çünkü ders dışında nasıllar bilmiyorum. Ancak ders içinde iyi olan hocalar ders dışında da çok iyiler, ne zaman yardım istesem yardım ediyorlar, bana karşı ve gözlemlediğim kadarıyla diğer öğrencilere karşı da çok iyi davranıyorlar. Hiçbir sorun yaşamadım.

Ö22: Ders dışında da hocalarım da hiçbir sıkıntım olmadı benimle abla abi gibi oldular hep bana çok yardımcı oluyorlar.

Ö24: Hepsi değil ama bazıları çok yardımcı oluyorlar ama bazıları değil. Genel olarak iyi, ayrımcılık görmedim hiç.

Ö25: Ders dışında da yardımcı oluyorlar istediğim zaman odalarına gidip soru sorabilirim bana cevap veriyorlar herhangi bir ayrımcılık gibi bir durumla karşılaşmadım diğer öğrencilere nasıl davranıyorlarsa bana da öyle davranıyorlar.

Ö26: Uzmanlık konusu dışında hocalar gerçekten sosyalleşme konusunda çok iyiler. Bizlere yardımcı oluyorlar dışarıda gördüğümüz zaman bizimle çok iyi davranıyorlar benim tek sıkıntım uzmanlık.

Ö27: Bu konuda hocalar gerçekten çok iyiler. Hatta bazen sırf yabancı olduğum için bize ayrıcalıklı davranıyorlar bize yardımcı oluyorlar.

Ö28: Ders dışında da çok yardımcıları soru sorduğunuzda cevap veriyorlar bir şey anlamadığımızda da cevap veriyorlar.

Ö29: Genel olarak iyiler hem ders içinde hem ders dışında yardımcı oluyorlar ders dışında maddi manevi yardımcı oluyorlar. Yardımcı oluyorlar kesinlikle. Hocalar tarafından hiçbir şekilde ayrımcılığa uğramadım.

Ö31: Yardımcı oluyorlar dediğim gibi öğrencilerin yanına gitmeleri gerekiyor yanlarına gitmediğin sürece de onlar yanaşmıyorlar ama sen ne kadar çok yanına gidersen o kadar yardım ediyorlar o konuda bir sıkıntı yaşamadım. Hocalar az çok İngilizce biliyor biraz daha çok bilseler daha iyi olurdu.

Ö32: Ders dışında hocalar çok yardımcı oluyorlar gördüğümüzde soruyorlar sıkıntınız var mı diye, biz uluslararası öğrencilere karşı böyleler, buradaki öğrencileri bazen böyle değiller. Ama bize çok iyi davranıyorlar.

Ö33: Hocalar ders dışında çok iyiler. Bize diyorlar bir ihtiyacınız olursa kapımız açık, siz yabancısınız belki anlamadığınız konular varsa buyurun gelin, müsait olduğumuzda gelebilirsiniz. Bunu sadece bizim hocalarımız değil, bütün fakülte hocalar, araştırma görevlileri, danışmanlar, doçentler, dekanlar hepsi yardımcı oluyorlar. Gayet sıcak kanlılar, yardımcı oluyorlar, tavsiyelerde bulunuyorlar, ders dışında olan şeyler içinde tavsiye veriyorlar, misafirperverler. Hiçbir sıkıntı görmedim hatta artı olarak görüyorum.

Yansız Görüşler

Ö4: *Derste iyi olanlar dersin dışında da iyi, derste kötü olanlar dersin dışında da kötü genellikle. Ayrımcılık bazen hissediyorum çok değil. Bazıları çok yardım ediyor, bazıları hiç yardım etmiyor. Yardım etmeyene zaten ben bir daha gitmiyorum artık öğrendim.*

Ö12: *Ders dışında hocalar normal davranıyorlar bazen görüyoruz selamlaşıyoruz konuşuyoruz. Odalarına gittiğimizde bazen zamanları olduğunda yardım ediyorlar bazen de zamanların olmadığını söylüyorlar. Genel olarak ilgileniyorlar. Açıkçası ben hocaların yanına gitmeyi pek sevmiyorum. Meşgul etmek istemiyorum. Sınıfta anlatamıyorsa odasında da anlatamayacağını düşünüyorum.*

Ö30: *Ders dışında kötü değiller ama bazen bazı hocalar bazı şeyleri ima ediyorlar mesela soruyorlar nerelisin Suriyeliyim deyince böyle gülüyorlar susuyorlar falan. Çok az ama çok şükür. Burası yine iyi ama İstanbul'daki arkadaşlarım anlatıyorlar İstanbul'da çok daha kötü bu durum. Arkadaşlarım bayağı zorluk çekiyorlar. Hocaların çoğu sırf Suriyeli oldukları için tavırlı.*

Olumsuz Görüşler

Ö1: *... Dikkat ettiğim bazı hocalar bütün yabancı öğrencileri Suriyeli gözüyle bakıyor. Suriyeli Mülteci akımından sonra, duyuyorduk işte parkta orada burada millete laf atıyorlarmış, ne bileyim yanlış yapıyorlarmış o yüzden bütün yabancıları aynı gördüler. Bütün Suriyeliler kötüdür demek çok yanlış olur, bütün yabancı öğrenciler de kötü veya iyidir demek yanlış olur. Bizi aynı görmeleri de yanlış...*

Ö4: *...Anlamadığınızda sorun diyor, odasına gidip sorunca saatine bakıyor, kahve içiyor 5dk olunca da tamam bu kadar diyor. Yine sorunun cevabını tam vermiyor. Ama dışardan bakarsan hoca çok düzenli, dakik çok kaliteli bir hoca ama gerçekte öyle değil maalesef... Bazı hocalar yabancıları dışlıyor sanki ama çok değil bazen bilmiyorum ya da bana öyle geliyor...*

Ö5: Bazı hocalar ayrımcılık yapıyor, ama yabancı olduğum için mi yoksa başka bir şeyden mi bilmiyorum...

Ö8: ...Ayrımcılık var ama hepsinde değil bazılarında. Bazı hocalardan şöyle şeyler duyuyoruz: “Siz yabancılar neden buraya geliyorsunuz?” “Size verilen burslar bize verilse biz yurtdışında eğitim alsak daha iyi İngilizce konuşuruz” böyle söylediklerinde ben dilsiz değilim, ben de cevap veriyorum. Doktorada biz bir sınıfta 7 kişiydik beşimiz yabancıydık. Hoca dedi ki kendimi yabancı ülkede gibi hissediyorum. Acaba neden Türk öğrencilere burs vermiyor? Ben de cevap verdim Türkler gelmezler hocam belki çalışmak için evet ama okumak için çok doktorayı düşünmezler. Bu birincisi ikincisi de Türkler Avrupa’ya ya da yurtdışına gittiğinde onlara da burs verilir bu normal bir şeydir. Her ülke yabancılara burs veriyor. Dünya genelinde 1 alışveriştir bu. Hoca da direkt dedi ki ben artık bu bölümde yabancı öğrenci istemiyorum. Yabancılardan bıktım, Türkçe bilmiyorlar. 6 ay TÖMER’de dil öğreniyorlar ama sınıfa gelince hiçbir şey bilmiyorlar. Biz ne anlatalım hiçbir şey bilmiyorlar Türkçe konuşamıyorlar. İngilizce kabul etmiyoruz o zaman ne onlar bizi anlıyor ne de biz onları anlıyoruz. Realite olarak doğru söylüyorlar ne onlar bizi anlıyorlar ne biz onları anlıyoruz. Sonuçta kimse hiçbir şey öğrenemez.

Ö20: Bazı hocalardan yardım istediğimizde gidin kendi ülkenizde okuyun gibi şeylerde duyduk. Hocaların egolarının olduğunu düşünüyorum. Hocaların tutumlu sadece bize yönelik değil buradaki öğrencilere yönelik de aynı iyi olan herkese iyi kötü olan herkese kötü. Bir de şöyle bir durum var yabancı öğrenci olmamız bir dil konusunda bize biraz toleranslı olmaları gerektiğini düşünüyorum. Bizim bölgede Türkiye’de Adalet denilince başka bir şey algılanır bayağı güzel böyle büyük bir şey. Buraya gelince öyle bir şeyin olmadığını fark ettim ben hukuk fakültesindeyim adaletin temelindeyim ama bence o kadar adaletli bir yer değil. Bunu görmek üzücü oldu.

Ek 8: Uluslararası Öğrencilerin Üniversitedeki İdari Personele İlişkin Görüşleri

Ö1: *Yok üniversitede ki idari personelle hiçbir sorun yaşamadım ben, onlar benim gördüğüm kadarıyla işlerini gayet iyi yapıyorlar. Bir gün sadece Dekan yardımcısıyla bir sorun yaşamıştım ama diğerleri çok iyi. Ama yurttaki idari personelle çok sorun yaşadım, onlarla hala her gün kavga gürültü. Çok fazla buraya girmeyelim çıkamayız. :) Kayıt yaparken sorun yaşamadım zaten formaliteydi ama sonradan Türk oda arkadaşlarımla sorun yaşadığım için yurt idaresi çok fazla ilgilenmedi. Bazı personeller vardı yurttaki kötü davranırdı ama sadece yabancılara değil herkese kötü davranıyorlar. Yurt idaresiyle iyi bir geçmişimiz yok.*

Ö2: *Bana ilk kayıta çok yardımcı oldular, beni yönlendirdiler, baştan savmadılar, benimle çok iyi ilgilendiler. Beklemediğim kadar iyiydiler.*

Ö3: *Üniversitedeki idari personelle hiçbir sorun yaşamadım, her zaman anlayışlı karşıladılar. İlgililer ve işlerini düzgün yapıyorlar. Eksik belgeler falan verdiğimizde bizi düzgün bir şekilde yönlendiriyorlardı. İlkay bey var şimdi öğrenci işlerinde o her şeyde çok yardımcı oluyor. Diğerlerinden sadece öğrenci belgesi alıyorum hiçbir sorun yaşamadım. Fen Edebiyat fakültesine de bazen sekreterle muhatap oluyorum çok iyi davranıyorlar. İşlerini gayet düzgün yapıyorlar.*

Ö4: *İdari personel çok iyi hiçbir sorun yaşamadım, hep yardımcı oluyorlar. İşlerini iyi yapıyorlar. Gerçi arada gitmek gerekiyor ama onda da sorun yok. Sosyal tesislerin oradaki öğrenci işleri biraz daha yavaş. Genel olarak iyi.*

Ö5: *Genelde iyiler, ama bir şey sorduğumda neden web sayfasından bakmıyorsun her şey var orada diyor. Kötü davranmak değil de ne bileyim işte. Mesela benim harç yatırma ile ilgili bir sorunum oldu. Ben yatırmıştım ama sistemde yatırmamışım gibi gözüküyordu. Bana hallettik dediler sonra diğer dönem geldiğinde sorunu halletmemişler. Borç varmış gibi gözüküyordu. Meğerse ben erken yatırmışım dediklerine göre o yüzden de sistemde düzeltilemiyormuş. Beni kendi öğrenci işlerim sosyal tesislerin oradaki öğrenci işlerine yönlendirdi. Onlar yok personel yok, yok bu bizim değil kendi öğrenci işlerinin çözmesi gerek oraya git buraya git biraz oyaladılar sanki. Sonra bende danışmanıma anlattım, danışmanım aradığı için mi çözdüler yoksa çözmüşler miydi bilmiyorum. Bizim öğrenci işleri çok iyiler işlerini yapıyorlar. Ama diğer tarafta pek ilgili değiller.*

Ö6: *Onlar normal personel, bir kötülük görmedim. İşim olmadı çok fazla o da var. Olduğu kadar da normal davrandılar, kötülük ya da ayrımcılık görmedim.*

Ö7: *İdari personel hakkında görüş belirtmemiştir.*

Ö8: *Hepsi çok iyiler, ben gördüğüm kadarıyla diyorum iyi insanlar çıktı benim karşıma öğrenci işleri bölüm sekreteri hepsi iyi. Kötü hiçbir şey yaşamadım onlarla.*

Ö9: *Güvenlikle bir sorun yaşadık. Biz freeshoptan bir hediye almıştık. Okula geldiğimizde içeri almadılar, ona el koydular hakları olmadığı halde bu durumdan hiç hoşlanmadım. Yabancı olduğumuz bu ülkede bize saygısızca davrandılar o olayda. Öğrenci işlerinde ise sürekli evrak sıkıntısı yaşıyoruz, oraya git buraya git sürekli bize bir yerden bir yere gönderiyorlar. Yabancı öğrencilere karşı bu sistem biraz daha kolaylaştırılması diye düşünüyorum. Çok fazla uğraşmıyorlar ya da uğraşmayı istemiyorlar. Bazen dinlemiyorlar bazen de yabancı olduğun için başka yere gönderiyorlar. Yabancıysın sonuçta bazen hatalar yapabiliyorsun ama çoğu zaman yardımcı olmuyorlar.*

Ö10: *Personellerle çoğu zaman sıkıntı yaşıyoruz, güvenlikle büyük bir sorun yaşadık ama öyle şu şu sebepten diyemem sanırım işlerini savsaklıyorlar.*

Ö11: *Kişiyeye göre değişmiyor sanırım herkes aynı davranıyorlar. İsteddiğimiz her şeyi veriyorlar. Her türlü bize yardımcı olmaya çalışıyorlar çok bir sıkıntı yaşamadım orada da.*

Ö12: *Bazen memurlar bize farklı davrandığını düşünüyorum Türklerle biz orada olduğumuzda bana öyle geliyor. Onlarda tek sevmediğim şey yapabilecekleri bir şey önce diğer öğrenci işlerine göndermek sonra gelip bize getirmek sonra diğer öğrenci işlerine göndermek yani hemen hallet neleri gereken şeyi biraz uzatarak hallediyorlar sanırım.*

Ö13: *Üniversitedeki idari personel de çok iyi sorun olunca çözmeye çalışıyorlar ben bir sıkıntı ile karşılaşmadım.*

Ö14: *İdari personel işlerini düzgün yapıyor bence bir sorun yok.*

Ö15: *idari personel işini gayet düzgün yapıyor, ben onlarla çok iyiyim onlarda benimle.*

Ö16: Genel olarak işlerini yapıyorlar ve çok yardımcı oluyorlar bir sıkıntı yaşamadım. Bazen yanlış zamanda gitmiş olabiliyoruz sinirli olabiliyorlar. İlk günlerde birazcık sıkıntı yaşadım o da sadece Türkçe'm olmadığı için ama genel olarak bir sıkıntı yok. Rektörün bir seminerde söylediğine sadece çok kırılmışım. Oda "burada kalmak için bir yol aramamanızı istiyoruz". Bunu biliyoruz ama bunu başka şekilde söyleyebilirdi bu şekilde söylemesi kırıcı oldu ben çok kırılmışım. Mesela başkaları da buradan "güzel hatıralarla ayrılmanızı istiyoruz" diyenler de oluyor aslında aynı anlam ama öyle deyince kırıcıydı.

Ö17: Fen bilimleri enstitüsü öğrenci işleri her zaman destek oluyor, bazen evraklarda eksiklik çıkıyor yabancı olduğumuz için bize tolerans gösteriyor, işlerini düzgün yapıyorlar. Ben hiç aksaklık görmedim.

Ö18: Onlar, herkes çok çok çok çok iyiler, çok yardımcı oluyorlar her konuda, onlardan gayet memnunum.

Ö19: İdari personel de çok iyi, arada oradan oraya yönlendirse de bence işlerini düzgün yapıyorlar.

Ö20: Çok havalılar, alt tarafı evrak verecekler niye böyle anlamıyorum. Oraya git buraya git sürekli bir yerlere yönlendiriyorlar. Bence aldıkları paranın hakkını vermiyorlar.

Ö21: İyiler işlerini düzgün yapıyorlar bir sıkıntı yaşamadım hiçbir zaman.

Ö22: Bence işlerini gayet iyi yapıyorlar düzgün yapıyorlar, bazen dallanıp budaklandırıyorlar ama sonuç olarak iyiler.

Ö23: İdari personel hakkında görüş belirtmemiştir.

Ö24: Evet idari personelle ile her hangi bir sorun yaşamadım kayıt zamanında veya başka işlemlerimde her hangi ters bir tepki almadım. İşlerini düzgün yapıyorlar bence.

Ö25: Bence iyiler işlerini iyi yapıyorlar. Yardımcı oluyorlar.

Ö26: Öğrenci işlerinde genel olarak hiçbir sıkıntı yok, işlerini düzgün yapıyorlar. Erasmus ayrı bir bölüm olduğu için orada bayağı sıkıntılar oluyor.

Ö27: İşlerini düzgün yapıyorlar bence çözüm üretiyorlar bir sıkıntı olduğunda düzeltiyorlar bir sıkıntı yaşamadım onlarla ilgili. Bazıları fazla uğraşmak istemiyor hepsi o. Başkasına atmak istiyor işin öyle olunca bizim işimiz uzuyor.

Ö28: İdari personel hakkında görüş bildirmemiştir.

Ö29: Bence işlerini çok iyi yapıyorlar olması gerektiği gibi çözümde buluyorlar. Bir sıkıntı yaşamadım onlarla.

Ö30: Bunlar çok fena mesela düzen olarak kötü, duyuru veriyorlar ama sonradan değiştiriyorlar. Ama duyuru tam olarak insanlara ulaşmış mı ulaşmamış mı ona da bakmıyorlar. Mesela Bir kere ben mazeret sınavına gireceğim, mazeret sınavının tarihlerini duyurularda attılar, 1 hafta önce baktım tamamdır saati de tamamdır, 3 gün sonra saatini değiştirmişler, madem saati değiştirdiniz neden o duyuru alt sıralara gidiyor baştan o ilk sıralarda olsun, böyle olunca ben sınavı kaçırdım. Bu konuda biraz daha dikkatli olmalarını istiyorum.

Ö31: İdari personel bize çok iyi davranıyor, işlerini düzgün yapıyorlar bir sıkıntı olmuyor, bilmediğimiz zaman bir veriyorlar elimize onunla çözüyoruz.

Ö32: Hepsi iyiler, işlerini düzgün yapıyorlar, en hızlı şekilde işlem yapıyorlar, bir sorun yaşamıyorum.

Ö33: Orta diyelim, bazen düzgün oluyor bazen olmuyor, bence bizim fakültenin tek sıkıntısı bu. Bizim fakültede staj olayı isteğe bağlı, biz staj buluyoruz ama okul bize yardımcı olmuyor. Hatta bazı personeller niye uğraşıyorsunuz, zaten kimse sizi kabul etmeyecek, biz imza atamıyoruz o evrakları bu çok kötü bir şey bence olmaması gerekiyor. Onlar sadece bir imza atacak ama o imza atamadığı için bizde adım atamıyoruz. Bu biraz sıkıntılı, bunun üstünde göz geçirilmesini isterim. İstedikçe zaman transkript alabiliyoruz, öğrenci belgesi alabiliyoruz. O konuda bir sıkıntı yok. Kütüphane personeli iyi ama bence bina eksikliği var. Bu üniversite gibi büyük bir üniversitenin daha büyük bir kütüphanesi olması gerekirdi diye düşünüyorum. Sınav zamanında dolu oluyor. Öğrenci sistemine yatırımlar yapıldığını söylüyorlar ama biz onu göremedik henüz, ders seçimi döneminde büyük sıkıntılar yaşıyoruz. Başka aklıma bir şey gelmedi.

Ek 9: Uluslararası Öğrencilerin Barınma Olanaklarına İlişkin Görüşleri

Ö1: Barınma olanaklarına ilişkin görüş belirtmemiştir.

Ö2: *Yurt çok konforlu ve çok lüks beklentimin çok üstünde.*

Ö3: *...KYK yurdunun personeliyle çok sıkıntılar yaşadım başlarda. Ama her yurttan aynı değilmiş diye duydum. Zekiye Gündoğdu'da yaşayan arkadaşlar oradaki personelden fazlasıyla memnun kaldıklarını söylediler. Ben bilmiyorum sadece duydum. Ama eski yurdun personeliyle gerçekten çok büyük sıkıntılar yaşamıştım. İki kadın dışında bize hep bağırıp çağırdılar hatta aşağılayıcı tavırlar sergilediler. Bence tavırları sadece bize karşı değildi, tamam yabancılara karşı alerjileri vardı ama bence Türk öğrencilerine de böyle saygısız davranıyorlardı. Şahit olduğum zamanlar da oldu.*

Ö4: Barınma olanaklarına ilişkin görüş belirtmemiştir.

Ö5: *Önceden 4 kişilik odadaydım KYK'da. Oda arkadaşlarıyla iyi anlaşıyorsan sıkıntı yok, ama iyi anlaşmıyorsan hep sorun olur. Yurttaki idari personelle çok muhatap olmak zorunda kalmadım ama bir şey olduğunda çok iyiler.*

Ö6: *Yurttaki idari personel de normal davranıyor. Sadece şöyle bir şey olması gerek diye düşünüyorum. Yüksek lisans ve doktora öğrencilerine ayrı bir kat ya da aynı odalara vermesi gerekiyor. Genelde de yurttan yabancılar yüksek lisans ve doktora oluyor. Türkler daha az sanırım, o yüzden de böyle bir şey yapmıyor olabilirler. Benim bir sıkıntım olmadı idari personelle, oda arkadaşlarım konusunda da şanslıydım.*

Ö7: *Geldiğimden beri KYK yurdunda kalıyorum, arkadaşlarım çok iyi, imkanlar çok iyi, idare personel bazen ayrımcılık yapıyor ama buralı arkadaşlarımdan da böyle şeyleri duydum. Ö8: Hep yurttan kaldım. İdari personel çok iyi. İyi niyetli insanlar gerçekten. Geçen seneye kadar bir tane müdürümüz vardı, çok iyi biri ve gerçekten otorite sahibi biriydi. Odalara girip soruyordu sıkıntınız var mı diye. Yemekhaneye geliyordu herhangi bir sıkıntınız var mı diye soruyordu, Ali Fuat Cebesoy yurdu burası. Yabancı öğrencileri odasına davet ediyordu soruyordu sizin burada herhangi bir sorunuz var mı diye. Hem maddi hem manevi açıdan sorardı. Bir şey olunca söyledik de hemen çözüm bulurdu ama o sonra gitti başka bir müdür geldi.*

İyi birisi ama eski müdür kadar ilgili biri değil. Bu sadece bize özel değil, Türkiye'deki öğrencilere karşı da böyle. Tamir konusunda çok sıkıntılar yaşattı bize hemen tamir ettirmiyor. Geçen müdüre biz hemen söyler söylemez tesisatçı geliyordu sorunlarımızı hemen çözüyordu.

Ö9: KYK yurdunda kalıyorum personel çok iyi çok beğendim. Ortam sıcak yardımseverler. Yurdun içinde etkinliklerde var gayet güzel bir sorun yaşamadım ne personelle ne de arkadaşlarımla. İnternet sıkıntısı var ama bunun olması gerek diye düşünüyorum.

Ö10: Barınma ile ilgili hiçbir sıkıntı yaşamadım KYK da kalıyorum orada çok iyi personeller de çok iyi, KYK da tam bir eşitlik söz konusudur.

Ö11: YTB ile geldiğimiz için bir sıkıntı olmadı. İlk geldiğimde KYK da kaldım bir süre lisans öğrencileri için bir sıkıntı yok ama yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin lisans öğrencilerle aynı yerde olmamasını isterdim. Lisans öğrencilerine nazarım biz doktora öğrenciler daha yaşlıyız o yüzden biraz daha farklı olmasını dilerdim. idari personel de çok iyiydi bize olabildiğince iyi davranıyorlardı. Ben şu anda yurttan değilim lojmanlarda kalıyorum.

Ö12: Yurttaki idare gayet iyiler sorun olunca çözüm üretmeye çalışıyorlar bir sıkıntı yaşamadım. Kurallara uyduğumuzda bir sıkıntı yaşamıyoruz.

Ö13: Yurttaki idari personele iyi bir sıkıntımız yok sorun olunca çözmeye çalışıyorlar.

Ö14: Yurtlardaki sıkıntı bence bir öğretimde ikinci öğretimlerin aynı odada kalmaları, bir kısmını uyuma zamanı bir kısmında ayakta olma zamanı bu sıkıntı yaratıyor. Ben yurttaki personel ile hiçbir zaman anlaşılamadım. Oda değişikliğine gitmem gerekiyordu bazen ben istediğim için bazen de mecbur attıkları için benim odamı değiştirdiler o yüzden ben personel ile sıkıntılar yaşadım.

Ö15: Yurttan yaşıyorum ama çok rahatım da evde yaşamayı hiç düşünmüyorum. İdari personel ile pek işim olmadı bir şey diyemiyorum.

Ö16: KYK yurdunda kalıyorum arkadaşlarım çok iyi, çok çok yardımcı oluyorlar her zaman. İdare gerçekten sıkıntılı. Bazen garip garip bakıyorlar, sanırım YTB olduğumuz için bir kıskançlık var ya da bu yüzden bir tuhafılık var bilmiyorum.

Yabancılar karşı garip davranıyorlar onu gözlemledim. Ama her blok için aynı şeyi söyleyemem 1 bloktaki idare farklı diğer bloktaki idare farklı yani kişiden kişiye değişiyor bu.

Ö17: KYK da hiç kalmadım kalmak istemedim, özel yurttta kaldım, apart tarzı bir yurttu. Bir sorun yaşamadım.

Ö18: 2 senedir KYK yurdunda kalıyorum ve hâlâ alışamadım çok yalnızlık çekiyorum, oda arkadaşlarım pek iyi değiller, o ayrı bir mesele hiç girmeyeyim. İdare bazen kibar, bazen yardımcı oluyorlar bazen hiç yardım etmek istemiyorlar. Kısacası bir an önce bu yurttan gitmek istiyorum.

Ö19: İlk geldiğimde KYK yurdunda kaldım, genel olarak yemekler dışında bir sıkıntı yaşamadım. İdareye gitmem gerektiğinde aralarından bazıları çok ters davranıyordu ama bu bana özel ya da uluslararası öğrencilere yönelik değildi herkese karşı aynıydılar. Arkadaşlarımdan çok olumsuz şeyler duydum idari personel hakkında ama ben birebir yaşamadım. Şimdi de vakıf yurdunda kalıyorum. Burada idare çok iyi, sorun olunca hemen çözmeye çalışıyorlar. Ödediğim paraya bakarak bence yurdun standartları fazlaca iyi. Yurttta kalmak güzel deneyim oldu benim için, çok şey öğrendim yurttta hala öğrenmeye devam ediyorum.

Ö20: Geldiğim günden beri hep evde kaldım hala evde kalıyorum o yüzden bir şey diyemem.

Ö21: KYK yurdunda kalıyorum onlar çok iyiler benimle çok iyi davranıyorlar beni çok seviyorlar. Çok yardım ediyorlar her konuda yanımdadılar.

Ö22: KYK da hiç kalmadım geldiğimde bir süre özel bir yurttta kaldım orada da idare gayet iyiydi şimdi lojmanda kalıyorum.

Ö23: Yurttta hiç kalmadım. O yüzden bir şey söyleyemem. Açıkçası kalmak isterdim ama ailem ben sırf yurttta kalmayayım diye buraya taşındı. Normalde İstanbul'da yaşıyorduk ama yurttta kalmayayım diye buraya taşındık isterdim biraz hem kendi ayaklarımdan üstünde durmak için daha iyi olurdu.

Ö24: Ben yurttta kalıyorum, yurtlar rahat ve güzel yani her hangi bir sorun yaşamadım sadece ilk geldiğimde İlim Yayma Cemiyetinde kaldım, orda çok sorun

yaşadım giriş saati 20.00'di mesela yemekler çok kötüydü ama idari personellerle sorun yaşamadım hiç.

Ö25: KYK yurdunda kalıyorum. Yurt iyi, personel de güzel bizimle kötü davranmıyorlar. Bir şey olduğunda çözüm bulmaya çalışıyorlar yurttan da bir sıkıntı yaşamadım.

Ö26: Yurttaki personelle de hiçbir sıkıntı yok gayet iyi davranıyorlar çözüm bulmaya çalışıyorlar bir sorun olduğunda.

Ö27: 5 yıl yurttan kaldım şimdi evde kalıyorum. İdari personel ve hiçbir sıkıntı yaşamadım gayet iyi davranıyorlar.

Ö28: Barınma olanaklarına ilişkin görüş belirtmemiştir.

Ö29: KYK yurdunda kalıyorum. İdari personel de iyi arkadaşlarım da iyi gayet rahat sıkıntı yok yurttan.

Ö30: Ben başta AGD'nin yurdunda kalıyordum ilk başta çok iyidiler sonra farklı olmaya başladılar. İdareler değişti idareler değişince de farklı davranmaya başladılar. Şimdi TÜRGEV de kalıyorum ve çok memnunum idare de işini iyi yapıyor.

Ö31: KYK da kaldım. Doktora öğrencisi ile lisans öğrencisinin aynı odayı paylaşması tek sıkıntı bu konuda idare bir çözüm üretmiyor. İdareye bunu anlatmaya çalıştık her zaman ama hiçbir zaman bizi anlamadılar. Onun dışında bizimle ilgileniyorlar bir sıkıntı yok yabancılara ayrımcılık yapmıyorlar kötü davranmıyorlar.

Ö32: KYK'da kalıyorum. İdari personel biraz sıkıntılı, şunu getirin bunu getirin diyorlar sürekli ama biz o evrakları zaten vermiştik. Ama öyle kötü bir şey yaşamadım.

Ö33: KYK yurdunda kalıyorum. Ben daha önce özelde kalıyordum. Özelde çok kötüydü. Şuan KYK'da personel de çok iyi müdürler de çok iyi, eski müdür vardı o daha iyiydi şuan da ki iyi ama daha sakin. Ben katılmıyorum ama etkinlikler de oluyor. Bu konuda haklarını yiyemem konferanslar falanda oluyor. Yemekler iyi genel olarak ama bazen soğuk oluyor o da normal. Genel olarak memnunum.

Ek 10: Uluslararası Öğrencilerin Sağlık Olanaklarına İlişkin Görüşleri

Ö1: *Ben çok şükür 15 senedir doktora gitmiyorum. Sosyal sigortamız var YTB tarafından karşılanan. Ama ben ondan hiç faydalanmadım. Havuz kaydı için tahlil gerekiyordu sadece onun için gittim.*

Ö2: *Sağlıkla ilgili şu ana kadar bir sorunum olmadı. Fakat başta sağlık sigortam yoktu, olmadığı içinde yararlanamazdım. YTB sağlık sigortamı çok geç yaptı bundan sebep. Bu üniversitenin öğrencisi olmam da üniversite hastanesinden ya da medikodan yararlanma hakkımı vermiyormuş. Sadece sigorta geçerli. O da şimdi oldu artık. Üniversite bizim sağlık sigortamızla ilgilenmiyor.*

Ö3: *Uluslararası öğrenci olduğumuz için Üniversite Hastanesinden internet üzerinden sıra alamıyoruz. Yabancı kimlik numaramız olduğu için orada sıkıntılar yaşıyoruz. Onun dışında devlet hastanelerinde istediğimiz gibi sıra alıp tedavi görebiliyoruz. Ben Türkiye Burslusu olduğum için sigortadan yararlanabiliyorum. O yüzden birçok olanağımız daha rahat bizim bu açıdan. Ama YTB'nin öğrencisi olmayanlar sıkıntı yaşıyorlar sigorta konusunda. Mediko'ya yolum düşmedi açıkçası. Zaten sağlık ile ilgili yararlanmak istiyorsak bir şeyden ya sigortamız olmalı ya da kendimiz karşılamalıyız. Bu bağlamda üniversitenin öğrencisi olmamız pek bir şey katmadı. Mesela üniversite öğrencileri üniversite hastanesinden ya da Mediko'dan bedava yararlanabilir diye bir şey yok. Dediğim gibi ya sigortan olması lazım ya da kendin karşılamam.*

Ö4: *Hayır sağlık sigortan varsa ancak, benim özel sigortam var üniversite hastanesine gittiğimde en az 150 TL vermem gerekiyor. Üniversitenin öğrencisi olmam, bu yönde bir fayda sağlamıyor açıkçası*

Ö5: *Üniversitenin sağladığı bir avantaj yok, sağlık sigortan olmalı. Sağlık sigortan yoksa kendin ödüyorsun.*

Ö6: *Bu üniversite öğrencisi olarak değil ama yabancı uyruklu olarak sigortayla yararlanabiliyoruz. Üniversite bize böyle bir imkan sağlamıyor. Oda arkadaşım var sigortası yok, olmadığı için de kendisi ödüyor. Üniversite sağlamıyor.*

Ö7: YTB'li öğrenci olduğum için sağlık sigortam var maddi olarak bir sıkıntı yaşamadım, üniversitenin bize böyle bir olanak sağlayıp sağlamadığını bilmiyorum. Hastanede bazen çok kaba olabiliyorlar.

Ö8: Belki var belki yok haberim yok gerçekten. YTB'li olduğumuz için sigortamız var. O yüzden her türlü yararlanabiliyoruz hastanelerden. Üniversitenin böyle bir şeyi sağlayıp sağlamadığından bir haberim yok.

Ö9: YTB'li olduğum için sağlık sigortam var gayet güzel yararlanıyorum hastanelerden. Üniversitenin öyle bir şey sağladığını düşünmüyorum. Sağlaması gerekiyor mu gerekmiyor mu onu da bilmiyorum. Bence bu üniversitenin işi değil o yüzden bir şey diyemiyorum. Üniversite çok büyük olduğu için üniversitenin içinde kendi öğrencilerine sadece bir hastanesi olması böyle acil durumları içerde gidermesi gerekirdi. Mediko sağlıyor ama yetersiz gibi geliyor bana.

Ö10: Vize başvurusunda sağlık sigortası yapıyoruz zaten o sağlık sigortası ile indirimli yararlanıyoruz eğer SGK değilse diğer türlü kendimiz ödeme yapıyoruz yani öğrenci olmak bir avantaj mı onu bilmiyorum çünkü benim hep sigortam vardı. Diğer türlü üniversitenin öğrencisi olmakla ilgili bir bilgin yok açıkçası.

Ö11: İlk geldiğimde YTB sigortamı yatırmamıştım o yüzden bir sıkıntı yaşadım başta ama daha sonra düzeldi o ve bir problem yaşamadım ama sigortalı olmadığın zamanlarda ödüyorsun hastaneye ben YTB olduğum için şanslıyım bu konuda. Hastanede öyle bir uygulama yok ama Medikoda muayene olabiliyorsun diye biliyorum benim sigortam olduğu için yanlış biliyor da olabilirim.

Ö12: Afganistan burslusu olduğum için benim Afganistan'dan yapılan bir özel sigortam var onu kullanıyorum sağlıkla ilgili. Üniversitenin ise bize sağladığı bir şey yok. Medikoda da ücret vermek zorundayız.

Ö13: Üniversitenin öğrencisi olmam bana böyle bir avantaj sağlamıyor. Bizim sağlık sigortamız var ondan yararlanıyoruz. Sigortamız olmasaydı hastanede biraz sıkıntı yaşayabilirdik. PTT'de indirim oluyor öğrenci olduğunuz için. Bu üniversitenin öğrencisi isen PTT'deki indirimden yararlanabiliyorsun.

Ö14: Yok üniversite öyle bir avantaj sağlamıyor paranız olursa hastaneye gidersin ya da sigortanız. YTB'li olduğum için sigortam var o yüzden hiçbir zaman bir sorun yaşamadım.

Ö15: İlk geldiğimde apandisitten ameliyat oldum, hastanedekiler çok iyi davranıyorlar, YTB olduğum için de zaten sigortam var ve bir sıkıntı yaşamıyorum.

Ö16: Ben YTB öğrenci olduğum için sigortam var hastaneye gittiğimde bir sorun yaşamıyorum öğrenci olduğum için olup olmadığını bilmiyorum çünkü sigortam zaten var. Doktorlar da çok iyiydi hemen işlerini yapıyorlar tedavi ediyorlar güzelce. Sigortam olmasaydı kendim karşılayacaktım. Öğrencilikle ilgili durumu bilmiyorum.

Ö17: Üniversitenin sağladığı bir şey yok sigorta varsa ancak rahat oluyor diğer türlü kendin ödüyorsun. Özel ya da devlet sigortan olmak zorunda çünkü oturma izni alamıyorsun.

Ö18: Ben zaten SGK'lıyım. Bir kere hastalanmıştım, devlet hastanesine gitmiştim, iyi davrandılar bana karşı. Üniversite hastanesine hiç gitmedim ben. Ama devlet hastanesinde muayeneler ücretsizdi çünkü sigortam karşılıyor hem öğrenci olduğum için. Eczanede de ilaçları aldığımda indirim vardı bana ve sağlıkla ilgili hastanelerle ilgili hiçbir kötü düşüncem yoktur. Bu üniversitenin öğrencisi olmam bir avantaj sağlıyor mu bilmiyorum, Çünkü benim hep sigortam vardı o yüzden sıkıntı çekmiyorum.

Ö19: YTB'li olduğum zamanlarda sağlık sigortam vardı ve yararlanıyordum bir sıkıntı olmuyordu. Artık YTB'li değilim o yüzden devlet sigortam yok, ikameti yenilemek için aldığım özel bir sigortam var, ikamet evrakları dışında pek bir işe yaramıyor. Hastanelerde ücret ödüyorum, o yüzden üniversitenin öğrencisi olmam, üniversite hastanesinde tedavi olmam için bana avantaj sağlamıyor. Birkaç defa hastaneye gittim sağlık personeli iyi, işlerini düzgün yapıyorlar bence. Bazen sinirli olabiliyorlar o da normal bence.

Ö20: Benim özel sağlık sigortam var o da sadece ikamet almak için. Devlet sigortam olmadığı için özel sigortam pek bir işe yaramıyor. Öğrenci olmak bir avantaj sağlar saydı bana sağlardı ama öyle bir şey olmadığını düşünüyorum. Hastanede çalışanlar bazen karşısındakinin insan olduğunu unutabiliyorlar bu çok üzücü bir durum.

Ö21: YTB olduğum için sağlık sigortam var. Üniversitenin sağladığı bir şey var mı yok mu bilmiyorum ama olmadığını düşünüyorum çünkü olsaydı arkadaşlarım söylerdi. Bir kere hastaneye gittim orada da gerçekten personel çok iyi davrandı.

Ö22: Üniversitenin sağladığı bir avantaj yok, özel sigortam var o yüzden ben kısmen kendim karşılıyorum.

Ö23: Bununla ilgili bir şey varsa da benim bir bilgim yok. Özel sigortam var hastaneye gittiğimde bir kısmını kendim karşılıyorum. Özel sigorta çok fazla bir indirimde sağlamıyor.

Ö24: Ben Türkiye burslusuyum yani Türkiye devleti karşılıyor, sigortam olduğu için hastanede sorun yaşamadım ama bu üniversitenin öğrencisi olmak bence avantaj sağlamıyor. Sigortan olduğu zaman sorun yaşanmaz.

Ö25: Benim sağlık sigortam var üniversitenin böyle bir şey sağladığını bilmiyorum geçen sene 1 defa hastaneye gittim hemen işlerini yaptılar ve beni çok çabuk iyileştirdiler.

Ö26: YTB öğrencisi olduğum için çok sorun yaşamıyorum çünkü sağlık sigortam var. Okulun sağladığı bir avantajı var mı yok mu bilmiyorum. Sağlık personeli ise gayet ilgileniyorlar bana nasıl varsa diğerlerine de aynılar.

Ö27: Öğrenci olmam bir şey sağlıyor mu bilmiyorum ama zaten sağlık sigortam var. Personel de gayet iyi davranıyor herkesin nasılsa bizde de öyle.

Ö28: Sağlık olanaklarına ilişkin görüş belirtmemiştir.

Ö29: Öğrenci olmak bir avantaj sağlıyor mu bilmiyorum sigortam var ben sadece bir kere hastaneye gittim o da havuza gitmek için muayene ve 5-10 dakika da hallediyorlar işlerini.

Ö30: Sağlık olanaklarına ilişkin görüş belirtmemiştir.

Ö31: Genel olarak herkese karşı sıkıntılılar. Gergin davranıyorlar bizim ülkedeki gibi. Bir de siyahı olduğumuz için hastanede sanırım bizden hastalık getiriyoruz diye korkuyorlar. Afrika'dan gelenlere karşı bir önyargıları var. Öğrenciliğin bir avantaj sağlayıp sağlamadığını bilmiyorum. Sigortam olduğu için sorun yaşamıyorum, özel sigortada yine kendim ödüyorsun.

Ö32: *YTB'li olduğum için sağlık sigortam var, kendim karşılasaydım zor olurdu benim için. Üniversiteyle alakalı değil, sigortam var o yüzden rahat oluyor. Hastaneye gitmek zorunda kaldım ama hiç iyi bir şekilde davranmadılar. Bir şey yok diyorlar ama ben mesela hastayım. Gerektiği gibi ilgilenmiyorlar bence.*

Ö33: *Benim sağlık sigortam olduğu için pek sıkıntı yaşamıyorum. Üniversitenin bir şey sağlayıp sağlamadığını bilmiyorum ama sigortan olmadığında sıkıntı olabiliyor.*

Ek 11: Uluslararası Öğrencilerin Sosyalleşme Olanaklarına İlişkin Görüşleri

Bireysel Sosyalleşme

Ö1: *Kendim aktif olduğum için nerede bir etkinlik varsa ben oradaydım zaten...*

Ö2: *... Kendim ise sosyalleşmek için girişken olamaya çalışıyorum, farklı üniversitelerde seminerlere katılıyorum, arkadaşlarımla zaman geçiriyorum. Dil bilmeseydim çok daha zorlanacağımı düşünüyorum. Türkçe biliyor olmam birçok alanda daha rahat olmamı sağlıyor.*

Ö4: *...Öğrencilerin var kulüpler falan ben vaktim olmadığı için pek katılamıyorum onlara. Ama bölümler arası futbol turnuvası oluyor yine öğrencilerin düzenlediği buna katıldım iki defa çok keyifliydi hem aktivite hem sosyalleşme oluyor... Arkadaşlarımla da sosyalleşiyorum sınıftakiler de bana benim gibi yabancı olan arkadaşlara çok yakınlar ve çok yardımcı oluyorlar. Çok iyi ilişkilerimiz var onlarla da.*

Ö5: *Ben çok sosyal biri değilim...*

Ö6: *...Ben sosyalleşmek için pek uğraşmam...*

Ö8: *Kendim zaten girişken biriyim. Genelde bilgi sahibi olanlarla arkadaşlık kuruyorum onlarda istemiyorsa ben gidiyorum. Neredesin ne yapıyorsun böyle mesela ben konuşmaya başlıyorum sınıfta. Seçtiğim arkadaşlarım çok iyiler.*

Ö9: *Ben her zaman etkinlikleri açık biriyim kendimde sosyal biriyim zaten. Spor yapıyoruz, bir araya geliyoruz, genelde arkadaş çevremiz yabancılardan oluşuyor, Türklerde aramızda var ama daha az. Kendimiz aktiviteler düzenliyoruz, geziler düzenliyoruz, yabancılar arasında yemekler düzenliyoruz Türk arkadaşlarımıza da davet ediyoruz.*

Ö10: *geçen hafta bir araba kiraladık o arabayla Kartepe'ye gittik Maşukiye'ye gezdik, mangal yapıyoruz arkadaşlarla birlikte etkinlikler düzenliyoruz. Benim çok fazla Türkiyeli arkadaşlarım da var onlarla da çok fazla iletişim halindeyim.*

Ö11: *Ben geldiğimden beri aktif biriyim, çok sosyal biriyim ilişkilerim çok güçlü, Cezayir yemekleri yapıp arkadaşlarımı çağırıyorum, arkadaşlarımla çok iyi geçiniyorum.*

Ö12: Ben genel olarak mangal yapmayı çok seviyorum. Arkadaşlarımda çağırıyorum beraber mangal yapıyoruz. Kaynaşmayı arkadaşlarla bir araya gelmeyi ben çok seviyorum. Arkadaş gruplarım karışık Afganistan'da da var diğer ülkelerden de var Türkiyeli öğrenciler de var ben seviyorum.

Ö13: Çok fazla bir şey yaptığım söylenemez arkadaşlarla bir yerlerde oturuyoruz bir şeyler yiyip içiyoruz. Fitness'a gidiyorum ben oradan da arkadaşlarım var. Kulüplere uyuyayım bazı küplerden arkadaşlarım da var. Onlar ne zaman geçiriyoruz.

Ö14: Futbol oynuyorum genelde takım arkadaşlarım tekrar oluyor. Spora gidiyorum, geziye gidiyorum bazı kulüpler var onlara katılıyorum. Damla kulübü adında bir kulübün üyesiyim bazen engellilere gidiyoruz onlarla zaman geçiyor geçiriyoruz çocuklarla zaman geçiriyoruz. 23 Nisan şenlikleri için okula gittik ve çocuklarla oyunlar oynadık.

Ö15: Ben spor yapıyorum arkadaşlarla hafta sonu Futbol oynuyorum yurt turnuvalar düzenliyor onlara katılıyorum. Takımdaki öğrenciler karışık olduğu için birbirimize kaynaşıyoruz bu sayede.

Ö16: Türkçe öğrendikten sonra yurdun mescidinde özellikle pek çok arkadaşım oldu, ilahiyat okuyan arkadaşlara biz Arapça öğretiyoruz onlar da bize Türkçe öğretiyorlar çok iyi oluyor. Aktif bir sayılırim ben yeni insanları tanıma yeni şeyler görmeyi seviyorum.

Ö17: Her zaman KOMEK ve İZMEK'in kurslarına katılırım hiç boş durmam. Spora gittim, kemana gidiyorum, dalışa gittim, şimdi de okçuluk kursuna gideceğim haftaya başlayacak. Yeni bir şeyler öğrenmeye her zaman sevmişimdir seviyorum. Kursta iyi arkadaşlar edindim bana faydalı oluyorlar. Bu bedava kurslarla ilgili Türkiye'yi her zaman takdir ediyorum böyle kurslar İran'da olsa herkes katılır diye düşünüyorum. Kaliteden ziyade En azından hayallerimi gerçekleştirdim keman kursuna gitmek hayalimde ama İran'da çok pahalıydı ama burada bedavaya gittim. Hayalimi gerçekleştirmiş oldum.

Ö18: Daha önce herkesle tanışmaya çalıştım, sohbet etmeye çalıştım, baktım olmadı, artık hiç uğraşmıyorum, tek amacım buradan gitmek oldu.

Ö19: Çok sosyal biri olduğum söylenemez, üç-beş arkadaşım var onlarla zaman geçirmeyi, sinemaya gitmeyi ve gezmeyi seviyorum. İZMEK'in Ney kursuna katıldım, çok keyifli bir kurstu. Onun dışında kitabımı alıp tek başıma sahile gitmeyi ya da tek başıma yemek yemeyi çok seviyorum. Bu kadar.

Ö20: Ben çok sosyal bir insan değilim ben biraz da mecburen sosyalleştim. Rusçayı unutmamak adına KOM EK'te Rusça kursuna dinleyici olarak katılıyorum. Spor yapıyorum benim için sosyalleşmek bu.

Ö21: Söylediğim gibi ben o kadar fazla dışarı çıkmıyorum o yüzden de böyle programların olup olmadığından çok da haberim yok.

Ö22: KOM EK'e katılıyorum, orada gitar kursuna gidiyorum. Fotoğrafçılıkla ilgileniyorum kendim. Bu kadar.

Ö23: Derneğin dışında ki etkinliklerden KOM EK'e katılıyorum. Şu an Office programlarına katılıyorum. Çok faydalı olmasa da orta fayda sağlıyor. Dil kurslarına da başvurmayı düşünüyorum dili öğrenmek istiyorum. Farklı etkinliklere de katılıyorum üniversitenin ya da derneğin dışında kitap fuarı gibi. Elimden geldiğince sosyalleşmeyi bu şekilde sağlıyorum.

Ö24: ...Mesela saydığım programlar Türk halkı ile beraber yapılan programlar olduğu için çevremizi genişletiyoruz yeni arkadaşlar ediniyoruz, yeni insanlarla tanışıyoruz, onlara bizim kültürlerimizi anlatıyoruz, kendi ülkemizin yemeklerini sergiliyoruz... Çok faydalı bence. Bizim uluslararası öğrenci derneğimiz var ki bu programları biz yapıyoruz belediye desteği ile yani bunlar bizim fikirlerimiz. Bende o derneğin sekreteriydim bir süre.

Ö25: Odadaki arkadaşlarımla gezmeye gidiyoruz yemeğe gidiyoruz başka yurtlarda kalan kızlardan arkadaşlarım var onlarla da geziyoruz etkinliklere beraber götürüyoruz bu şekilde.

Ö26: Spora gidiyorum, haftalık olarak Çadlı öğrencilerle buluşuruz yemek yapıyoruz sohbet ediyoruz. En büyük sosyalleşme etkinliklerin bunlar çok fazla sosyal biri olmadığımı söylemiştim.

Ö27: Arkadaşları tanımaya çalışıyorum, uluslararası olan etkinliklere gitmeye çalışıyorum her fırsatta. Dernekte yapılan etkinliklere katılıyorum. Uluslararası

öğrenci buluşmasında kendi ülkemi temsil ediyorum. Onlar çok iyiydi. İlgi var otur programları genel olarak böyle.

Ö28: Boş zamanlarımda mesela arkadaşlarımla çıkıyoruz geziyoruz sohbet ediyoruz.

Ö29: Çok fazla sosyal biri olduğum söylenemez. Arada Futbol oynuyorum, bazen fırsat buldukça Diriliş kampına katılıyorum, derslerim yoğun olduğu için daha az katılabiliyorum.

Ö30: ...Ben çok fazla katılamıyorum hem yoğunum hem bazen de haber alamıyorum...

Ö31: Sürekli yeni insanlarla tanışmak, kendi ülkemi tanıtmak, bunlarla ilgili etkinlikler yapmayı seviyorum.

Ö32: Çok sosyal biri değilim ama genel olarak yeni insanlarla tanışıyorum.

Ö33: Ben burada yaşadığım için, buradaki insanlarla kaynaşıyorum, gezmeyi çok seviyorum, geziyorum. Gittiğim yerlerin kültürlerini yaşam tarzlarını öğreniyorum. Muhabbet ediyorum, arkadaşlarla sohbet ediyorum, duymadığım tanımadığım yemeği tadına bakıyorum, çok aktif biriyim diyebilirim.

Örgütsel Sosyalleşme

Ö1: ... Bu etkinlikler üniversite tarafından düzenlenen etkinlikler değil. Bu etkinlikler öğrencilerin kendilerinin düzenlediği etkinlikler, belediyenin düzenlediği etkinlikler, uluslararası öğrenciler ve onların dernekleri tarafından yapılan etkinlikler, YTB tarafından da düzenlenen etkinlikler var. Ben genelde bunlara katıldım... Başlarda üniversitenin düzenlediği bahar şenlikleri vardı onlara katılmışım ama onu da kaldırdılar sağ olsunlar. Bize yönelik ya da öğrencilerin kaynaşmasına yönelik üniversitenin düzenlediği bir şey var mıydı bilmiyorum varsa da ben denk gelmedim ki ben çok aktif biriyim olsa mutlaka bilirdim. Özel olarak yabancılar için bunu yaptık şunu yaptık demedi hiç üniversite. TÖMER’de etkinlikler oluyor ama uyum ya da kaynaştırma kendi içlerimizde oluyordu, Türk öğrencilerle birlikte değil. Geziler de düzenliyordu TÖMER. Sadece bir kere başlarda geldiğimizde

eski rektör hanım vardı Sezer Hanım, o bütün uluslararası öğrencileri Baki Komsuğlu'nda topladı ve hoş geldiniz konuşması yapmıştı. Üniversitenin bizim sosyalleşmemize yönelik bir şey yaptığını ben söyleyemem en azından. Uluslararası öğrenci buluşması oluyor, zaten üniversiteden bağımsız üniversiteyle alakasız. Belediyeden derneklerden oluyor.

Ö2: Kendi ülkeme kıyasen çok daha fazla alternatif var. Üniversitede birçok farklı alanda kulüpler var, istediğin etkinliklere katılabiliyorsun, konferanslara katılabiliyorsun. Pazar günleri ortak aktiviteler düzenleyen etkinliklere katılabiliyorsun. Kosova'da böyle aktivitelere sahip değildim. Zengin değildi. Ama burada aktiviteler konusunda bu üniversitenin çok zengin olduğunu düşünüyorum. Üniversite sosyalleşmeye yönelik teşviklerde bulunuyor. ...Biyolojik bağlı olduğum kulüp. Aynı zamanda geziler düzenleniyor üniversite bazında. Hocalarımızın övdüğü ...Sat (su altı grubu) var. Böyle kulüpler var ama uluslararası öğrencilerin uyumu ya da kaynaşması için programlar düzenlendiğini duymadım. Türk dili hocam gelecek hafta olacak kongreye beni ve uluslararası öğrencileri davet etti bu belki sosyalleşmemiz için aktivite sayılabilir diye düşünüyorum. TÖMER'de ise daha fazla aktivite olur ama o da sorduğun kaynaştırma ya da uyum ile ilgili değildir. Çünkü onlar sadece kendilerine yapıyor. Türk ve yabancı öğrencileri karıştırmıyorlar. Üniversite tarafından kaynaştırma partisi gibi bir şey düzenlenmiyor. TÖMER'de olan uluslararası öğrenciler de kampüste çok zaman geçiriyorlar. Anladığım kadar onlar kendileri sosyalleşmeyi böyle sağlıyorlar...

Ö3: En yaralı yerimden sordun. Şimdi olay şu. Yine kendi ülkemle kıyaslayacağım. Bu üniversitede organizasyonlardan bizim haberimiz olmuyor. Üniversiteden bahsediyorum, hiçbir şekilde haberimiz olmuyor. Konferanslar oluyor, söyleşiler oluyor bizim hiçbir organizasyondan haberimiz olmuyor. Oluyor bitiyor. Çünkü öğretmenlerde yine bir sıkıntı var. Öğretmenler hiçbir şekilde bilgi vermiyorlar. Sadece afişler var açıkçası çoğu kişi de afişlere bakmıyor. Bilgilendirme yok. Azerbaycan'da hocalar özellikle sınıflara girip, alakamız olmayan bir organizasyon hakkında bile bizleri bilgilendirirler. Bilgilendirmekten ziyade alakamız olmayan yerlerde bizi görevlendirdiler. Bu şekilde öğrenci daha geniş bakması öğretiliyor. Örnek veriyorum Fen Edebiyat öğrencisi sadece Fen Edebiyatla ilgilenmiyor, her şeyle ilgileniyor tavrı yerleştiriliyor. Birçok alanda daha fazla

bilgimiz oluyordu. Ben buraya geldiğimde beni Uluslararası derneğinden aradılar. Bu derneğin üniversite ile hiçbir alakası yok. Belediyeye bağlıdır. Uluslararası öğrencileri topladı kahvaltıya götürdü. Ondan sonra YTB'ye bağlı Uluslararası Öğrenci Akademisi açıldı, ona katılım oldu. Bu şekilde kaynaştık biz yabancı öğrencilerle. İlaveten de ben Azerbaycanlı olduğum için Azerbaycan derneğine katıldım bu şekilde sosyalleştim. Yoksa üniversitenin konferans, kongre, söyleşi gibi hiç bu tarz bir şeye katılım olmadı çünkü olup biten birçok şeyden haberimiz olmuyor. Hiçbir şekilde bilgilendirme ve yardım yok. TÖMER'de oldu diye biliyorum, ben TÖMER okumadım ama o da kendi aralarında diye biliyorum. Ben 5 senedir buradayım Türk öğrencilerle uluslararası öğrencilerin kaynaşması için, üniversitenin düzenlediği herhangi bir etkinliğe rastlamadım. Uluslararası öğrencilere Hoş geldin programı belediye yaptı. Ama geldiğim ilk sene Baki Komsuoğlu'nun eşi ismini tam hatırlamıyorum, o uluslararası öğrencileri toplayıp bir hoş geldin konuşması yapmıştı. Bu yine Türk öğrencilerle kaynaşmak için yapılan bir şey değildi ama en azından çağırıp da konuşmuştu. Üniversite rektörü olarak en azından bir hoş geldin dedi, ondan sonra gelenler ona bile yeltenmedi. Ben kendi çabalarım ile ve Belediyenin veya derneklerin düzenlediği etkinliklerle sosyalleştim. Ve son olarak bence sosyalleşmenin ana kanalı yurt. Öğrenciler yurttaki için orada daha çok sosyalleştiklerini düşünüyorum.

Ö4: Ben 5 yıldır buradayım üniversitenin uluslararası öğrencilerin uyum ya da kaynaşmaları için herhangi bir program yaptıklarına şahit olmadım. Olduysa da ben duymadım... TÖMER'de gezi düzenliyorlar o ayrı. Onlar da Türk ve Uluslararası öğrencilerin kaynaşması için bir şey yapmıyor. Ben genelde belediyenin ve uluslararası derneklerin düzenlediği etkinliklere katılıyorum ve öyle sosyalleşiyorum. Onlar çok şey yapıyorlar...

Ö5: ...Üniversitenin düzenlediği bir etkinliğe rastlamadım. Genel olarak dernekler ve belediyenin düzenlediği programlara katılıyorum. Üniversitede var geziler falan oluyor bazen ama kaynaştırma gibi değil herkese açık. Bence üniversitenin yabancı olmasa bile yerli öğrencilerine böyle bir adaptasyon programı yapması gerekiyor.

Ö6: Üniversite bir şey yapmıyor, özellikle uluslararası öğrenciler için. Belediye ve dernekler yapıyor. Ben hiç duymadım. 6. Sene buradayım üniversite

yapmış olsaydı mutlaka duyardım. İlk seneler bahar şenliği falan vardı, sonra onu da kaldırdılar. O da zaten yabancı öğrencilerin kaynaşmaları için özel bir şey değildi. Üniversite böyle şeyler düzenleseydi öğrencilerin adapte olmaları daha rahat olurdu özellikle lisans öğrencileri için. Yüksek lisans ve doktora öğrencileri daha farklı ama lisans öğrencileri için çok iyi olurdu. Çok daha verimli olurdu... Belediyenin ve derneklerin düzenlediği etkinliklere katılıyorum arada. Ama üniversite düzenlese bence çok daha iyi olurdu. Şöyle bir şey var, üniversiteler ne kadar fazla yabancı öğrenci alırsa, dünyada gittikçe daha çok tanınırlar. Düşün mesela dünyanın farklı farklı öğrenciler gelse bu üniversitede okusa, bu üniversite için çok iyi. Düşünüyorum buraya YTB ile gelenler genelde başarılı öğrenciler. Ama üniversite olarak bu potansiyeli kullanmıyorlar. Yüksek lisans ve doktora öğrencileri için bunu söylüyorum. Lisans öğrencileri için bir şey diyemem. Yeni bir şeyler öğreniyorlar. Mesela üniversite yüksek lisans ve doktora öğrencilerini araştırma görevlisi olarak alsa ve YTB sadece burs vermek yerine onları çalıştırıp para kazandırsa çok daha mantıklı olur. Lisans için bu burs programı çok iyi çünkü onların vakitleri yok ama yüksek lisans ve doktora için öyle değil. Bu potansiyeli kullanmaları gerekiyor. Düşünsene yüksek lisans ve doktora öğrencileri üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışarak burs ya da maaş alıyor, bilime çok katkı sağlıyorlar bence. Çünkü her öğrenci kendi dillerinde olan makaleleri kullanıp makaleleri Türkçe yazsa, bu durum Türkiye'ye ya da bu üniversiteye faydalı olmaz mı hem öğrenciler de kendilerini geliştirme fırsatı bulur. Gördüğüm buradaki doktora öğrencilerin ailesi varsa ya sadece bitirmek için geliyorlar ya da zaten çalışıyorlar ve vakitleri yok çok fazla şeye. Buna önem verilse ve potansiyeller kullanılsa çok daha iyi olur. Ben kendim için ve İranlı arkadaşlarım için söylüyorum, bize burada araştırma görevlisi gibi çalışma imkanı verilseydi daha iyi daha verimli olurduk. Kendimden de söyleyeyim bir projem olsaydı maaşım olsaydı daha rahat ve daha istekli çalışacaktım. Ben kendim için demiyorum ama genel diyorum, lisan ve yüksek lisans bitirenler genelde araştırma nasıl yapılır bilirler, fırsat verilse doktora öğrencilerine çok daha verimli olurdu. Çok iyi çalıştırma fırsatı vardı. Yabancıların Türklere göre en azından İngilizceleri daha iyi. Zaten 4-5 sene burada kalmak zorunda doktora öğrencileri bunları çalıştırın, potansiyeli kullanın çok daha iyi olur. Bence bu Türkiye ya da bu üniversite için çok büyük bir eksiklik. Genel anlamda konuşuyorum, bak mesela abim Amerika'ya gitti doktora için, maaşta alıyor, orada çalıştırıyorlar bunları. Sen hem çalış araştırma

görevlisi olarak hem oku öyle düşün. Türkiye bursları getiriyor herkese burs veriyor, tabi lisans için bu iyi ama doktora ve yüksek lisans öğrencileri için bu pek iyi değil. Verimsiz oluyorlar. Okulunu bitir git gibi bir şey oluyor saçma bir şey bence. Arkadaşlarımızdan bir kız var, ona hocalar fırsat verseydi o birkaç tane kitap yazardı şimdiye kadar o kızda öyle potansiyel var. Mesela şöyle bir şey de var araştırma görevlileri ufacık makale yazıyor, sonra birçok konferansa katılıyor, benim makalem Prag'da kabul edildi, ama maddi imkanım olmadığı için ve üniversite destek vermediği için gidemedim. Ama gitseydim bu üniversiteden gitmiş olacaktım. Yabancı öğrenciler farklı farklı yerlerde bu üniversiteyi temsil edeceklerdi. Bu üniversite için faydalı olurdu ama yapmıyorlar hiçbir şekilde destek vermiyorlar. Kısa dönemde belki faydası olmaz ama uzun vadede düşündüğün aman böyle bir şey ülke için çok faydalı olur. Bence bunu yapmaları gerekiyor.

Ö7: Sosyalleşme olanaklarına ilişkin görüş belirtmemiştir.

Ö8: *Kulüplerin düzenlediği şeyler var ama ben katılmadım. Üniversitenin düzenlediği bir programa denk gelmedim varsa da ben bilmiyorum. Görmedim de duymadım da ben bilmiyorum. Kaynaşmayı kendimi sağlıyoruz hem hocalarla hem öğrencilerle hem yabancı öğrencilerle. Çevrem baya genişledi bu konuda.*

Ö9: *Sosyalleşme açısından bence bu üniversitenin çok eksikleri var. Üniversitenin toplumu gençlerden oluştuğu için çok daha fazla etkinliklere önem vermesi gerekiyor. Biraz eğlenceye de önem verilmeli, çünkü öğrencilerin en aktif zamanları üniversite zamanları. Bu yüzden bunu önem gösterilmeli diye düşünüyorum. Farklı dernekler var bunları düzenleyen, belediyeye bağlı dernekler özel dernekler gibi. Uluslararası öğrencilerin dernekleri var onlar bir etkinlik yaptıklarında genelde yabancılar arasında oluyor onlarda da çok fazla kaynaştırma programı yok. Bence bunu üniversite sağlamalı başka dernekler vakıflar değil. Olan toplantılarda konferanslar ile ilgili afişler açılıyor ama hocalar tarafından bilgilendirme yok olması gerekiyor. Başka üniversitelerde yapılan etkinlikleri arkadaşlarımdan duyuyorum ama maalesef bu üniversitede çok fazla yok. Bu açıdan çok büyük eksik olduğunu düşünüyorum.*

Ö10: *Üniversitenin düzenlediği herhangi bir etkinliğe denk gelmedim varsa da bilmiyorum. Öğrencilerden duyduğum kadarıyla arkadaşlarımdan İstanbul*

üniversitesinde bu tip uygulamalar varmış etkinlikler var ve etkinlikler sürekli öğrencilere bildiriliyor burada bilgilendirme eksikliği de var. Öğrenci kulüplerinin düzenlediği şeyler var ben 1. Sınıf olduğum için dersleri çok yoğun olduğu için çok fazla katılamadım. Uluslararası öğrencilerle ilgili genel olarak etkinlikleri dışarıdan yapıyorlar belediye dernekler gibi. Üniversite sadece kulüp kurma izni veriyor, belki bu şekilde bir etkinlik yapıyordur. Ama birebir üniversitenin düzenlediği bir şey yok. Konferanslar falan oluyor ama bizi ile mail ya da telefonlarımızdan bilgilendirmiyorlar.

Ö11: Üniversitenin düzenlediği bir şeye denk gelmedim öğrenci kulüpleri var onlar bir şeyler düzenliyorlar. Konferanslar bile yok laboratuvarlar bile yok. Üniversite sosyalleşme boğazında bir şey kaçmıyor ama burada dernekler var belediye var onlar düzenliyor etkinlikler. KOMERK'te de kurslar var onlar da sosyalleşmek için güzel şeyler yapıyorlar ama yine üniversiteyle bir alakası yok.

Ö12: 2014'ten beri buradayım ilk geldiğim yıl bahar şenlikleri olmuştu sonra olmadı. Bize yönelik bize özel yapılan bir şey de görmedim. YTB tarafından yapılan etkinlikler oluyor, belediyenin ve derneklerin ve hatta yurdun yaptığı etkinlikler oluyor. Bunlar mesela kamplara gidiyoruz bazen yürüyüş yapıyoruz, oyun oynuyoruz futbol voleybol, masa tenisi, ip çekme, gibi etkinlikler düzenleniyor eğlence gibi.

Ö13: Eskiden bahar şenlikleri oldu ama onlar da yabancılara yönelik değildi. Belediye tarafından sık sık düzenleniyor. Geziye götürüyorlar, tarihsel yerleri anlatıyorlar, sinemaya götürüyorlar bazen, belediyenin ve derneklerin düzenledikleri etkinliklerde sen kendin kaynaşırsan ancak sosyalleşme bilirsin yoksa zorla hiçbir şey olmaz. Beni çok fazla vaktim olmadığı için derslerimin yoğunluğundan dolayı ben yapılan etkinlikleri çok fazla katılamıyorum. En çok katıldığım etkinlik uluslararası öğrenci tanıtım günleri oraya katılıp kendi ülkemi tanıtıyorum.

Ö14: Benim burada 4 sene öyle bir şey görmedim. Kendim sosyal olduğum için kendimi sosyalleşmeyi sağlıyorum. Belediyenin ve uluslararası öğrenci derneğinin düzenlediği bir sürü etkinlikler var. Akademi oluyor bazen ona katılıyorum, 2 ders alıyorum kendi okuluna çok bağlantılı ve oradan çok şeyler öğreniyorum. Bence çok güzel bir uygulama. Dersler bittikten sonra bize oradan sertifika veriyorlar bu derslere katıldığımıza dair. Faydalarını görüyorum.

Ö15: Belediye, dernekler ve YTB bunları düzenliyor okulun düzenlediği hiçbir etkinliği duymadım. Üniversitede ancak kulüplerin düzenlediği etkinlikler var başka varsa da ben bilmiyorum. TÖMER'dekilerde düzenliyor. Akademik kurslar var çok verimli oluyor. Geziler oluyor konferanslar oluyor, halk oyunları kursları oluyor, kurslar bittikten sonra sertifika alıyoruz. Ben çok faydasını görüyorum.

Ö16: Üniversitenin sağladığı etkinlikleri bilmiyorum bu bence sıkıntı olması gerekiyor diye düşünüyorum ama genel olarak belediye ve dernekler düzenliyor üniversiteyi bilmiyorum. Ben çok fazla katılıyorum etkinlikleri orada yaşıyorum da diyebilirim. Gizli programları oluyor, uluslararası öğrenci tanıtım programı oluyor, Ramazan'da iftar programları oluyor, akademiye de katılıyorum, bana çok şey katıyor o kurslar hem kaynaşma anlamında hem bilgi anlamında. Bazen zamanım yetmiyor hem okulun dersleri hem akademinin dersleri çok yoğun oluyor. Onlar da sadece yabancı öğrencilere yönelik yapıyor bu etkinlikleri yani böyle kapalı toplum gibi bir şey düşünün öyle.

Ö17: İlk geldiğim sene olmuştu daha sonra denk gelmedim. Onları da belediye düzenliyordu üniversitenin düzenlediğini bilmiyorum. Ben pek katılamıyorum zamanım yok ama arkadaşım var orada üye bir şey olduğunda bana söylüyor zamanım olursa ben de gidiyorum. Uluslararası öğrenci buluşmasına katılıyorum ben orada İran'ı tanıtım yapıyorum güzel geçiyor. İlgimi çeken ve zamanımın olduğu her etkinliği katılırım.

Ö18: Bu konuda benim hiçbir haberim yok gerçekten, düzenleyip düzenlemediğini hiç bilmiyorum... Benim tek bildiğim her sene burada yabancılar için "Hoş Geldin" adlı bir program, akşam yemeği düzenleniyor. Ya YTB düzenliyor ya da TÖMER'de hocalar tarafından düzenleniyor, tam bilmiyorum. Bir kere geçen sene katıldım bende. O programda da birkaç sene önce yabancılar da geldi çok kalabalıktı. Başka bildiğim ya da katıldığım etkinlik yok.

Ö19: İlk geldiğim yıl 2014'te eski rektör yabancıları toplayıp hoş geldiniz konuşması yapmıştı, onun dışında üniversitenin kaynaşmamız ya da uyum sağlamamız için düzenlediği herhangi bir etkinlik bilmiyorum, duymadım. Belediye ve derneklerin düzenlediği birçok etkinlik var ama ben çok katılmıyorum.

Ö20: *Hayır üniversite böyle bir şey yapmıyor. Böyle etkinlikleri belediye ve dernekler sağlıyor. Uluslararası öğrenci derneği yönetim kurulundayım ben de. Öğrenci buluşmaları yapıyoruz, akademi yapıyoruz. Yaptığımız etkinleri her yerde her şekilde duyuruyoruz. Genelde katılımcılar sadece uluslararası öğrenciler ancak Türkiye'deki öğrencilere de etkinliklerimiz açık. Amacımız uluslararası öğrencileri Türkiye'deki insanlara doğru düzgün tanıtmak. Faydasını görüyoruz illaki böyle programların. Geziler var geziler sadece uluslararası öğrencilere yönelik. Üniversite bize bu konuda imkan sağlasa çok daha faydalı olur diye düşünüyorum ancak üniversite böyle bir imkan sağlamıyor.*

Ö22: *Üniversitenin yaptığı etkinlikleri duymadım bilmiyorum ve ben sağlık sektöründe olduğum için çok da vaktim olmuyor böyle etkinliklere katılmaya. Derneklerin yaptığı etkinlikler var uluslararası öğrenci tanıtımı ona katılıyorum. Farklı ülkelerin bayramlarını kutluyorlar bu da herkese açık bir etkinlik güzel oluyor tanıtım açısından faydalı.*

Ö23: *Üniversitenin yapıp yapmadığını bilmiyorum benim bildiğimi etkinlikleri akademi ve belediye yapıyor ve dernekler yapıyor. Ben kendi ülkemin temsilcisi olduğum için yapılan birçok etkinliğe katılıyorum. Ülke tanıtım programları yapıyor, akademi var, geziler oluyor Türkiye'yi tanıtım amaçlı. Olabildiğince etkinliklere katılıyorum.*

Ö24: *Sadece belediye tarafından yapılan programlar var, mesela ülke tanıtımı, kültürel programlar ama üniversite tarafından çok etkinlik olmuyor veya TÖMER'de sadece öğrenciler için oluyor gezi falan. Belediye tarafından yapılan programlar çok çok etkili ve güzel... Welcome parti (hoş geldin program), yeni gelen arkadaşlarımızı karşılama, Türkiye'yi yakından tanıma konferansları, kültürel geziler şuan bu kadarı aklıma geldi.*

Ö25: *Üniversitenin düzenlendiğinden haberim yok ama belediye falan düzenliyor. Mesela geziler yapıyor öğrenciler için öğrenci buluşması var, hoş geldin partisi gibi bir yemek düzenliyor. Ben katılıyorum bu etkinliklere. Özellikle ilkbaharda geziler çok fazla oluyor. Elimden geldiğince katılıyorum.*

Ö26: *Açıkçası ben çok sosyal değilim, üniversitenin yaptığı herhangi bir etkinlik duymadım varsa da bilmiyorum. Belediyenin düzenlediği etkinlikler var*

uluslararası öğrenci derneğinin düzenlediği etkinlikler var. YTB şu an akademi düzenliyor. Orada ders alıyoruz. Genel kültür olarak bize çok katkı sağlıyor dilimize de yardımcı oluyor tabii ki. UDEF'in düzenlediği uluslararası öğrenci buluşmasına katılıyorum. Orada kendi ülkelerimizi tanıtıyoruz. Kendi kıyafetlerimizi giyiyoruz yemeklerimizi tattırıyoruz, ilgi var soruyorlar merak ediyorlar insanlar.

Ö27: Üniversitenin düzenlediği bir etkinlik hiç duymadım ben katılmadım bilmiyorum. Belediye ve dernekler falan düzenliyor etkinlikler ben onlara katılıyorum. Akademi gibi kurslar gibi etkinlikler düzenliyor. KOMEK ve İZMEK te var. Onların kursuna katıldım bir müzik kursuna kalabalık olmadığı sürece çok kaliteli.

Ö28: Böyle bir etkinlik duymadım, belediye ve derneklerin düzenlediği etkinlikler var ben oradaki akademiye katılıyorum ve gayet faydalı olduğunu düşünüyorum. Gezileri oluyor öğrenci buluşması oluyor güzel şeyler yapıyorlar.

Ö29: Varsa bile ben duymadım. Belediye ve uluslararası öğrenci dernekleri düzenliyor. Diriliş kampı var mesela ben oraya gidiyorum. Çok iyi etkinlikler olduğunu düşünüyorum. Akademi var kurs gibi herhangi bir dersle ilgili kurs açıyorlar buna katılıyoruz gayet iyi oluyor. Bu kurslar bize çok katkı sağlıyor.

Ö30: Oluyor bu tür etkinlikler ama genel olarak üniversitesinin düzenlediği etkinlikler olmuyor bildiğim kadarıyla belediyeler ve derneklerinin düzenlediği etkinlikler oluyor...Uluslararası öğrenci buluşmasına katıldım orada kendi ülkem tanıtımını yaptım çok güzeldi. Dikkatimi çeken şöyle bir şey oldu Türk halkında eğer arapsan siyahisindir onların gözünde. Bana sen hiç Suriyelilere benzemiyorsun diyorlar. Bunun iki açıklaması var ya gerçekten bilmiyorlar ya da aşağılamak amaçlı söylüyorlar. Bazen ırkçı insanlarla da karşılaşıyorum. Onlar gerçekten kırıcı oluyorlar o yüzden açıkçası çok da fazla ortalıkta olmak istemiyorum.

Ö31: Üniversitesi genelinde etkinlik düzenleniyor mu bilmiyorum. Kendi bölümümde iktisat ile ilgili bazen etkinlikler oluyor bunlara katılıyorum. Genel olarak üniversitedeki kulüpler düzenliyor onlara da katılıyorum. Tiyatroya gidiyorum. Bir kere denk geldim, uluslararası öğrenciler kendi kıyafetlerimizi giyip yürüyüş yaptık üniversitede bundan başka hatırlamıyorum. Belediye ve derneklerin etkinlikler oluyor. Onlara katılıyorum. Bir dönem orada Afrika sorumlusuydum ve çok güzel etkinlikler oluyordu. Şehir tanıtımı, kendi ülke tanıtımımızı yapıyorduk. Güzel oluyordu.

Ö32: Geçen sene rektörlük ile kahvaltı yaptık, bu sadece yabancı öğrencilere yönelikti. Öğrenci buluşması var ülkeler tanıtılıyor, bende katıldım, insanlar geliyorlar, soruyorlar, merak ediyorlar, biz ülkelerimizi tanıtıyoruz, yemek yediriyoruz. Katılım oluyor. Geziler var, kamplar oluyor. Bunun dışında akademi programı var uluslararası öğrenci derneğinin düzenlediği. Bu akademide çeşitli dersler oluyor, bu derslere katılıyoruz. Bana çok faydası olmuyor ama sosyalleştiriyor.

Ö33: Üniversitenin düzenlediği hiçbir şey yok. Dernek, belediyenin gençlik departmanının yaptığı programlar biz daha çok onlara katılıyoruz. Konferanslar oluyor, YTB'nin yaptığı YTB akademi diye bir program var, kültürel geziler oluyor, Türkiye'nin en güzel yerlerini gezme fırsatımız oldu çok keyifli geçiyor. Benim TÖMER dönemimde de hiçbir şey yapılmadı ne mezuniyet ne başka bir şey yapılmadı. 4 sene boyunca ben üniversitede bir şey görmedim. Okula sadece giriyorum çıkıyorum o kadar. Sosyalleşmeyle ilgili üniversitenin bir şey yaptığını ben görmedim.